

ఆంధ్రజాల ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును.

Vol. 9. } చెన్న పట్టణము 1922 వ సం॥ ఏప్రిల్ 8 వ తేది శనివారము } No. 7.
సంపుటము ౯ } దుండు భినామ సంవత్సరము, చైత్ర మాస శుద్ధ ఏకాదశి ౧౧ } సంచిక ౭

విక్రయమునకు సిద్ధముగా నున్నది.
ఆచార్య సూక్తి యుక్తావళి
(1) వెల రూ 3-8-0 తపాలా ఖర్చులు ప్రత్యేకము.
రాయల్ 8 పేజీలై జాగ్రత్తగా గాతము చక్కని అచ్చు మేలైన కాలికోలైంపు.
కొన్ని ప్రతులే వున్నవి. శీఘ్రములో వ్రాసి తెప్పించుకొనవలయును.
ఆర్. వెంకటేశ్వర్ ఆంధ్ర కో., ఆనందముద్రణాలయము, నుదరాసు.
R. Venkateshwar and Co. Publishers, Loane Square, Madras.

ఇంద్రజాల మహేంద్రజాలము
ఈ ఆంధ్రజాల గ్రంథములో జ్యోతి గారడి, మోక్షద్యుష్టి వాస్తవము, ఇంగ్లీషు ఇంద్రజాలము మంత్రశాస్త్రము, భూతవైద్యము, యంత్రములు, అమెరికావారి ఫీట్ ఫీట్ తమాషాలు విచిత్ర విశోదవిద్యలు గలవు. ఇంతే గాక మనుష్యుని మాయము చేయుట, మామిడి చెట్టును పుట్టించుట, జీవముతో సమాధియగుట, శరీరము లేని తలకాయచేత మాటలాడించుట భూమిపైన గజముయెత్తున గాలిలో మనుష్యుని నిరాధారముగా నిల్పుట మొదలగు విచిత్రములు అనేకము లున్నవి. ఈ గ్రంథమును చదివిన అత్యంతముగా మేజిక్ చేయగల రసి గ్యాంగంటి యయ్యచున్నాడు. దీని వెల రూ 4-0-0 లు. 2113-6889)
పి. ఆర్. జనార్దనరావుడు, బంగోలు, గుంటూరు జిల్లా.

నీ కంటియందు ఏమిటి బాధ
యెందులకు?
అట్లుండిన అన్ని విధముల శస్త్రచికిత్సలకు నిశ్చయమైనట్టియు, నవ్వుకమైనట్టియు, మిక్కిలి పొగడబడునట్టియు బౌద్ధమయొక్క గుణములను తెలుపుట ప్రస్తుతమునకు ఏల వాయవూడదు?
(8897)
L. H. Sellar Dept., 4 Samta Bengal.

ది ఇంప్రీల్ షన్ వరును
శుద్ధహిందూదేశ మాలభనము, పరిశ్రమము, వస్తువులు.
హిందూదేశమునందు శ్రేష్ఠమైనట్టియు, మిక్కిలి పెద్దదైనట్టియు బొత్తముల కర్మాగారము. రు. 2 8-0 లు ధర గల నమూనా పుస్తకమునకును, విజిన్సీ నిబంధనలకును ఈ దిగువ చిరునామాకు వ్రాసుకొనవలెను.
(8896)
Ashude & Co Ltd.
8, Old Court House Corner, Calcutta

వనాశధిసర్వరిల్లా
రక్తహీనతను రక్తముయొక్క పరిశుభ్రతను పోషింపబడు యందు శేతర్నిక గాంచినది. ధర 1-3-0
ఇండియా సిరోక్ ఇందు ఎచ్చటికైనను తపాలాఖర్చు పుచితముగా పంపబడును. (2879)
విలాసము పి. డి. సావంత్
నెం 144 ఫనసవాడీ, బొంబాయి

ఓటో మోహిని 28833
మీరు బయటపోయి వచ్చినతరువాత చాలా బడలికయందును నమయములోనైనను పెండ్లిండ్లు విందులు యందులలో నైనను ఈ ఆత్మరస యుపయోగించిన మంచి రోజుపుష్పముల వాసనను యిచ్చి చూడవలెను. ఆ యిష్టమును కంటి నిచ్చును.
రోబినియా లైలము
నేనదికాలములో ఉపయోగించుట నచ్చిన శస్త్రములకు చూడవలెను పొందవలెను యిచ్చును. అనేక స్త్రీలు ఉపయోగించుచున్నారు. ప్రపంచమున ఈ రెండును ప్రతికటుంబములలోను అత్యంతము. ఎల్లవోట్లను విక్రయించబడును.
ఓటోమోహిని ధర బుడ్డి 1-కిన్న 2, 1, 0-12-0, 0-8.
రోబినియా లైలము ధర బుడ్డి 1-కి రూ 1-0-0
Shyam & Co, 6, Bander st, Madras. మియాం కంపెనీ, రిబంధరు వీధి. నుదరాసు

మునాం ! యిసాం !!
60 సం॥ రముల అనుభవముగల సర్కారు వైద్యాధికారి రావు సాహెబు డాక్టరు దాసుగారి **సుఖజీవిత రహస్యపుస్తకము**
ఇనాముగా పంపబడును. ఈ దిగువవిలాసము నకు వ్రాయవలెను. (8895)
ఈ పుస్తకములు ఆంగ్లభాషలో వ్రాయవలెను.
The swasthya Sahaya Pharmacy.
30-1 Harrison Road, Calcutta

ఓంటివాలవలెటా రుపాకి శుక్రశిద్ధిమగ కంపెనీవారిచే వాణిజ్యములగు రివాల్వర్లు. ఆరులేక బదులెటాలు యె డింబడడి. (8068) వ్రాసినది. ప్రాచీనము ౧౮౬౩ సం

ధరలు సరసము

కేటలాగు ఉచితము.

రూ ౧౦ పెంబరు.
బోరింగు ౩౦, ౩౪, ౩౬ అంగుళములలో దొరకును. నిన్ను పి. కెబులో పెట్టుకొగలిగినవి కూడ దొరకును.
బోరింగు ౩౦, ౩౪, ౩౬ అంగుళములలో దొరకును. నెం. ౧౧౨. (బాడ్జీ, దా

అహమదాబాదు
సభలు
36 వ దేశీయ మహాజనసభ
ప్రతి 1-కి రు 0-4-0
వర్తకులకు 100-కి 25 చొ॥ కమిషనియ్యబడును
ములుగు- వెంకటరమణయ్య, నర్సిలుపేట, బంజరు.

పెన్సిల్లు ! మన దేశములో చేసిన పెన్సిల్లు !!
పెట్టుబడి, సామానులు, పనివేతలు సమస్తము మనదేశములోనివే.
“దేశములోని ప్రజలు బ్రతికి సుఖించవలెనంటే దేశములోచేసిన వస్తువులు కొనండి”
మా కాపీ పెన్సలు దేనికిని తీసిపోదు.
ఒకరూపాయి ముగిసిన పెన్సిల్లులు గల నమూనాకట్ట పంపబడును.
ఏజెంట్లు: పి. యన్ శర్మ కంపెనీ, బంగోలు. (నెల్లూరు, గుంటూరు, కృష్ణా, గోదావరి, విశాఖపట్టణము, గంజామజిల్లాలకు)
వ్యాపారధరలకు వ్రాయండి. నుదరాసు పెన్సిలు ప్యాక్టరీ, వామర్రునుపేట పోస్టు, నుదరాసు.

త్వరపడు! జాతకరత్నము (పతులు తక్కువ!!)
PART 1
జన్మనక్షత్రము, పుట్టి: తేది శేఖమున్నగునవి లేకయేతం వత్సర ఫలితములను క్యాకెర్లకు కిడింగుతో సహా యెన్నిసంఖ్యములకైనను జ్యోతిషుని సహాయము అక్కరలేకయే తమం తెలు తెము వ్రాసికొనగలరు భూము, సంపాదము మున్నగు ద్వాదశభాగములతో మీమీ జాతకములను మీ శే వ్రాసికొనగలరు. ఇది యింటిజ్యోతిషుడు. దీని వెల రు 2 మాత్రమే.
క్రేట్ యింగియర్ జ్యోతిషాలయము,
ఖింకోట, విశాఖపట్టణం

ERASMIC

ఎరాస్మిక్ సువాసన సబ్బు

ఈ సబ్బు ముఖములను దుఃఖములను పోగొట్టి, సుఖముల నిచ్చును. చూచుట కందముగ నుండును.

సువాసన అసమానమైనది. (డి)

దీనినివాడు వారి సుఖము విశేషము.

ఇట్టి సబ్బులను జూచి మోసపోకండి.

అన్ని స్థలములలో విక్రయించబడును.

( ) భారతీయులదే.

సుప్రసిద్ధులైన ఋషులచే కనిపెట్టబడినది.

అన్ని వయసులలోను వాడుటకు తగిన బలవర్ధక ఔషధము. నరములకు బలమును, మనస్సుకు విశ్రాంతి

మును కలిగించును. చిత్త చాంచల్యమును మఱపును పోగొట్టి, అద్భుత జ్ఞాపకశక్తి నిచ్చును. మిగిలిన గుణము నిచ్చును.

దీనిని అన్ని దీర్ఘ వ్యాధులకును బలహీనమునకు వాడవచ్చును. అశ్మి రోగికి ఇది మంచిగుణ మిచ్చును. బుడ్డి 1-కి ధర 1-8-0, 12 బుడ్లకు 16-8-0. వర్తకులకు ప్రత్యేకపు టోకు ధరలు గలవు

The Hindu Medicine.

109 Harrison Road, P. Box No. 841, Calcutta.

జాతకమార్తాండము

రెండవ భాగము

ఇది అమృతూర్తి కలసి సిద్ధముగా నున్నది. 300 పేజీలు. ఇందు లగ్న స్థూటము, గ్రహస్థూటము, భావస్థూటము, వర్షలములు, పాదశక్త్యర్థ, అష్టకవర్ణ, తాత్పర్యసహితముగా సుమారు 1000 ప్రమాణ శ్లోకములతోను, విశేషములతోను ద్వాదశ భావఫలములు మహాదశ అంతర్దశాఫలములును, ఇంకను అనేక సంగతులతో మిక్కిలి కులభజితైని అత్యద్భుతముగా వ్రాయబడినది. దీనివలన అన్ని సంగతులు పూర్తిగా తెలియును. ఈ గ్రంథము నచ్చనియెడల తిరిగి సొమ్ము వాపసు చేయుదుము. ఈ 2వ భాగమునకై యిదివరకు ధరభాగములు : యినవారు తిరిగి మాకు వ్రాసినయెడల వెంటనే వి. పి. గా పంపెదము. దీనివెల పోస్టుఖర్చులు గాక రూ. 2-0-0 లు.

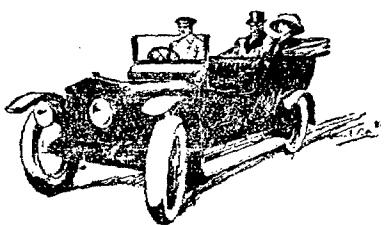
అలగ్యమైనచో ప్రతులు దొరకవు.

ఆ కెల్ల వెంకట శాస్త్రి.

గోపాలపురం, కొత్తపేట పోస్టు.

(గోదావరి జిల్లా)

గ్యాలీస్ మోటారు పాఠశాల

ఈపాఠశాలలో విద్యార్థులు 100 రూపాయలు కట్టిన, 2 మాసములలో మోటారు డ్రైవర్లుగా తయారై సర్టిఫికేట్లు గెవర్నమెంటు లైసెన్సు పొందగలరు. బస్ దొరకును. భోజనమునకు నెల 1-కి రూ. 16 లు చొప్పున చెల్లించవలెను.

GALLEY'S MOTOR INSTITUTE.

Post Box No. 1001, Kilpauk, Madras

POLINES

18 సంవత్సరముల నుండి చాల ప్రసిద్ధి జేచినది.

ఈ ఔషధము గ కేరియా మొదలగు అన్ని విధములైన పెండ్లిగములకు గ్యాంగ్రింటీగా చెప్పబడినది. ఇది సుప్రసిద్ధమైన వనమాలికలచేత మాత్రమే తయారుచేయబడినది. ఒక నోతాడు సేవించిన ఉపశమనము ఇచ్చును. 12 గంటల కాలములో వ్యాధిని అపును. అయిదు గోడలలో వ్యాధిని నిర్మూలము చేయును. ఇంతకు మించి వ్రాయబడినది. ఒక సీసానుండు తెప్పించుకొని, సేవించినపిదప గోగులకే అనుభవముమీద గుణమును తెలియగలదు. పోస్టుచార్జ్తో సహా బుడ్డి 1 కి రూ. 3-7-0 రెండింటికీ రూ. 6-10-0 మూడింటికీ రూ. 9-12-0 మాత్రమే.

[8458] ఈ ఔషధములు యింగ్లీషులో వ్రాయుట యుచితము

D. polines & Co.

Chemists, No. 5 Harimohan Roy Lane Calcutta

శ్రీ బాలగంగాధర తిలకుగారి

సెక్యూరటీ కేసు

న్యూజ్యూ ఉపన్యాసములు

ప్రతి 1-కి రూ. 0-14-0

పండిత పదన మోహన మాళవ్య

గారి జీవితము, పంజాబు అల్లరి

ప్రతి 1-కి రూ. 0-8-0.

వావిళ్ల రామస్వామి శాస్త్రులు అండునల్లు,

392, ఎస్. ప్లనేడు, చెన్నపురి.

కంటినిలాసము:- వావిళ్ల, మదరాసు. (1487-541)

THE

Kalapatharu Ayurvedic Works

FOUND AND DIRECTED BY

MAHAMAHOPADHYAYA KAVIRAJ,

GANANATH SEN, SARASWATI M A., L M S

Are you in the Full Glory

OF

Manly Strength

If not you are in urgent need of radical remedy to regain your strength and

Manly Power

Try Brisha Joga

Prepared on the basis of the Makaradhwaj, Gold, Musk, Etc., in assimilable form

It Guarantees Results

It quickly renews VIGOUR and VITALITY and restores power of SUPERB-MANHOOD.

Price one Phial (to last 30 days)

Rs. 6-4 Per V. P. P. Rs 6-10.

94. Gray Street, CALCUTTA

ఆ యు ర్వే ద చ ం ది క

ఇది మానవుని కొకటివంతున సంవత్సరమునకు 12 గుచ్చములుగా ప్రమరించబడును. ఆరోగ్యసంబంధముగు, ఆయుర్వేద సంబంధముగు వైద్య మర్మము లన్నియు కరతలామలకముగా చూపించుచుండును. ప్రతివారును, ప్రతివైద్యుడును, చూడదగినది. 2 అణాలు బిళ్ల లంపిన మాదిరి పుత్రిక యుచితము.

సంవత్సర చందా రూ. 3-0-0. దరఖాస్తు వెంట ఉంపవలయును. లేక వి. పి. గా పంపవచ్చు పంపెదము.

గ్రంథాలయములకు మాదిరి సంచిక యుచితము.

మేనేజరు, ఆంధ్రఆయుర్వేద గ్రంథమండలి,

851

(8)

పెరిడేపి - నెల్లూరు జిల్లా

ముప్పదియిద్దఱు మంత్రులచరిత్రము

అచ్చటచ్చట తత్సములవంటి చాటుపద్యములు గలవు. నేటివరకు లభించిన చరిత్రప్రమాణము లనుసరించి వ్రాయబడినది. 0-0-0

ఆంధ్ర పదపారిజాతము 0-0-0 పుటలు

కలికోబైండు. అకా గాది నిఘంటువు 3-0-0

నిత్యకర్మాప్తకము సస్వరాక్షాప్రయోగం 0-0-0

అందఱు అత్యావశ్యకముయిన మత గ్రంథము కలికోబైండు 0-0-0

మంత్రపుష్పత్రయము:- సస్వర విద్యారణ్య భాష్యాంధ్ర టీకా తాత్పర్య సమన్వితము 0-0-0

సూర్యనమస్కారమంత్రములు డిటో 0-0-0

సదాచారము డిటో డిటో 0-0-0

సంధ్యావందనము డిటో డిటో 0-0-0

గారి తులసీ సంతానగోపాలపూజలు శ్రీ పురుషులందఱకు అన్నిజాతులవారికి

అత్యావశ్యక మయినది 0-0-0

గోత్రప్రవరసంగ్రహము 0-0-0

బంటిమిట్టరఘువీరశతకము:- అయ్యల రాజ త్రిపురాంతక మహాకవి ప్రణీతము.

ఇదివఱకు ముద్రింపబడి యుండలేదు. 0-0-0

ఆర్యవిద్యారహస్యము వచనము 0-0-0

ఈశ్వరదర్శనము సూత్రము వచనము 0-0-0

సంఖ్యార్థనామప్రకాశిక:- సకలకాత్యము లకు సంబంధించిన విషయములు - సంఖ్యా క్రమముగ నిండు వివరింపబడియున్నది.

త్రివర్గప్రదీపిక:- అగ్నికాండము తిరుక్కొరలు అనుద్రవిడగ్రంథమునందలి రాజనీతిమాత్రమీ కాండమున గలది. అందరు చదువ దగినది.

టీకాతాత్పర్య విశేషార్థములు గలది.

ససత్పుజాతీయము, శంకరభాష్యము 0-0-0

ఆంధ్ర టీకాతాత్పర్యములు గలది.

0-0-0 వెలకు తక్కువ గ్రంథము వి. పి. పంపబడదు.

క. మార్కండేయశర్మ, కీకపాకు, మదరాసు.

తెలకుస్థలకు పూడియైన

ఔషధము

చక్కములైన యుండు తెల్లమచ్చలు వైపుత వలన 8 దినములలో మాయమై పోవును. ఈయోగము ఒకమహాత్మునిచే శ్రేష్ఠమైన మూలికలచే తయారు చేయబడినది. మచ్చలు మాసిపోని ఎడల యిచ్చిన ధరకంటె రెండింతలు వైకము వాపసీయబడును. బుడ్డి 1-కి ధర పి. పి. తో సహా రూ. 8 లు.

ఈ ఔషధములు ఆంగ్లభాషలో వ్రాయవలెను

(340) The Aryan Nursery, P O Kamtaul Darbhanga.

సర్వతేలు విష సంజీవి.

మాయొక్క లోక ప్రఖ్యాతి జేచిన విషసంజీవిని గుణము లేదని నిరూపించు వారలకు రూ. 25 ఇనాం. బాధపడుచు వచ్చినవారు నిమిషములోనే సం తోషముతో వెళ్లుదురు. 6 ప్యాకెట్లు ఒకసారి కొనువారికి పోట్టేజి ఇనాం. ప్యాకెట్లు 1-కి 0-6-0, డబ్బను రూ. 4-0-0 మళ్లయూళ్ల మంత్రము.

ఇందు ఆకర్షణ, మారణ, ఉపాసన, వశీకరణ స్తంభన మొదలగు 108 గొప్ప మంత్రములును గ్రహదోషములు, తేలు పానా మొదలగు కాటులను తొలగించు మంత్రము లున్నవి.

1, 2 భాగములు వెల రూ. 1-12-0.

కే. నాదముని అండు సన్, 164, చైనాబజారు మద్రాసు

కావలెను

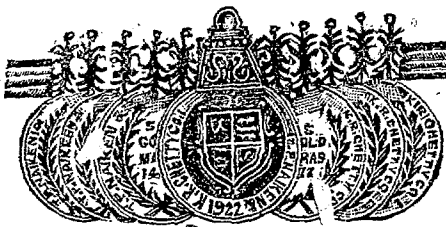
మా దివ్యవృక్షములను అమ్ముటకు ఏజంటు.

- (1) శుక్ల మేహనివారణ మౌల్యం. (2) ధాతువృక్షిలేహ్యం.
- (3) మూర్ఖనివారణ మౌల్యం. (4) అగ్ని కుమార మౌల్యం.

మంచిలాభమును పొందగలరు.
3473 M. V. R. RAMACHANDRA ROW,
Market Tank, COCONADA.

రోల్లుగోల్లుతో చేసిన కానుకలదండ

మా యొక్క సాంకేతికతలైన మా సోదరిమణులకు గాను

సీమనుంచి త
యారు చేసి
తెప్పించి
యూన్నాము
దీనిని భరించి
నయెడల బం
గారు కాను

లదండతో సమానముగా నుండును. ఒకసారి అర్ధరెచ్చిచూడుడు.

1/2	కానుకలదండ మొదటిరకము	65 గలది	రు	7-0-0
1/4	"	"	"	6-0-0
1/8	"	రెండవరకము	"	6-0-0
1/16	"	"	"	5-0-0

కొ. దొరసామి మొదలి అందు కొ,

నెం 1-22 కృష్ణపు మొదలిపీడి, తిరువల్లి క్లెజి, మదరాసు

నర్వవృక్షిక విషనంజీవిని (రిజిస్టరు)

తేలుకుట్టిక తక్షణమే ఈ ఔషధమును
వాడిన విషమును తీసివేయుటయేగాక బాధ
ను పూర్తిగా పోగొట్టును. వెల పాకెట్టు
రు. 0-8-0 పోస్టేజి 0-6-0, 4 పాకెట్టు కొను
వారికి పోస్టేజి ఇనాం. 1 డబ్బా ప్యాకెట్టు
5-0-0 పోస్టేజి ఇనాం.

చిరునామ:—రాజ్యలక్ష్మీ కంపెనీ,

(6) నెం. 44 నంబులయ్యరు పీఠి, మద్రాసు.

“తెలుగు సంక్షిప్తలేఖనము.”

మీరు ఇల్లుకదలకనే తెలుగు మార్చుకొను నేర్పుకొని
భాషానేతచేయవచ్చును. దినమున కొక గంట పని. వివరముల
క్రింది చిరునామాకు కార్డు వ్రాయండి!

ఇన్ ఫర్మేషన్ బ్యూరో, కాకినాడ.

ఇమిటేషన్			
	రూ.	అ.	పై.
రవ్వల కమ్మలు	4	0	0
గజెల వడ్డణము	3	0	0
కట్టకానుల పేరు	8	0	0
నాగరము	2	0	0
నాను, జరిసిన సహా	4	0	0

మైలాపూరు - మదరాసు

విక్టోరియా డిపో,

ఔషధముల, ఆభరణముల, గ్రంథముల
క్యాటలాగు ఉచితము.

సవరంజంగారుకు మంచివెండికి గ్యారంటీ

మావద్ద సహజము బంగారుతో తయారుచేయబడిన
సకలవిధసగలు, వెండిసామానులు అమ్మకమునకు సిద్ధ
ముగా నున్నవి. అర్హత యిచ్చినవారి యిష్టప్రకారము
వారు కోరుకాలమునకు తయారుచేసి యియ్యబడును.
నగలు శృంగారముగా లేనిచో వాపసు తీసికొని వైక
మియ్యబడును.

వర్క్సాపు 198 } మరాపు శ్రీనివాసులు
బంకశాలపీఠి మద్రాసు, } నాయుడు, మునిరత్నం
తెలిపాన నెం. 230 } నాయుడు అందుసన్న
నగలవర్తకులు 87 వైవాజుల మద్రాసు.

కొయలిషను ప్రభుత్వము

“రాజ్యము చేయజాలదు”

నేను అధినిమం పత్రిక యిట్లు వ్రాయుచున్నది:

కొయలిషనుపక్షపు కార్యములు ప్రజాస్వామ్యమున కలవక
పెట్టి రాజకీయములందు గొతమును, మర్యాదను
పోగొట్టుచుండు నట్టిదని మేమునేకసార్లు తెలిపి యుం
టిమి. ఈ యభిప్రాయము సరియైనదా యని
కనుగొనవలెనన్న అపక్షపునాయకుల యుపన్యాసములను
కొన్నింటిని చదివిన జాలను. ప్రధానమంత్రి లిఖితలేగాని
కన్సల్టేటివు కాదను వాదము నాధారము చేసికొని టోరిపక్షము
నందు పదపతిగలవారు కొందరు అధిక్షేపింప మొదలిడినారు.
లాయడుబార్ని గా రీయాక్షేపణలకు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుటకు
మారుగ నాటకరంగమున లేనపాత్రను నిర్వహించవలెనని యుద్దే
శ్యమున్న వారెల్లరు కాంతమున హింసవలెనని టోరిపక్షమువారిని
కోరిరి. ఛేంబర్లెనుగారు లాయడుబార్ని ప్రభుత్వమునకు సంబంధిం
పని వెయ్యివిషయములను జేర్చి: “మాడుడు, ఇన్నీయు టోరి
పక్షపు నూత్రములుగావా” యని గర్జించుచున్నాడు. శ్రీరంగ
నీతులదఖండప్రజ్ఞగల సర్ అర్థరు బాల్ఫూరు లి.రిలిజియ టోరి
జమును అదృశ్యమైచాల కాలమయ్యెననియు, ఆరెంటిసిని ముఖ్య
మగు భేదము తేమియు లేనదియు, కనుక ఏమాత్రములు లేక
నే రాజ్యము చేయుటయే యుత్తమమనియు పలుకుచుండురు.
ఈ శిద్ధ మనమ్యుల మాటలవలెనే కార్యములు గూడ
నుండును. టోరి మోహరిటీ సహాయముతోటి రాజ్యము చేయ
వలెనని లాయడు బార్నిగారి యావా. అట్లుండియు నేమనలు
లిఖరలు, ఇండియెండ్ టు లిఖరత్, లేబరు పక్షముల వారు త
మ యట్లు చేరవలెనని బార్నిగారు కోరుచుండురు అతనిము
ఖ్యాయచరులలో నొక డీమధ్య లిఖరలు పక్షమున కితడు చే
రుట కుపామముల బన్నెను. లిఖరలిజము పనికి రాక పోతే లి
ఖరత్, టోరిపక్షములను కలిపి మధ్యస్థముగ నుండేది మరియొక
పక్షము కల్పించి పరిపాలనా నూత్రములను మనస్సునందు
నూటికి ముగ్గురియో నుంచుకొనకయో కాలము గడపిన
జాలను.

ఈ కార్యమున కంతను కారణ మొకటిగలదు.
లాయడు బార్ని ము టోరిపక్షముతో నుండెను. లిఖర
లగుటకు కష్టము. కాని నిజమును బయలుపెట్టుటకు తగినశ్రద్ధ
ము, వనోనిశ్చయము లేవు. 1918 వ సంవత్సరమునుండి నాట్ట
రంగమున లాయడుబార్ని లిఖరవురు అుండిరి. యుద్ధము, అయిరిషు
పోరు, భారతదేశములో డెయరీజము, ఈజిప్టులో నిస్సంధిధా
నము, రుష్యాండయాత్ర, మున్నగునవి జరిగినప్పటికి లాయడు
బార్నియొకడు. టోరిపక్షముతో చేరులగలిపిన లాయడుబార్నిచరి
యొకడు. వర్మాయిల్లునాటిపరిస్థితులను జెనోవా మాన్యుగావిం
చులాగున కన్సల్టేటివము కృషి సలిపియుండవచ్చును. సిక్స్
నులతో సంధి, ఈజిప్టులో రాజీనామాపదరిక, భారతదేశము
నెడల పట్టు సడలిం చుట, వలస టోరి యంపిరి
యలిజమువారికి బార్ని పేరును చచ్చరించుట కే కొ తు
కగనుండి పోయినది. సర్ అర్థరు బాల్ఫూరు నంగ నాచివలె
సమర్థించుచుండేది టోరి ల పక్షమునకు ‘సామ్రాజ్య’ మను
గర్వముడక్క పరిణామము నాగరకత లక్షణములు భావములు
తలకెక్కినవని తెలంచుట తెలివిమాలినతనము. పాలకర్మపు యజ
మానత్వము వారిసిద్ధాంతము. ఆ సిద్ధాంతము లిప్పుడు క్రమముగ
నపజయము గాంచుచున్నది మోటులమున న్యాయజయించిన
చిన్నాములలేవు. నిశితేనపుడు, చునములొబడితిమి. సామ్రాజ్యము
నకు సంబంధించిన మనము వీనినిస్ఫురించుకొని చిందులుక్రొత్తు
చుంటిమి ప్రాతపక్షములు పోయినని యంగీకరించి రాజకీయము
లలో నైతికవిజ్ఞానముండవలెనని కోరువారికిది హెచ్చరికగనుండ
గలదు. జెనోవా కార్యక్రమము మాయగపరిణమించుచున్నను, బాధ
స్వయాపముమానవత్వము రాబ్యాంక్ వేతలకు స్ఫురించుచున్నది.
బార్నిగారు విషయములను చక్కగ గ్రహించియుండితేని ఇప్పు
డిప్పుడు చేయవచ్చు కార్యముల నెంతకాలము క్రిందటనోనిస్వ
హించియుండవచ్చును. కొయలిషను పక్షమునందలి చీలి జగడ
ములవలన రాజకీయములందు కొంత యనుకూలమగు మార్పుగలు
గునని తలంపవచ్చును. విశేషము భిన్నా
భిప్రాయములు లేక పార్లమెంటు
ముగియుటకు ఏకపక్షమున కూర్చుండుట కవకాశ ముండెనను,
కలసి యుండుటకు వారికి జంతు అధికము. లండనులో అధి
కారమున కమాతముగ వచ్చి యుమాంతముగ పడిపోవు పక్షము
లను జూచిన చాలును. ఇదంతయు మాస్తలాభునముచుంటిది.

ఏతెన్ను, ప్యారిసులకన్న లండను గొప్ప అను ప్రబోధము
గావింపబడెను. ఉత్సాహము మొదయ్యెను. ఇంపీరియల్
మంత్రిలు, ప్రోకాస్టెలు, రాబ్యాంగ
వేత్తలు, ఆర్థికకాన్ఫరెన్సులు, వివ్యావంతులు, ఎల్లరుగూడ
మొదటి లండను నగరసభమునందు సభ్యులు గాకున్న తమ
జీవనము సార్థకముగాదే యభిప్రాయపడిరి. లండను నెడలగల
ప్రీతియందు మామూలుపక్షములయెడ విశ్వాసము మూలబడెను.
అంగరాజకీయవృద్ధయమునకు వెక్కిరింప నుండేది సోష
లిజము సమసికొనెను. లేబరువారకుడ అండరితోపాటు
చేరి నగరనిర్వహణమునందు తోడ్పడిరి. అభివృద్ధి
అతిశీఘ్రముగ కన్పించెను. క్రొత్తకొత్త నూతనముల స్ఫుర
ణకు వచ్చుచుండెను. కాని వార్తాపత్రికలు నీచముగ విమ
ర్శింపజొచ్చును. ప్రాగ్రెసివు పక్షమును, లేబరుపక్షమును కలసి
యుండిన, యీ విమర్శనలు జయలుదేరి యుండెడివి కావు.
అయితే లేబరువారికి ఓర్పు తక్కువగు నుండెను. ప్రాగ్రెసివు
పక్షమువారు చపలచిత్తులైరి. లేబరు పక్షమువారు చక్కని పని
చేయుచున్నారు. గొప్ప కార్యవిధానము నొకటి యుండుకొని
అన్నిటిని సమానముగ నడచియుండుటలో నుంచవలె ననెడి
సిద్ధాంతముల నెల్లరుగ స్పష్టికరించుచు కనాయి నాకిని
పాలవార్తలను గూడ మునిషిల్ సంగ్రహణకర్తలుగ మార్పు
చున్నారు. అట్లుండ ప్రాగ్రెసివులు తమ యెడివివారిని ఒకటి
రెండు స్థానములవైనను భిక్షము పెట్టువని వేడుకొనుచున్నారు.
లండను చిందరవందీర కానున్న యీసమయముక మధ్యను లేర
గలివారును, కార్మికులను కలసి నెంత బాగుగ నుండెడిది.

సామ్రాజ్య రాజకీయ చారిత్రము:ం దింతకన్న ఘోర
పరిణామము వేరొండులరా? అనవచ్చు లేదు. కొయలిషను
ఇంగ్లాండును పాడుచేసెను. కొయలిషనుతో నింగ్లాండు వినుగు
కెందెను. ఈపక్షము తన కార్యములను, మార్గములను సమర్థించు
కొనజాలదు. ఒకదానికిని మరియొక దానికిని అన్వేష్యసంబంధము
లేదు. చహగ్యమైకటియు, కృత్రిమమైకటియు నాలోచనయింజే
కాలము వృధాయగుచుండుటచే, యీ కొయలిషనుపక్షము
రాజ్యము చేయజాలకు. కాని మోటుమునకు మరియొక సాధన
మేమైనగలదా? కలదు, లేదు. మనస్ఫుర్థులు ఈలాగే సాగుచుం
డినచో-లేదు. లేబరు పక్షమువారి విషయములకన్నీటిని గుణ
పాతముగ గ్రహిని తమ యావచ్చుకీ రాజకీయసమస్యలపై
కేగడికరించియు, లిఖరలు పక్షమువారు బాగుగ నాలోచించు
కొని పూర్వమునకే పనిచేయ నుద్దుక్తులై యుండుచో, కలదు.
అనుభవజ్ఞులగు కొయలిషను పక్షపు నాయకులు తమ యభి
ప్రాయములను స్పష్టముగ ప్రకటించి ఏకపాఖ్యముగ పనిచేయు
నెంచి, మార్గము సూచుచున్నా. లేబరు పక్షమునకును లిఖర
పక్షమునకును సిద్ధాంతములందు నేడొకవేళ భిన్నాభిప్రాయము
లుండెనను, ఆ రెండుపక్షములును ఎంకీప్రుముగ నేకమై
ప్రభుత్వముతోకలసి పనిచేసిన ఆతమంచిది. లేబరుపక్షము
ఇంగ్లాండును రాజ్యముచేయగోరదని చెప్పుట జారబాటు. ఆ
పక్షమునకు కోరిక గలదు. కాని ప్రస్తుతపుపరిస్థితులలో ఒంటరిగ
నిలిచి రాజ్యము చేయజాలదు. ప్రపంచమెట్లుల దృష్టి నిగిడ్చి
యున్నచో కనుగొనెయు, అదృష్టిని మరల్చుటకు బూనుకొను
వారుండురా?

అమ్మచున్నాము

నెకెండ్ హా. డ్. 14, 7 1/2. సా. పి. హారన్నటి
ఆయర్ యజ్జెలు గిన్నెయజ్జెలెకెసిలిల్ నెకెట్రిప్రూగర్
8 అంగులముల పంపు ఆమృతమునకు యున్నవి.

కావలెను

12. యజ్. హా. పి. యజ్. జెజ్, వర్తికల్ బాయిల్
కాకలమును.

సి. ఆర్. కృష్ణారెడ్డి, ౯/౦ సి. కె. రెడ్డి, బెజవాడ.

అమ్మచి విడుచి

పాతశాల ఎక్స్పోజేషన్ పుస్తకములు, గ్రాఫ్ పుస్తక
ములు, డ్రాయింగుపుస్తకములు, జాండునోటు పుస్తకములు,
కాగితములు, కలములు, సిరాలు, రబ్బరులు మున్నగునవి సరస
మైనధరలకు దొరుకును.

ఫౌంటెన్ కలములు, వాటర్ పెన్ 1 కి రు 6-12-0
స్వాన్ 1 కి రు 4-12-0 బ్లాక్ బర్డ్ 1 కి రు 2-14-0
అల్ట్రాక్వా 1 కి రు 2-0-0, వెండికీపు 1 కి రు 0-11-0
(3253) కె. జగదీశన్ అన్ డు కంపెనీ
తిరువల్లి క్లెజి, మద్రాసు

ఏనుగుకాలు (బూరకాలు).

(మదరాసు ప్రచురణసంఘమువారిచే ప్రచురింపబడినది.)

‘ఏనుగుకాలు’ అనే రోగమును ఇట్టివి మరికొన్నిన్ని గుండ్రవిత్తుగులవల్ల కలిగే ఒక చాలి రోగములు. ఈ పురుగులు కీరమునందున్న మేదోనాశములనున్న పిండకములలోనున్న జీవిస్తూ పెరుగుతవి; వాటివల్లనే ఆనాశములు పూడిపోయి ఆభాగము వాచి ఉంటుంది. కాళ్లలోగాని, చేతులలోగాని గుహ్యంగములలోగాని, కలిగే వాపుతగాక, ఈ పురుగులతో సంబంధముగలవి మరికొన్ని రోగములు అగునవి:— ‘శ్వేతమాత్రము’: ఇదికల రోగికి చిక్కగాను తెల్లగాను మూత్రముంటుంది; కీరములో అనేక భాగములందున్న పిండకముల (బిల్లుల) వాపు: ఈ వాపు విశేషముగా గజలలో ఉంటుంది; ఒక విధమయిన జ్వరము కొన్ని రోజులు తగులుతుంది; అప్పుడు పిండకములు (బిల్లులు) వాచి, బాధకలుగుతుంది; కాలులోగాని చేతిలోగాని వాపుకూడా తరుచుగా కనబడుతుంది. ఈ పురుగుల సంస్కృము తరుచుగా మరికొన్ని రోగములలోకూడా ఉంటుంది. (ఒకప్పుడు ఉండకపోవచ్చును). బుడ్డ, బిరిబిజము, మోకాలుమొదలయిన కీళ్లవాపు—ఇవి ఇట్టివే. ఈ రోగమును కలుగజేసే పురుగులకు ఇంగ్లీషుభాషలో “ఫిలేరియా” అనిపేరు; అందుచేత, ఏనుగుకాలునున్న మీద చెప్పిన తక్కిన రోగములకున్న అపురుగుల పేరునుబట్టి “ఫిలేరై అసిస్” అనే పేరు వ్యవహారములో ఉన్నది. “ఫిలేరై అసిస్” అనే ఈ రోగము ఇండియాదేశములోనే కాక, పడవటి ఇండియా దీవులలోను, ఫిజీదీవులలోను ఇంకా అనేకచోట్ల ప్రపంచములో సామాన్యముగా వ్యాపించి ఉన్నది; ఇండియాదేశమందు, విశేషించి మలబారు సముద్రతీరమందున్న, త్వరకట్టకములో కొన్ని భాగములందున్న, అధికముగా ఉన్నది; సముద్రావేటిలో మిక్కిలియుగా ప్రజలు సేడిస్తున్నది. ఇంతిక్కు కొంచెము తక్కువగాని, బంగాళాదేశమందున్న బొంబాయి మండలములందున్న కూడా ఈ రోగము వ్యాపించినది. సముద్రతీరమందున్న, ఎండచేడితో కూడా తేమ ఎక్కువ అధికముగా ఉంటుందో అట్టి చోట్లనున్న, ఈ రోగము ముఖ్యముగా ఉంటుంది. సముద్రమునకు దూరముగా వేరమధ్యమందు ఉండే ప్రదేశములందు తేమ అట్టి ఉండదు; గనుక అట్టిచోట్ల ఈ రోగము లేదు. ఈ రోగము యొక్క లక్షణములు నున్నవి దానమున్ను, సపరగము చేత ఒక మనిషినుండి మరియొక మనిషికి అది కలిగిలేనిది, చాటునకిచ్చే చికిత్స, అది అంటుకుండా ఉండుటకు చేయవలసిన ఉపాయములున్న మాకు తెలిసినవట్టుకు ఈ ప్రత్యేకరోగియితేస్తాము రోగలక్షణములు; నిదానము.

మొదటి అవధిలో ఈ రోగములలోగోచరమందు వైకి మార్పు ఏమికావడక పోవచ్చును గాని, అప్పుడప్పుడు జ్వరము తగులుతూ ఉండవచ్చును. ఆ జ్వరము పుష్పముగా పోల్చుకోవచ్చును. అది “మలేరియా” సంబంధమైన కీరజ్వరము కాదని చుట్టుపట్టునున్న జనులు తెలుసుకోవరు. ఈ జ్వరము ఒక్కవిధముగా, క్రమప్రకారముకాదు. జ్వరము తగులుటకు ముందుగా కుడుకమా సలిపేస్తుంది. జ్వరముతోపాటు ఒంటిలో నొప్పికలుగుతుంది. తరుచుగా తొడనందున గజలలో మొదట వాపు పుట్టి ఆ తర్వాత కొన్నాళ్లకు కాలిలోగాని చేతిలోగాని బయలుపడుతుంది కొప్పికూడా ప్రాయశఃముగా ఉంటుంది ఒక్కొక్కప్పుడు ఒళ్లంతా ఉంటుంది. ఒక్కొక్కప్పుడు నడుములో మాత్రమే ఉంటుంది. వాంతులు కావడము తరుచుగా కడు ఉన్నము అట్టి తీవ్రముగా ఉండదు. రెండు మూడు రోజులలో రోగి స్వస్థముగా ఉంటా; గాని అడపాతడపా జ్వరము తగులుతూనే ఉంటుంది; తగిలినప్పుడెల్లా, పిండకములు (బిల్లులు) పెద్ద పెద్దదిగా పెనుగుతవి; కుడుకు బాధించినవయము బలమయి, బూరకాలుగానో బూరచేయిగానో, గుప్పముగా ఏర్పడుతుంది. రోగము ఆరంభమయినప్పుడు మొదటి అవధిలో ఏలాగున ఉంటుంది చెప్పినామో, అలాగుననే ఇప్పుడు జ్వరము తేకుండా, రోగికి స్వస్థముగా ఉన్నట్లే తోచవచ్చును; గాని, అనిరక్తము రాత్రి వేళ పరిశీలించి చూచినయెడల, అందులో అనేకమయిన గుండ్రవిత్తుగులు కనబడతవి; ఇవి రోగకారకములయిన మొదటి పురుగులకు పుట్టిన పిల్లలే. ఒక పటములో ఈ పిల్లపురుగులలో ఒకదాని ఆకారము కనబడుచున్నది. దాని నిజమైన పరిమాణము కంటికి కనబడనంత అల్పమేకాని, పటములో అది చాలుగుండుల కెట్లు పెద్దదిగా కనబడెట్లు చిత్రించడమైనది. రోగముదాగాముదిరి, ఏనుగువినుకాలు. పెరిగివున్న అవధిలో, ఈచిన్నపురు

గులు కనబడకపోవచ్చును. ఎందుచేతనంటే వాటిని పుట్టించిన పురుగులు మాంసకండకము మొదలయిన ధాతువులలో నివాసమే గ్నర్చుకొని, అవి కండి ఉచ్చేటట్లు చేయడముచేత నాశములలో నుండి తోక ఇరుకయి, పిల్లపురుగులు రక్తములోనికి పోవుటకు వల్లకుండా ఉంటుంది.

బాగా పెరిగిన పురుగులు కీరముందు ఏ అవయవములో నివాసము విర్వర్చుకొని ఉంటుందో, దానిని పట్టి ఈ రోగములో వివిధరీతులనున్న భేదములనున్న కలుగుతవి: గజలలోని పిండకములు (బిల్లులు) గలవి) వాటికి వాసస్థానమైతే బూరకాలు, అనిపించుకొంటుంది. చంకలలోని బిల్లులు వాసస్థానమయితే, బూరచేయి, విర్వడుతుంది. కీరములోపలనున్న మేదోనాశములలో ముఖ్యమైన దానియందు పురుగులు నిడివుండి ఆ మధ్యమ పూడిపోయేట్లు చేస్తే, శ్వేతమాత్రము అనే రోగభేదము కలుగుతుంది. సాధారణముగా కాళ్లలోనే ఈ రోగము పుట్టుతుంది. (అందుచేతనే “బూరకాలు” ‘ఏనుగుకాలు’ అనేక పేర్లు వ్యవహారమందున్నవి) గుహ్యంగములలో ఈ రోగము పుట్టడము అరుదు అనేక జల్లాలలో చేతులలో పుట్టడము అంత కన్న అరుదు. కీరముందు అనేకభాగములలో ఒకమనిషికి ఈ రోగము ముదిరి ఉండేదనినప్పుడు, కలిగితే కలుగవచ్చును. ఇట్లు బ్రిటిష్ కొచ్చిన్ లో ఈ రోగము చాలా వ్యాపించి సాధారణముగా ఉన్నది గదా! అక్కడ ప్రజల స్థితి పరిశీలించి ఈ రోగము వివిధమైన అవయవములలో ఎంతమందికి ఉన్నదో తెలుసుకొన్నార:

దేశీయప్రార్థన సమాజము — ఈ (ఏప్రిల్) నెల 9 వ తేదీ ఆదివాస సాయంకాలము 5 గం॥ పెరంబూరిలో ప్రార్థనసభ జరుగును. వైగురువారు మొదట సమాజపు దళమ వార్షికోత్సవము జరుగును. ప్రార్థనలు, బ్రాతకాల కీర్తనలు, బహుళ ఉత్సాహములు, మహాసభ, వీధిలకు అన్న తానము 15 తేదీ శనివారము సాయంకాలము 5 గం॥ సాందర్బ వహుళా మహాసభ జరుగును. పేరి కాలాంతము రైగారు వి. ఎ. వి. ఎల్. అధ్యక్షులుగా మంజుట కలిగిరొత్తి యున్నట్లు. — జూనియర్లయ్య.

ది ‘వర్క్ మన్’— ఇది కే. A. J., చోపు వెన్సింగురు నుండియో యాలోపలనో (చెన్నై)కి, ఇదబోపు నొక మాసపత్రిక. ఇదియిండియాలోను యితరప్రదేశములలోను కారీరక మానసిక కష్టముల బడిపనికేయు వారలయొక్క చుంచిచెడ్డలను సూర్వివాయుటకు వినియోగింపబడును. ఫిజీదీవులకు ద్వీపాంతరవాస మంపబడి పేగ్గాంచిన డాక్టరు డి. యం. మణిలాల్ గారు యం. యె. యల్. యల్. వి. బార్బెల్లా సంపాదకులుగ నుందురు. ఈ మాసపత్రిక ప్రస్తుతము 40 పుష్టములను. ఇండియాబ్యాసింహ 8 దేశములకు సంవత్సరమునకు రూపాయలును, విదేశములకు బ్రిటిషు సామ్రాజ్యములలోనివారికి 8 రూపాయలును, బ్రిటిషు సామ్రాజ్యములలోని దేశములకు 10 రూపాయలు నుండును. ఇంకను దీనిని గూర్చి తెలుసుకొన గోరువారు మ్యానేజరు, డి. వర్క్ మన్, నేలం, పాతుండియా. అని చాయవలయును.

ద్వితీయ చాత్రాదశ్రీవైష్ణవమహాసభ 1922:— ఈ సభాకార్యదర్శి యిట్లు వ్రాయుచున్నారు:— మద్రాసు కార్యాలయము సెన్సెను నూపరింటిండెంటుగారు, సెన్సెనులో ‘సాతాని’, ‘చాత్రాదశ్రీవైష్ణవ’ అను పేర్లుంచినటుల దెలియజేసిరి. కావున యీతెగవారందఱును కథలుగ వింది, ‘సాతాని’ అను వ్యాకరణవిరుద్ధమగు మాటను తీసివైచి ‘చాత్రాదశ్రీవైష్ణవ’ అనుపదము నుంచునటుల తీర్మానముల గావించి వ్యాయకాఖ ప్రభుత్వ కార్యదర్శిగారికి పంపవలయును. తదియారాధన గావండ ద్వితీయమహాసభ జరుపుటకు 600 రూపాయలు కావలసిగదిగ అంచనా వేయబడినది. ముందు ముందు సభలపైన జరుపుటకు 1000 రూపాయలు మూలధన ముంసినగాని పిలువబడు.

కావున ప్రతిసభ్యుడును యీసంగతిని గమనించి విరాళముల నొసంగ బ్రార్థితులు.

జగ్గనీ ప్రభుత్వమువారు మిత్రమండలి దేశములలో ఋణము దీయుటకు మరతులను కల్పయింతుట కొక సంఘము మేధురుప బడెను. దానికి డిలాక్రొఫ్టు (బెర్లియము) గారధ్యక్షులుగ నుండురు. ఈ సంఘమునందు ఇటలీ పరాసు ఆంగ్ల ఆమెరికను ప్రతినిధు లుండురు. జగ్గనీలు తమ ప్రతినిధిని నెన్నుకొనెదరు.

మహాత్ముని అరెస్టు

మహాత్ముని అరెస్టుపై మార్చి 18 వ తేదీన పాతుహం ప్రను విధియంతు సిల్వము కల్లునందు చర్చ జరిగెను. భారతదేశమున నకాంతి 1917 సంవత్సరమున బయలుదేరినయీ అప్పటి నుండియు ఒకదాని తరువాత నొకదానికి ప్రభుత్వమువారు లాబజీ పోవుచుండుటచే అకాంతి ఇంతగ ప్రబలనని డాక్టరు పిల్లంగు కెట్టు గారు నుడివరి.

మోదరను గాంట్లు నుడివరి:— భారతదేశమున జాతిద్వేషము అధికమాయెను. ఈశ్వేషము ప్రభుత్వమునైకి ద్రిప్పబడెను. యుద్ధమునకు పూర్వమే ఈ అకాంతిబీజము భారతదేశమున గలదు. యుద్ధము దీని నభివృద్ధి జేసెను. గాంధీగారి రీచితి కన్న హాశ్రమున దరికొప్పిరి. గాంధీగారి సరెస్టుజేయుటలో ప్రభుత్వమువారు గొప్ప పాతబాటు నొనర్చిరి. గాంధీగారు కాంతిని సంరక్షించుటలో చాల చిట్కలను తప్పించుకొని తన కార్యమున జయప్రదముగ నిర్వహించెను. గాంధీగారి సరెస్టుజేయుటచే మహామృదీయులందు ప్రభుత్వముపై ప్రాతిహుల్య మెక్కువాయెను.

జగ్గన సంధియందును, నష్టపరిహారములందును రష్యా ఋణ విషయమునను లాడుదు బార్బి గారు చూపిన పట్టుదలను ప్రాంసు వార్తాపత్రికలు ప్రశంసించెను.

బ్రిటిషు ఆదాయ వ్యయపట్టికయందు తీ, వంచబార, బీరు, పాగాకులపై తన్ను తగ్గింపబడునని అజ్ఞప్రకటన పులిక దెలుపుచున్నది.

నోటీసు (19)

లేటు మా పివతండ్రి గారె అచ్చయ్యగారు 1916-వ సం॥ మార్చి నెల 12-వ తారీఖున వ్రాయించిన విల్లు ప్రకారము ఆయన భార్యకు యచ్చివ దత్తత అధికారము అనుసరించి “పుష్పరి” అనే మాచిచ్చి వానిని దత్తత యిచ్చుటకు నేనన్ను అంగీకరింతు తన్నున్నదీనిని ఆమె దురుద్దేశముతో మరియొక పిల్లవానిని దత్తతజేసుకొనుటకు ప్రయత్నించుచున్నట్లు తెలియుచున్నది. అట్లు యెవరైనా ఆమెకు దత్తత యిచ్చిన యెడల నడరు దత్తత లాప్రకారము గాని అచ్చయ్యగారు వ్రాయించిన విల్లుప్రకారముగాని చల్ల నేరదని తెలుసుకోవలెను.

మారితే } గాదె కామరాజు వ్రాలు.
తలుకు తాలూకా }
(కృపాజిల్లా) } 5-4-1922.

ఆయుర్వేద వైద్యసంగ్రహము

ఇది చరక, శుశ్రుతి, వాగ్భట మతానుసారముగను, అనుభవసిద్ధముగను, సులభసాధ్యము లగు 600 చికిత్సలను తెలుపు సద్గ్రంథకాజము. దీనియందు సమస్తవ్యాధులకు వైద్యుని సహాయ మనసరము లేకుండా తమంతట తాము, తాత్కాలిక మందుచేసి ఉపయోగించుకొనదగిన లభ్యతరయోగములే గలవు. ప్రతిగ్రహమందును, ప్రతివైద్యునియొద్దను వుండదగినది. ప్రస్తుతము 1-కి రూ 1-4-0; పి. వి. 0-6-0 [2] పి. కి. పి. అంకు కో, ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వ గ్రంథమండలి, (8851) పెరిదేవీ - నల్లూరుజిల్లా.

“కాంతామదహరణి”

అను యానానీ వైద్యకాశ్రుప్రకారము తయారయిన ఇంగ్లీషుపుష్టికి దివ్యమైన లేవ్యాము. దీనిని నేపించుటచే, నిస్సత్యక, లేపనక క్షేత్రమందుట, స్వప్నమందు స్థలము, రతిలో శీఘ్రస్థలము, కానుచేతులు లాగుట, పోగొట్టి నిత్యయాపన సుఖము విచ్చును. నీ గ్రహమందు యేల సిగ్గు పడెదవపు? దీనిని నేపించి స్వర్గసుఖములను పొందుము. పథ్యములేదు. ధరితుజేసి చూచిన మీకే తెలియును. నెల 1 దబ్బా 4-0-0 ఆంధ్రప్రత్రికా చదువరులకు రూప 2-0-0 మాత్రమే. తామరమందు:— గేదే తామర, గజచర్మము, తామరలకు ఆమోఘము నెల దబ్బి 0-2-0 ది రెడ్డి అందు కంపెని, గోపాలపురం, (8883) కొత్తపేట పోస్టు (గోదావరిజిల్లా)

మోహిని తైలము

వెండ్రుకలను పెంచి నిగనిగ లాడించును. 5 కులములు గల సీసా 1-కి అజాలు 0-12-0 మాత్రమే. అమృతాంజనం దిపో బొంబాయి, మదరాసు.

ప్రారంభమున ఒకపత్రమునకు మాత్రమే దరఖాస్తులు తీసుకొనబడును
కావున ఆశాభంగము గలుగకుండుటకై నేడే దరఖాస్తును పంపుము.

ది మైసూరు గవర్నమెంటు సెక్యూరిటీ లైఫ్ అండుమ్యారేజీ అన్యూరన్సు కంపెనీ లిమిటెడ్ మైసూరు.

THE MYSORE GOVERNMENT SECURITY, LIFE & MARRIAGE ASSURANCE Co., LTD., MYSORE.

వెయ్యి రూపాయలు మొదలు

ఎనిమిది వేలవరకు బదులు యివ్వబడును

పడ్డి లేదు స్వయముగ సొమ్ము చెల్లించు పద్ధతి హామీ అక్కరలేదు

ఈ పద్ధతిలో నున్న అపూర్వలాభములు ఈవరకు ఏ భీమాకంపెనీవారును ఏ బాంకివారును కూడ తెలిసికొని యుండలేదు.

నీకు ఒకటి కావలసియెడల కంపెనీవారి ఒక పర్సనల్ ఇన్ వెస్టు మెంటు
కాండును తెప్పించుకొని దరఖాస్తులో కూడ దరఖాస్తు యనుముక్తిదను ప్రాప్తమునకు
క్రిందను రూ. 2-8-0 లను పంపవలెను. కాండు మొత్తము రూ. 50 లు ఒకేసారిగాని లేక
నెల 1-కి రూ. 1 చొప్పున గాని పంపవలెను. వార్షికరహసు రూ. 6 లు ఒకేసారిగాని,
సం॥ రములోపల నాలుగుసార్లుగా గాని పంపవచ్చును. మొత్తము రూ. 50-8-0 లు
నాలుగు సం॥ రములు 2-నెలలలో ఒక పత్రమునకు చెల్లించవలెను. దరఖాస్తులోనే ఏక
మొత్తముగా పంపేవారు రూ. 50-8-0 లు మాత్రమే చెల్లించవలసియుండును. దాని
లో వార్షికరహసులో సగముకూడ చేరియుండును.

ఈ పద్ధతిలోని గొప్పలాభము

(1) పత్రములను కొనుట— మనస్థిమితము గలవారెవరైనను, ఏలాటివారైనను,
పురుషులైనను, ఏ వయసువారైనను, ఏ మతమువారైనను ఎన్ని పత్రములను కొనవల
యుననిన అన్ని పత్రములను కొనవచ్చును. ప్రతి పత్రముయొక్క లాభమును ప్రత్యేకముగా
వారు పొందవచ్చును. 1 ఏండ్లలోపువారికి మాత్రము వారి శరణుకులు వారి శరణుకులు
దరఖాస్తులు పంపవలెను.

(2) ఎట్టి నష్టములేనిది— పత్రముల అమృతమునకు వచ్చిన సొమ్మును ప్రతి
సం॥ రము 100 కి 25 చొప్పున చొరతనమువారి పూచీగల పత్రములను కొనుటయందు
వ్యయపరచబడును. మిగిలిన 100 కి 75 వంతు కంపెనీవారి భీమాపత్రములు కొనుట
రికి (రైఫ్ పోలీస్ హోల్డర్స్) వారి నిమిత్తము హిందూదేశమున కొనుటదే ఆస్తులనున్న
వారి పత్రములను పూచీగా నుంచుకొని వారికి బదుల్లు ఇవ్వబడును.

(3) ఒకటి కంటె అగ్రత— కాండు మొత్తమును పూర్తిగాను, అప్పు పుచ్చు
కొనుట లేదా పూర్వపు డిశంబరు నెలాఖరుకు యియ్యవలసిన వార్షికరహసును నన్ని
టిని పూర్తిగా చెల్లించినవారు మాత్రమే బదుల్లు పుచ్చుకొనుటకు అర్హులగుదురు. ప్రతి
సం॥ రము డిశంబరునెల 31 వ తేదీన జరుగునట్లే బదుల్లు ఇవ్వబడును. మొత్తములు
లాటరీవల్ల నిర్ధారణ చేయబడును. ఆ డిశంబరు నాటికి యియ్యవలసిన మొత్తమును
పూర్తిగా చెల్లించిన వారి పేరుకూడ ఆ సం॥ రము జరుగు లాటరీలో చేర్చబడును. గాని
తక్షణమే వారు మొత్తమునంత చెల్లించవలెను. మరియును ఒక్కొక్క పత్రమునకు
ఒక్కొక్క నెలకు 4 ఆణాలు వంతున జనవరి 1 వ తేదీ మొదలు సొమ్ము చెల్లించునంత
వరకు వారువడ్డీని ఇవ్వవలెను.

(4) లాటరీపద్ధతి బదుల్లు యిచ్చునీతి— పత్రములు కొనినవారు జనవరి 1 వ
తేదీ నాటికి లక్షకుండు యున్నచో మిగిలి రూ. 50 లు చొప్పున రూ. 50,00,000 లు
కంపెనీకి వచ్చును. దానిమీద ఆ సం॥ రమునకు సాలకు నూటికి 5 చొప్పున రూ.

3, 60, 000 లు వడ్డీ వచ్చును. ఈ లక్షపత్రములలో 200 పత్రములమీద మాత్రమే
లాటరీవేయబడును. అది మేజిస్ట్రేట్ ఎదుట జరుగును. మొదటి లాటరీ టికెట్టు వచ్చిన
వారికి రూ. 8,000 రెండవ టికెట్టు వచ్చిన వారికి రూ. 4,000 తక్కిన 198 గురికి చెరి వెయ్యి.
మొత్తం రూ. 2,10,000 వచ్చిన వడ్డీ రూ. 3,00,000 లలో నుండి యివ్వబడును.
బదులు పుచ్చుకొన్నవారు 3 నెలల కొకసారి 1000 కి రూ. 10 లు చొప్పున 25 ఏండ్ల
లో తీర్చవలెను. పడ్డి లేదు. హామీ లేదు.

ఈ రీతిగా లక్షపత్రములు పూర్తి ఆయ్యేవరకు సాలకు 250 చొప్పున లాటరీ
వేయబడుచుండును.

ఒక సం॥ రము లాటరీవేయబడిన పత్రములకు ఈ లక్షపత్రములకు పూర్తిగా
లాటరీ ఆయ్యేవరకు వరకు లాటరీ వేయబడదు. లక్షపత్రములు పూర్తి కాకపోయినను
కూడ ప్రతి సం॥ రము లాటరీవేయబడును. బదుల్లు యిచ్చుటయు జరుగక మానవు.
గాని 200 పత్రములు గాక తక్కువ సంఖ్య లాటరీ వేయబడును. పత్రమునకు
రూ. 1000 లు చొప్పునను మాత్రమే బదుల్లు యివ్వబడును. 48,400 పత్రములు
మాత్రమే యిచ్చవలసివచ్చును. 500 పత్రముల కొక పత్రము చొప్పున 97 పత్రముల
మీద మాత్రమే లాటరీ వేయబడును. మొదటి 96 గురికి చెరి రూ. 1000 లను 97 వ
వారికి రూ. 800 లు మాత్రమే బదులు యివ్వబడును.

(5) బోనసు— పత్రములు కొన్నవారిలో బదుల్లు పుచ్చుకొన్నవారు ఎవరైనా
ఆబదులు తీర్చుకొనునట్లే శనిపోయేయెడల మిగత బదులు తీర్చుటకు వారికి రూ. 500 లు
బోనసు యివ్వబడును.

(6) లాభము— మిగిలిన వార్షికరహసు, ప్రవేశరహసు, స్టాంపురహసు,
మొన్న నుంచి పత్రములు కొన్నవారినిల రాబట్టుడును. బదుల్లు పుచ్చుకొనువారు
బదులు మొత్తములను తిరిగి తీర్చుచుండును. ఈరీతిగా వచ్చిన ఆదాయములో ఈశాఖకు
సంబంధించిన ఖర్చులు పోయిన మిగిలిన సొమ్ము ప్రతి సం॥ రము పత్రములు కొన్న
వారికి పంచిపెట్టబడును.

ఆరీతిగా పత్రములు కొన్నవారికి సాలకు నూటికి రూ. 4/-లు చొప్పున వడ్డీగిట్టును.

(7) పత్రముల ఖరీదుసొమ్మును తిరిగి యిచ్చుట— పత్రములు కొన్నవారిలో
లాటరీ వేయబడిన పత్రములవారికి 25 ఏండ్లు పూర్తికాగానే వారెవరు కొరిన
అప్పుడు వారిచ్చిన సొమ్ము తిరిగి యిచ్చివేయబడును. బదుల్లు పుచ్చుకొన్నవారికి
మాత్రము వారు రాబట్టిన తీర్చిపెట్టుటగాని యివ్వబడును.

(8) ధర్మము నిమిత్తము రుసుము— బదుల్లు పుచ్చుకొన్నవారు తాము పుచ్చు
కొన్న మొత్తమునైన నూటికి రూ. 5/-లు చొప్పున ధర్మరీతికి యిచ్చుచుండవలెను.

మెసర్స్. పి. కె. రావు అండు సన్స్. చీఫ్ ఏజెంట్స్, థంబుచెట్టి వీధి, మద్రాసు.

పత్రములకు దరఖాస్తు ఫారము.

జనరల్ సెక్రటరీ

ది మైసూరు గవర్నమెంటు సెక్యూరిటీ,
లైఫ్ అండుమ్యారేజీ అన్యూరన్సు
కంపెనీ లిమిటెడ్, మైసూరు.

నెం.....
పుచ్చుకొన్న తేదీ.....
ఆలాట మెంటు ఆయిన తేదీ.....
యివ్వబడిన బాండ్ల సంఖ్య.....
బాండు సంఖ్యలు.....

అయ్యి, ఈ క్రింద సంతకముచేసిన నేను ఈ కంపెనీవారియొక్క పర్సనల్ ఇన్ వెస్టు మెంటు డిపార్టుమెంటులో ఒకటి కంటె 50-0-0 లు
నిలువల పత్రములను పుచ్చుకొనుటకు నేను అంగీకరించెదని. కంపెనీవారి ప్రాప్తమైనవారిని వివరములకు, కంపెనీవారి ఆర్టికల్స్లోని నిబంధ
నలకును నేను ఒప్పుడను.
నేను కోరినట్లే గాని లేక వాటిచ్చినట్లే గాని పత్రములను నేను పుచ్చుకొనును.
పత్రము ఒక టింటికి ప్రవేశరహసు రు 2 పత్రముఖరీదు రు 0-8-0 చొప్పున నేను కోరిన పత్రములకు నేను చెల్లించవలసిన
రు..... యిందులో పంపించినాను.
పత్రము ఒకటింటికి ఒక రూపాయ చొప్పున 50 నెలలవరకు వరుసగాను, సాలకు రు 2-8-0 చొప్పున 4 ఏండ్లవరకును చెల్లించగలవాడను.

నెం.....
తేదీ.....192
మామూలు నికాసి

పూర్తిపేరు.....
పుత్రి లేక వ్యాపారము.....
విలాసము (పూర్తిగా).....
సొంతాభివృద్ధి.....
ఇలా లేక రాష్ట్రము.....

ఈ దరఖాస్తును మణియార్దరుతో సహా ఈ దిగువ విలాసమునకు పంపవలెను:—
మెసర్స్. పి. కె. రావు అండు సన్స్ చీఫ్ ఏజెంట్స్, 57 తంబుచెట్టివీధి, మద్రాసు.
Messrs P. K. Rao & Sons Chief Agent No. 57, ThambuChetty Street, Madras.

నిర్బంధవిధాన విజ్ఞాపనము

గాంధీ మహాత్ముని కారాగృహవాసము

ప్రభుత్వోద్యోగి ప్రకటనమునందలి అభూతకల్పనలు
రాజగోపాలాచారి గారి లేఖ

బొంబాయిలో జాతీయ వారము సభలు
పండిత మాలవ్య, చోటసీగార్లు ఖద్దరునుగూర్చి ప్రచారముచేయుట

బారిసాలులో డాక్టరు పి. సి. రేగారి ప్రసంగము - ఖద్దరు ప్రచారము

కలకత్తాలో కాంగ్రెసు కార్యసంఘసభ - విషయములు

బెల్గాములో జాతీయోత్సవములు - ఉద్యోగులనిరోధము

అహమదాబాదులో జాతీయపాఠశాలలు ప్రవృత్తులు

చారీ చారా కేసు విచారణ

ఆంధ్ర రాష్ట్రము

కర్నూలులో 6-వ తేదీ సభ జాతీయ సేవ

నెల్లూరులో యిద్దరు దేశ సేవకులకు నోటీసులు

పితావరమునంత 13-వ తేదీ గురువారము జరుగదు - 14-వ తేదీ శుక్రవారమునాడు జరుగును

మహాత్ముని కారాగృహవాసము

బొంబాయి ప్రభుత్వోద్యోగి ప్రకటనము

తేయాకు నిచ్చుట సత్యమా?

ప్రభుత్వోద్యోగి వ్రాసినంత నిపుడు మహాత్మునకు యరవాడ చెరసాలలో వా సౌకర్యములన్నియు చేయబడియే యుండవచ్చును. మహాత్ముని యరవాడ చెరసాలకు మార్చి నప్పటినుండియు నీ సదుపాయముల నన్నిటిని యుద్యోగులు చేయుచున్నారా లేక భాయి రాజగోపాలాచారిగారి తేలి ప్రకటించబడినప్పటినుండి మూత్రమే చేయ నారంభించిరా? రాజ గోపాలాచారిగారు బాధ్యత నెరిగినవాడు. అఖిలభారత కాంగ్రెసు కార్యదర్శులలో నత డొక్కడు. మహాత్మునకు దౌర్జన్యక భక్తిగల అనుచరులలో నతడొక్కడు. ఆయన తొందరపడువాడు కాదు. ఆపూర్వ కల్పనలను అసత్యప్రకటనలను ఎన్నటిని ఆయన చేయ నే చేయకు. గానప్రభుత్వోద్యోగి యీ సంతకమును తీర్చుటవసరము.

మహాత్మునకు తేయాకు నిచ్చుచున్నామనిగూడ యీ యుద్యోగి తెలిపెను. మహాత్మునికియ్యెట్లు వస్తువులసృష్టి చెప్పిగా కనబడుట కితడు వానితోపాటు తేయాకునుగూడ చేర్చినావా లేక అతనికి తెలిపినవా రెల్లు పాఠశాలకు తెలిపికో. మహాత్ముడు తేయాకు పానీయమును త్యజించి పెక్కు వత్సరములైనది. నే నెరిగినంతవరకు 1915 లో మహాత్ముడు హిందూ దేశమునకు వచ్చినది మొదల తడవ్వుడును తేయాకు పానీయమును త్రొలి ఎరుగదని నేను నిర్ధారణగా తెలుపగలనని యొకని లేఖకుడు బొంబాయి క్రానికలు పత్రికకు వ్రాసెను.

ప్రభుత్వోద్యోగి వ్రాతయే అభూతకల్పనలతో నిండియున్నది.

రాజగోపాలాచారిగారు రక్షితకల్పనలు చేసినది వ్రాయుచు ప్రభుత్వోద్యోగి యీ విషయములకల్పనల చేసెను.

రాజగోపాలాచారిగారు తెలిపిన విషయములు

“1. ఏ కాంతవాసకము ననుభవించువారి కుద్దేకంపబడిన కొట్టునందు మహాత్ము నుంచి.

2. బాంకరుగారిని గాని మరి ఏ వైదీనిగాని మహాత్ముడు చూడగూడ దని.

3. మహాత్ముడు నిద్రించు తిన్నగదిలోనే మలపుటం దను గూడ నుంచి.

ఇవిగూడట నాకుండను తీసివేసి మూతిగల పింగాణి తొట్టెను పెట్టెకనని మానవము నూపర్చియు చెప్పెను.

4. మహాత్ముడు తన పయపునగూడ తెప్పించుకొన గూడదని. మిగత కలగడయున్నవా అని యడుగ మహాత్ముడు లేదనెను. అంతరు కైదీజను యిచ్చునటులే ఆయనకును రెండు గొంగళ్ల నిచ్చి.

5. మహాత్మున కెట్టి పుస్తకముల నీయలేదు. మతగ్రంథములనుగూడ నీయలేదు.

6. మూడు నెలల కొక్కసారి మాత్రమే యితరులు మహాత్ముని సందర్శించుట కనుమతింపవలెనని యుత్తరువులు వచ్చెనని నూపర్చియు చెప్పెను.

7. మహాత్ముడు సరియైన అశోగము కలిగియున్నట్లు మాకు కనబడలేదు.”

అని రాజగోపాలాచారిగారు తెలిపి. ఈ సౌకర్యముల తోనే మహాత్ముడు సంతృప్తుడయ్యెనని యీ యుద్యోగి ప్రకటించెను. చెరసాలలో తనకు తన సౌకర్యము జరుగుటలేదని అసహాయవాదు తెవ్వరునుగూడ మొగపెట్టుకొనరు. అట్టివో మహాత్మునంతటివా డేమిచ్చ విషయమునుగూర్చి యీ నిరూపకొద్యోగులతో మొగపెట్టుకొనరా? తనకు సౌకర్యములు సరిగా లేవని ప్రతికలలో ప్రకటించవలదనిగూడ మహాత్ముడు తనమిత్రులను కొరుకులగుడ వింత ఏమియునులేదు.

ప్రభుత్వోద్యోగి తెలిపిన విషయములు

1. పండుగనుగదిని మహాత్ముడు తెరచి యుంచుకొనుట కనుమతించి.

మహాత్మునకు “ప్రత్యేక పుట”నిచ్చితిమి ఈ యుద్యోగి వ్రాసెనే ఆ “ప్రత్యేక పుట” ఎట్టిది?

“పండుగొనుట కొకగది పాలు కూర్చుండుట కొకగది” దీనితో “ప్రత్యేక పుట” అంతరించి పోలేవా?

2. నిర్బంధ ఏ కాంతవాసమునకు యీ యుద్యోగి సహధాన మియ్య నేలేదు.

3. వైద్యకాణములవలన నాగడిలో మలపూత్రముచ బడెనని యీ యుద్యోగి తెలిపెను. (ఎవడు? రాజగోపాలాచారిగారు సందర్శించినవిమ్మటా తత్పూర్వమా?) మలపూత్రము నాగడిలో నుంచినది నిజమగునా కాదా? నిజమైతే ఎంత కాలమువరకు?

4. దీనికి జవాబు లేదు. మామూలుప్రక్కనస్తువులతో పాటు ఒకతలగడగూడ నీయబడెనని యీ యుద్యోగి వ్రాసెను. ప్రక్కనస్తువులనగా రెండుగొంగళ్లు మాత్రమే అని స్పష్టముగ తెలుపుట కతనికి మొగము చెల్లినదిగాదు.

5. మహాత్ముని స్వంతపుస్తకములను కొన్నిటిని తనచెంత నుంచుకొనుట కంగీకరించితిమి యీ యుద్యోగి తెలిపెను. తన మతగ్రంథములనుగూడ చెంత నుంచుకొనుట కుద్యోగులు అంగీకరింపక పోగా అది వ్యాధియు గాదని మహాత్ముడు తెలుపలేవా?

6. దీనికిగూడ జవాబు లేదు.

7. దీనికిగూడ జవాబు లేదు.

చివరకు ప్రభుత్వోద్యోగి చెప్పిన ముఖ్యవిషయ మేమి? “రాత్రిదిక్కి తాళము వేయుటలేదు. మేకపాలు, గొట్టె, నారింజ పండ్లు, నిమ్మకళ్లు, పంచదార, తేయాకు, ఎండుదాక్షిణ్యపండ్లు మహాత్మున కిచ్చుచున్నాము” అని అతడు తెలిపెను.

మహాత్ముడు తేయాకు, పంచదారమున్నగు వాని నుపయోగింపదని మహాత్ము నెఱిగినవారి కందరికిని తెలియను. తేయాకువిషమనిమహాత్ముని అభిప్రాయము. దాని నతడసలేదగ్గరకు రానీయడు. దీనినిబట్టి యుద్యోగి తెలిపిన యితరవిషయములందలి సత్యమునుగూడ నిర్ణయింపవచ్చు నని బొంబాయిలో గ్రామసందలి అమృతవాడీకుండి యీ నెల 5 వ తేదీనివరకుదాను కే. భూతాగారు జోంత క్రానికలు పత్రికకు వ్రాసిరి.

* * *

జాతీయ వారము

బొంబాయి

6 వ తేదీ చర్య.

6 వ తేదీని బొంబాయినగరమును పేటలలోను జాతీయ వారపు దేశ సేవ ప్రారంభింపబడెను. ఆ దేశ సభలు నగరమునందంతటను జరిగినవి. ఆ సభలలో పెక్కువిషయములను గూర్చి పలువురు ప్రవచించిరి. ముఖ్యముగా ఖద్దరును దౌర్జన్యరాహిత్యమునుగూర్చి చెప్పిగా బోధించిరి. చాలమంది స్త్రీలు ఖద్దరు వీరలను ఖరించి వీధులపెట నూరేగింపు సాగించిరి. ఖద్దరు బట్టల అమ్మకము బహు మరుకుగా జరుగుచున్నది. స్త్రీల సభలో బచ్చిబాయి (భామరసతి) గారు కస్తూరీబాయి (గాంధీ సతి) గారు పంపిన “స్వరాజ్యము లభించుటకు రాట్టముపై నూలుపడుకుటయు ఖద్దరుబట్టలను ధరించుటయు నను నీ రెండే సాధనములు” అను సందేశమును తెలిపెను. ఎట్టి అల్లరులను జరుగలేదు. ప్రాంతకాలమున వలంటీరుల పూరేగింపు జరిగినది. సాయంకాలము సభలును ఖద్దరు ప్రదర్శనములును జరిగెను. చాలమంది వలంటీరులు వీధుల వెంట తిరిగి ఖద్దరును విక్రయించిరి.

* * *

రాట్టము దానితత్వము

డాక్టరు పి. సి. రే గారు

బారిసాలు ప్రసంగము

రాట్టమును వంగరాష్ట్రమునందంతటను వ్యాపింప జేయుటకు డాక్టరురేగారు చాల కృషిచేయుచున్నారు. వారికి ఆశోగ్యము సరిగా లేకుండినను, కార్యభార మత్యధికముగ నుండి నను ఖల్వా, కుస్తీయా, కాశీ మున్నగు ప్రదేశముల కేగి రాట్టమునుగూర్చి అధికముగ బోధించుచున్నారు. ఈ నెల 4 వ తేదీని వీరు బారిసాలుకు వచ్చిరి. వంగరాష్ట్రమున డాక్టరుగారి పట్ల ప్రజల కత్యధిక గౌరవము కలదు. వారి పౌరార్థము, సచ్చ రీతియు, విశయసంపద, పరిశ్రమాశక్తి మున్నగునవి ప్రశంసనీయములు. డాక్టరుగారును మిత్రులును బారిసాలు కేసుమండ రాత్రివేళగూడ దా 3 లో ప్రతి రేపు లోను ప్రజలు వారి రాకకొరకు వేచి యుండి “పండమాతరం”, “అల్లాహ్ అక్బరు” మున్నగు జనుభవనలతో డాక్టరుగారికి స్వాగత మొసగుచుండిరి. అందువలన వారు ప్రతిరేపులోను స్త్రీపరుదిగి వారికి రాట్టమునుగురించి బోధించుచుండిరి. వారు బారిసాలు చేరుకునికి రాత్రి 2 1/2 గంటలైనది. ద్వితీయ యాయము జరుగుచుండెను. నిశీధము దాటినది. స్త్రీయరు చాల అలసత్వముగ వచ్చినను వేలకొలది ప్రజలు రాత్రి 12 గంటల వరకును వేచియుండి వాడు తారనుకొని కొందరు వెడలిపోయిరి గాని కొన్ని వందలమంది మాత్రమచటనే వేచియుండిరి. వారు డాక్టరుగారిని ఆతండ్లలో ప్రాసెసురు త్రేత్రసాథభూషణగారి మందిరమునకు గొనిపోయిరి. తెల్లవారిన వీచుట పని ప్రారంభమైనది. తుదిక మైన విరామము లేకుండ నడచునున్న మూడు దినములును డాక్టరుగారు పని చేసిరి. జాతీయవాదులు, వికవాదులు, కాంగ్రెసు సభ్యులు,

సమీప ప్రాంతాలను, నాగార్జున కల్వరం, విద్యాపూర్వ, వర్ధమాన, శ్రీశైల, పురుషోత్తం వంటి ప్రాంతాలను గానీ సందర్శించుటకు తయారై ఉన్న పలువురు ప్రాంతీయ వారు తమరు రాష్ట్రమున వేరైన నాగార్జున కల్వరం వద్దనున్న చూపుటకు ఆయనయొక్క చేతులు విడిచివేసి ఆత్యధికాంశం వెల్లడించిరి. వారు చూపిన ప్రేమ మహిమ.

మొదటి పేజీ

అనాడు బారిసాల నాయకులలో నగ్నగర్జులగు అశ్వనీ కుమారదత్తు గారి యింటికిపోయి డాక్టరుగా రాయనను చూచిరి. కొన్ని వారములనుండి దత్తుగారు చాల జబ్బుగా నున్నారు. పిమ్మట పలువురు నాయకులను చూచి రాష్ట్రమునుగూర్చి వారితో మాటలాడిరి. మధ్యాహ్నము ప్రజామోక్షన బాతీయ పాఠశాల కేగిరి. అచట మహామూల్య ప్రదర్శనము జరిగినది. ఆ పాఠశాల ప్రారంభ మైవకవత్సర మేమోనను చాల అభివృద్ధి కలిగినది. నూలువదుకుట, బట్టల నేత, తివాసుల అల్లిక, దుస్తులను కట్టుట, ప్రాప్యశిషి, శైవుల వ్రాత, వ్రాతము, లెక్కల పాండిత్యము, చిత్ర రేఖనము, యంత్రవిద్య, మున్నగునాని నచట నేర్చుచున్నారు.

బహిరంగ సభ

బాతీయ పాఠశాల ఆవరణలో సాయంకాలము గొప్ప సభ జరిగినది. రెండు గంటల సేపు ఉపన్యాసములనిచ్చిరి. నామక నూలుబట్టలను నేయవలసిన ఆవశ్యకతను గూర్చి డాక్టరు రే గారు విపులముగాను సుబోధముగాను యుపన్యసించిరి. గాంధీ మహాత్మునివలె డాక్టరు రే గారి ప్రభుత్వ బోధించుచున్న ముఖ్య విషయము ఖద్దరం కొక్కటే.

ప్రతినిధి సభ

ఆ రాత్రి 8 గంటలకు పాఠశాలలో గాయకుల సమావేశము జరిగినది. అన్ని పక్షముల నాయకులును విద్యాధికులును వచ్చిరి. ప్రభుత్వ న్యాయవాది గణేశ చంద్ర దాస గుప్తగా రధ్య తీర్పవహించిరి. రాష్ట్రముయొక్క ప్రాముఖ్యమునుగూర్చి డాక్టరు రే గారు యుపన్యసించిరి. దానిపై చర్చ జరిగినది. ప్రతినిధి సంఘ నియోజనము జరిగినది. రాత్రి 10.30 కు సభ ముగిసినది. ఇది 6 వ తేదీ చర్చ. (సర్వోచిత ప్రతినిధి సభ)

డాక్టరు పి. సి. రే గారు బారిసాలు కేసులు

6 వ తేదీ ఉదయమున డాక్టరు గారు మరొకందర ప్రముఖులనుచూచి వారికి రాష్ట్రమున దానక్రీ కలుగునట్లు బోధించిరి. పిమ్మట బాతీయ పాఠశాలల సభ కేగిరి. అది మండల సభ. బారిసాలులో జరిగినది. 14 బాతీయ పాఠశాలల నేర్పరచిరి తెలిసినది. బాతీయ పాఠశాలలలో జరుగదగిన పనినిగూర్చి మాటలాడుటకు రే గారిని కోరిరి. ఆయన కొన్ని విషయములను తెప్పిసిగ్గినాడని ప్రజాసంఘ సరస్వతీస్వామి (శిరుపత్తనంపక మునుపు పూర్వోక్తమున సతీశ చరణ ముక్కర్జీ అను పేరుగల వారు డాక్టరు రే గారి ప్రసిద్ధి చారిత్రక పుస్తకములకు ప్రాధానము అశ్వనీ కుమారము కర్ణి గారికి సోదరుడు) చే నేర్పరచుట బోధించిరి. ఆ సభ కేంద్రము అను ఆ శ్రమమును చూడ బోయిరి. దానిని చూచి రే గారు చాల సంతోషించి అవి నిర్మల శాంత ప్రదేశమున పరిశుద్ధ వాయువును గ్రాలుచు నొక రాత్రి అచట విశ్రమింపగోరిరి. ఆ శ్రమవాసుల కయ్యది మహాదానండుమును కలిగించెను. ఆ ఆశ్రమమునందు ప్రశస్తత గ్రంథభండాగారము కలదు. అందు అమూల్యములగు గీర్వాణ గ్రంథములేగాక శ్రేష్ఠములగు పాశ్చాత్య గ్రంథములూడ చాలకలవు. అప్పటికి 11-30 అయినది ఎండవేసవి హెచ్చుగా నుండెను. రే గారికి 60 వత్సరములు వాటినునూడ ఎండను సరకుచేయక పట్టణమునందు వేరువేరు తావులలో నున్న రాష్ట్రముల పనులను చూడ బయలుదేరిరి

సతీత్యమును గోల్పోయిన కాంతలు

శ్రీయుతి శే. త్తమూర ఘోషగారు పాతీయత్యమును గోల్పోయిన వ్యభిచారిణులను సద్వర్తనల చేయగోరి వారికి నీతిని బోధించి రాష్ట్రమునై నూలువదుక వలెననియు చేతి మగ్గుములపై బట్టలను నేయవలెననియు బోధించిరి. అందువలన వట్టి శ్రీలలో వెక్కుమంది నీచవృత్తిని వదిలి నూలువదుకుటను జీవనాధార మున నేర్పరుచు కొనిరి. వారు చేయుపని రే గారు చూచి కేగి చూచి వారికి ప్రోత్సాహము కలుగజేసిరి. బారిసాలులో కృత్తిని చూసిన విద్యాధికులను న్యాయవాదులు మున్నగువారు గొప్ప కుటుంబముల వారు కొందరు శ్రీ కృష్ణ నేత కర్మాగారము నేర్పించిరి. అది చాల గొప్పవిన్నాటు. మహాత్ముడు మెకుదానిని చూచి చాల సంతోషించెను. ఇప్పుడు రే గారును దానిని చూచి చాల సంతోషించిరి. అచట నేర్చుచున్న వారు నేత పనియే కులవృత్తిగాను వర్తములవారు (నాలీలు దేవాంగులు)

గారు. బ్రాహ్మణులు కొయ్యలు మున్నగు సగ్రవర్ణములవారే నేయుదులడిరి. ఉదయమున 7 గంటలకు రే గారు మున్నగు వారు యింటియొద్దనుండి బయలుదేరిరి.

కృష్ణ కర్మాగారమునందొక గంట పట్టినది. దానిని వదిలినది మధ్యాహ్నము 2 గంటలైనది. సాయంకాలము 4 గంటలకు శ్రీలసభ జరిగినది. అసభలో రే గారు యుపన్యసించిరి. చీకటి పడిన పిమ్మట రాత్రి పాఠశాలను చూడబోయిరి. పిమ్మట బారిసాలు న్యాయవాదుల సంఘము వారేర్పరిచిన మితాహారవిందు నకు రే గారు వెళ్లిరి. మూడవ రోజున గూడ చాల నేత సంఘములను చూచిరి. శ్రీ మతు కంపెనీలో పనిమానివేసిన వారొక సంఘము నేర్పరచిరి. మూగ ఇల్లును గల వారి పాఠశాలలో నేతపనులు జరుగుచుండెను. అనాడు మధ్యాహ్నము 3 గంటలకు రే గారు ప్రజామోక్షన కళాశాలకు వెళ్లిరి. అచటి విద్యార్థుల కొక గంట సేపు ఉపన్యసించిరి.

పిమ్మట ఆలెండలో శ్రీల సభ జరిగినది. అచట రే గారు యుపన్యసించిరి. పిమ్మట బ్రహ్మసమాజము వారేర్పరిచిన సభలో విద్యార్థులకు బోధించిరి ఆవల ప్రతినిధి సంఘ సభకు వెళ్లిరి. ఆ సభ రాత్రి 7-30 కు ప్రారంభమైనది. ఉపసంఘ మేర్పరచబడినది. ఈ రీతిగా రే గారి ప్రయత్నమువలన బారిసాలులో నన్ని పక్షములవారును ఖద్దరు పరిశ్రమకు పూనుకొనిరి. 2 వ తేదీ ఆదివారమునాడు రే గారు మున్నగువారు బారిసాలు నుండి ఖల్వా మెయిలులో బయలుదేరిరి. బారిసాలులో జరుగుచున్న ఖద్దరు పరిశ్రమలను రే గారు చాల ప్రశంసించిరి.

* * *

అఖిల భారత కాంగ్రెసు కార్య

సంఘ సభ

కలకత్తాలో 20 వ తేదీని జరుగును రాజకీయ సభి చర్చింపబడును

ఈనెల 20 వ తేదీని కలకత్తాలో అఖిల భారత కాంగ్రెసు కార్య సంఘ సభ జరుగును. అసభలో ఖద్దరు విభాగమును గూర్చియు రాజకీయ స్థితిగూర్చియు చర్చింపబడును.

* * *

బెల్లాములో జాతీయ వారము

హరటాలు చేయగూడదు

జిల్లా మేజిస్ట్రేటు ఉత్తరవు

18 వ తేదీని బెల్లాములో హరటాలు జరుగకుండ చేయుటకు కరవుతములను ప్రకటింపగూడదనియు సభలు చేయగూడదనియు ఉపన్యాసముల నియమింపబడినవి బెల్లాము జిల్లా మేజిస్ట్రేటు కాంగ్రెసు ఫిలాఫతు సంఘసభ్యులకు నోటీసులను పంపెను.

* * *

అహమదాబాదులో

జాతీయ పాఠశాలలు

41 పాఠశాలలు 7700 మంది విద్యార్థులు

ప్రభుత్వ పాఠశాలల విద్యార్థుల సంఖ్య తగ్గుట

అహమదాబాదు పురపాలక సంఘమువారు విద్యా విషయమున ప్రభుత్వ సంబంధమును వదిలినందున ఆ పాలక సంఘమును దొరతనమువారు రద్దుపరచిరి. అది మొదలు క్రొత్తగా 41 జాతీయ పాఠశాల లేర్పాటుప బడినవి. వానిలో 7700 మంది చదువుచున్నారు. ప్రభుత్వమువారి క్రిందనున్న మ్యునిసిపలు పాఠశాలలు 57 టిలో 2200 మంది మాత్రమే చదువుచున్నారు.

* * *

చారిత్రా కేసు

అజ్ఞానుల గుర్తింపుకు పికార్లు, సిద్ధిగార్లను మరల తీరిపించిరి. ఫిర్యాదల పక్షమున 6 గురు సాక్షులు మిగిలినవిట్లు గజధారు అపార సాక్షులు మిగిలినవి. అతడు కొందరు ముద్దాయాలను గుర్తుపెట్టెను.

పండిత మాలవ్యాగారు ప్రస్తుత రాజకీయ సభి అలహాబాదులో నవన్యాసము నేకు (8 వ తేదీ కనివారము) సాయంకాలము పండిత మహామోక్షన మాలవ్యాగారు అలహాబాదులో ప్రస్తుత రాజకీయ సభిని గూర్చి యుపన్యసించెదరు.

పండిత మహామోక్షన మాలవ్యాగారు

విదేశ వస్త్ర బహిష్కరణము ఖద్దరును ధరించుట

జొంబయిలో మాలవ్యాగారికి బహిష్కరణ ప్రకటనము గావించిరి. విదేశ వస్త్రములను పూర్తిగా బహిష్కరించినవో దారిద్ర్యము తొలగి లక్షలమందికి ఆహారము లభించును. బాతీయ గౌరవము నిలువబడును. వదుకునూలును ఖద్దరుబట్టలను అధికముగా సిద్ధపరుపవలెనని మాలవ్యాగారు ప్రకటించిరి.

* * *

రమజాను వండుగ

ఖద్దరును ధరించవలెను చోటనిగారి విజ్ఞప్తి

మహమ్మదీయులందరూ ఖద్దరునే బాతీయ వస్త్రముగా నేర్పరచుకొనలెను. ఖద్దరు దుస్తులతోనే మసీదులలో ప్రార్థనలు చేయవలెను. నేతమునకు స్వాతంత్ర్యము ఖద్దరునకు నేతలు గను అని నేతువోటనిగారుగూడ ప్రకటించిరి.

మహాత్ముని కారాగృహవాసము ప్రభుత్వోద్యోగి ప్రకటనము

రాజగోపాలాచారిగారి తేజ

మహాత్ముని యరవాడ చెరసాలలో సందర్శించి సి. రాజగోపాలాచారిగారు చేసిన ప్రకటనమునందలి ఆంకిములు సత్యము కావని ప్రభుత్వోద్యోగి చేసిన ప్రకటనమున కిపుడు మరల రాజగోపాలాచారిగారు ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి. “నేను మహాత్ముని సందర్శించి వచ్చిపిమ్మటనే మహాత్మునకు మరికొన్ని సౌకర్యములు చేయబడినవి తెలిసినదని రాజగోపాలాచారిగారు ప్రకటించిరి.

* * *

ఆంధ్ర రాష్ట్రము

నెల్లూరులో నోటీసులు

11 వ తేదీ విచారణ

కొన్ని కీర్తనలను వాడినందున వక సంవత్సరమునకు సద్వర్తనకు పూర్వీకుల నీయవలెనని నెల్లూరు జిల్లా సబ్ జిల్లా సలు మేజిస్ట్రేటు ఇనకపల్లి పేకటసుబ్బయ్య గట్టుపల్లి లక్ష్మి వారాయణగార్లకు 108 క్రింద నోటీసులు పంపెను. 11 తేదీని విచారణ జరుగును.

* * *

కర్నూలులో జాతీయ వారము

6 వ తేదీ సభ

పారిసుతీర్థానముల నిరసించుట

కర్నూలులో గంధిమై వారమున 6 వ తేదీని సభ జరిగినది. పోలీసు తీర్మానములు తాయడుబారీగారి వాగ్దానమునకు మహాత్మునియల మరవిధులకును భిన్నముగా నున్నవన తీర్మాన మామోదింపబడును. జాతీయ వారమున ఒరుపవలసిన చేతనేవను గూర్చియు సత్యాగ్రహతీర్థమును గూర్చియు వారాయణమూర్తిగారు విశరించిరి.

పండిత రామబ్రాహ్మణ్య

పూనాజిల్లా కడగాక గ్రామమునందు పండిత రామబ్రాహ్మణ్యగారు బుధవారము మరణించిరి తెలియుచున్నది. శ్రీ సాగ్ర తంత్ర్య జీవనాభివృద్ధి కొంకు ఈమె మిగుల ప్రశంసార్హులుగా నేన తెలుసయ్యెను. వాదాపు 30 సంవత్సరములనుండి యీమె కడగాక గ్రామమునందు నివసించుచు అచ్చట యున్న బాధా 1600 మంది వీరశ్రీలు శిశువులును తన కుటుంబ సభ్యులు భావించివారి సాంఘిక నైతికాభివృద్ధికి కరవిధముల పాటుపడుచుండెను.

ఆంధ్రపత్రిక

1922-వ సం॥ ఏప్రిల్ నెల 8-వ తేది

శనివారము

నిర్విమిత్తనిరోధము

జాతీయవాదము భారతీయుల కతి పవిత్ర వారము. సత్య, అహింసాదర్శములను దృఢముగ ననుష్ఠించుట కివారమునందు వారు నిశ్చయించెదరు. ఆత్మపరీక్షగావించి, ఆత్మపరిశుద్ధ్యము నలవరుచుకొనుటకు వారు ప్రయత్నించెదరు. జాతీయనిర్వాణకార్యక్రమమును పూర్తిజేయుటకు, వారు సక్రమారంభము గావించెదరు. తిలకు స్వరాజ్యనిధికి ధనము ప్రోగుజేయుటకును, కాంగ్రెసునందు సభ్యుల జేర్చుటకును, కద్దరు ప్రచారము జేయుటకును వారు బూనుకొందురు. ఇందు ద్వేషమునకుగాని, శార్జన్యమునకుగాని, శాంతిక్రిమముల భంగమునకుగాని తావులేదు. శాసనాతిక్రమణప్రయత్నము నదలివేయబడుటచే, అధికారులెంతమాత్రము కలవరపడ ననసరము లేదు. ఈ కారణముచే, నిర్వాణకార్యక్రమము నిరభ్యంతరముగ కొనసాగుటకు, అధికారులు ఆవకాశము సగియుండవలసివచ్చింది. కాని, ఇందుకుగూడ నిరోధము గావించబూనినటుల వార్తలరుదెంచుచున్నవి. ఈనిరోధము, నిర్విమిత్త మనుటకు సందియము లేదు. జాతీయవారమునందు, బహిరంగ సభలనుగాని ఊరేగింపులనుగాని ఏర్పాటుజేయగూడదనియు, విదేశవస్త్రదహనమును కావించగూడదనియు, క్రిమినల్ ప్రొసీజరుకోడ్డు 144 శెక్సనుక్రింద నిషేధపు టుత్తరువులను బరహంపురపు నాయకులపై ప్రయోగించినటుల, నిన్నటిదిన మొక వార్త జేరియుండెను. ఈయుత్తరువుల సత్తిక్రమింపక, కాంగ్రెసు ప్రచారకులు సభలను జగుపక, కద్దరును అమ్ముటకును, కాంగ్రెసునందు సభ్యులను చేర్చుటకును ఉత్సాహముతో పాటుపడుచున్నటుల తెలిచున్నది. వీరుజూపిన నిగ్రహమును ఉద్రేకరాహిత్యమును మిగుల ప్రశంసార్హము. అధికారుల నిషేధాజ్ఞలు, ప్రజల నిశ్చయమును తొలగింపజాలవనియు, స్వాతంత్ర్యనిరోధమునలన వారి కార్యోన్మాద మతిశయించును గాని తగ్గిపోవదనియు, ప్రశంసించుచున్నది.

సభలను ఊరేగింపులను నిషేధించినను వెటగొండ నవసరము లేదు. ఉన్న యవకాశములను విడనాడక, కాంగ్రెసు విధించిన నియమములను నిర్వహించుటకు భారతీయులు పాటుబడుటధర్మము. సభలకన్నను ప్రతిగ్రహమునకును ప్రచారకులు వెదలి, కద్దరుయొక్క ప్రయోజనమును, రాటపుముపయోగమును బోధించి, కాంగ్రెసునందు స్థూల జేర్పవచ్చును. తిలకు స్వరాజ్యనిధికి ధనము ప్రోగుజేయుట కవసరమును బోధించి, స్వరాజ్యకట్టుముల గైకొనవచ్చును. నిర్విరోధములు తటస్థించినను, ఉద్రేకమునకు చోటియకుండ, శార్జన్యమున కేమాత్రము సందు కింకండ, శాంతముతో ప్రజలు తమవిధ్యుక్తధర్మము నెఱవేర్చెదరేని, జాతీయవారము సభలగును. ఆత్మీయబలము వృద్ధియై, నిర్వాణకార్యక్రమమును నిర్వహించునపుడు ప్రజలెదుర్కొనబడిన కష్టముల నన్నిటిని అవలీలగ దాటించును.

అధికారు తీ సమయమున కలిగించెడి నిరోధములన్నియు, భారతీయుల శక్తిని పరీక్షించుట కక్కరకువచ్చును. జాతీయవారము నందు నిర్వాణకార్యక్రమానుష్ఠానమునకు బలమగు పునాదులేర్పడుచో, అయ్యది పిమ్మట అనాయాసముగ కొనసాగును. ఆంధ్రులు, నిరోధములను పాటింపక, కాంగ్రెసు విధించిన ధర్మమును నిర్వహించి, మహాత్ముని మానసమును సంతృప్తిపరచెదరు గాక! శాసనాతిక్రమణమును విరమింపజేసి, నిర్వాణకార్యక్రమమునకు భారతజాతి బూనుకొనినను, అధికారు లింకను తీవ్రనిర్బంధములకు గడుగుట నిర్వాణకార్యక్రమ పటుత్వమునకు నిదర్శనమగుచున్నది. స్వరాజ్యసిద్ధి కింతిన్నను అనుకూలమును సులభమునగు మార్గ మింకొకటిలేదు. కద్దరు పీక్షములముననే, హిందూదేశమున దారిద్ర్య మనుగంటి, కట్టుకొనబట్టయు కనుపునిండతిండియు ప్రజలకు లభించును. స్వరాజ్యమునకు, “స్వ” యనుభావము ప్రధానము. ఆభావము దేశీయుల నావహింపవలెను. స్వదేశవస్త్రధారణ వలన, “స్వ” యను భావము బలపడి స్వరాజ్యమునకు దారిజూపును. పరాశ్రయభావము తొలగిపోవును. నాది యనుయాహ ప్రబలమగు కొలిదియు, ఆత్మానుభవము గలుగును. స్వరాజ్యమునకు, స్వదేశోద్యమము పెట్టని కొలయగుచున్నది. ఆకారణముచే గాంధీ మహాత్ముని సతిబంపిన సంజేశమునందు, రాటుమును కద్దరును ఉపయోగించి నపుడే స్వరాజ్యము సిద్ధింప ననుసత్యము స్పష్టముగ ప్రతిపాదించబడెను. ఈసందేశమును స్త్రీపురుషు లెల్లరును అనుసరించుట, అవసరకర్తవ్యము. అప్పుడే జాతీయవారమునందు రెండుదినములు గడచినవి. తడవుజేయుట కిది సమయముగాదు. నిరోధములకు జంకక, ఉద్రేకమునకు లోనుగాక, కార్యదీక్షనే ప్రధానముగ భావించి, మహాత్ముని యాదేశములను ఆంధ్రులును, తదితరులునుసంపూర్ణజేసెదరేని, వారు గమ్యస్థానము జేరుట కెట్టియాటకముండనేరదు. నిర్బంధితులయిన మహామహులనెల్లరకును, స్వాధీన భారతమున స్వాగత మొసగి, వారితోగలసి స్వాతంత్ర్య సౌఖ్యము ననుభవించెడి భాగ్యము, ప్రజలకు త్వరలో లభింపక మానదు.

మద్రాసు

ప్రభుత్వకార్యనిర్వాహకసభ

క్రొత్త ఏర్పాటులు

మద్రాసు ప్రభుత్వ కార్యనిర్వాహక సభ్యులగు సర్ లయెనల్ డేవిడునుగారి యుద్వోగ కాలము పూర్తియగుటచే, వారిస్థానమునందు న్యాయ్ గారు నియమింపబడిరి. మద్రాసు మెయిలుపత్రికలో ప్రచురించిన ఏర్పాటుల ప్రకారము, న్యాయ్ గారికి ఏజెన్సీ, పరిపాలనా నివేదిక, వాయువిమానములు, కోర్టు ఆఫ్ వార్డులు, ఫార్మెస్టులు, రైల్వేలు, జయిల్లు కార్మికులు, మిలటరీ, ముద్రాయంత్రములు, పుస్తకముల రిజిస్ట్రేషను మొదలగు శాఖలొసగబడినవి. వెనుకటివలె సర్ ఛార్లెసు టాడుహంటరుగారికి ఆర్థికశాఖయు ఖా. బ. హబిబుల్లా సాహేబుగారికి ల్యాండు రివిన్యూశాఖయు వశమునందుండును. కె. శ్రీనివాసయ్యంగారికి రాజకీయ సంబంధమగు శాఖలొసగబడినవి. మేజిస్ట్రేటులు, లా, జస్టిసు, లాఆర్డరులు, పోలీసు, ఇన్స్పెక్షను మొదలగు శాఖలు వీరివశమునందుండును. లా, ఆర్డరులను ఇంతవరకు పరిపాలించిన విధము, ఆంధ్రదేశమునందు ముఖ్యముగ దుర్భరమగుచున్నది. స్త్రీలకు సయితము కఠినశిక్షను విధించెడిస్థితి తటస్థించినది. జన్మస్వాతంత్ర్యనిరోధము, మిగుల అతిశయించినది. ఆంధ్ర ప్రముఖులు పలువురు కారాగృహముల కంపబడిరి. 108, 144 శెక్సనులు విరివిగ ప్రయోగింపబడుచున్నవి. ఇంతటి నిర్బంధముల పాలగుచున్నను, ఆంధ్రదేశ ప్రజలు నిగ్రహమును కోల్పోవలేదు. శార్జన్యమునకు తా వొసంగలేదు. తమపాల్పడిన కష్టముల నన్నిటిని వారు శాంతముతోను ఓరిమిచోను భరించుచున్నారు. వారినింకను బాధపెట్టుట లా ఆర్డరుల సంతకమున కవసరమో కాదో, ప్రభుత్వమువారికిమీద నిర్ణయించుకొనవలెను. నిర్వాణకార్యక్రమము కొనసాగుటవలన, దేశమునందు, శాంతియు, అహింసయు సుస్థిరముగ నెలకొనును. శాంతిరక్షణము, ప్రభుత్వమువారి యుద్దేశమగుచో, నిర్వాణకార్యనిర్వహణముతో వారెంత తక్కువుగ జోక్యము కలుగజేసికొనిన నంతమంచిది. నిర్బంధములవలన, ప్రజల నిశ్చయము తొలగిపోవుటకు మారుగ మరింత బలపడును. లా, ఆర్డరుశాఖ ఇప్పుడు శ్రీనివాసయ్యంగారి పరము జేయబడినది. వీరు సుప్రసిద్ధ న్యాయ వాదులు. న్యాయాధిపతులు. “లా” “ఆర్డరు” ల నిజార్థమేమియో గ్రహించుటకు వీరికి సామర్థ్యము గలదు. అధికారులు, లా, ఆర్డరులను, నిర్బంధముక్రింద సామాన్యముగ భావించుచున్నారు. గీడింగుప్రభువుగారు సయితము, ఇటులనే తలచుచున్నారు. న్యాయసంరక్షణము గూర్చి వీరికి గల యాహా విపరీతముగ నున్నది. ప్రజాశయనిరోధము వలన గాక, ప్రజాశయసాఫల్యమువలననే, లా, ఆర్డరులను సంరక్షింక వీలగు ననుసంగతినివీరు గ్రహించినటుల తోచదు. శ్రీనివాసయ్యంగారు, అధికారుల మామూలు అభిప్రాయముల ననుసరితురో, లేక లా, ఆర్డరులకు గల విశాలార్థమును పాటించి తదనుగుణముగ నడుతురో, చూడవలయును.

నూతన ప్రకటనము

లాహోరులో ప్రకటింపబడి “షేప్” అను ఉర్దూ దినపత్రిక, హిందూదేశరాజ్యాంగ పద్ధతి గూర్చి నూతనబ్రిటీషుప్రభుత్వప్రకటన యొకటి త్వరలో వెలువడు ననియు, ఇందుకు క్రొత్తప్రభుత్వ కార్యదర్శి యగు వాకొంటు పీలుగారు కారకులనియు, వ్రాయుచున్నది. రాజ్యాంగసంస్కరణములలో జేయదగినమార్పును గూర్చి, పీలుప్రభువుగారాలోచించుచున్నారని, ఇటీవల రూటరు తెలిపియుండెను. ఈ వార్తనుబట్టి, నూతనప్రభుత్వప్రకటన మొకటి వెలువడుట కవకాశముగలదు, ఇందు మూలమున ప్రజలకు సంతృప్తిగలుగునా? హైందవ సమస్యపరిష్కార మగునా? సంస్కరణములలో నేవీయో కొన్ని మార్పుల జేసినగాని, మరియొక ప్రభుత్వప్రకటనము వెలువడినగాని లాభము గలుగదు. ఇదివరకు ప్రభుత్వప్రకటనము లనేకములు వెలువడెను. మరియొక ప్రకటనమువలన నెక్కుడు ప్రయోజన ముండజాలదు. బ్రిటీషు ప్రభుత్వము వారు హైందవసమస్యను పరిష్కరించుటకు మనస్ఫూర్తిగ బూనుకొందురేని, భారతీయుల వాంఛలను కనుగొనవలయును. వారిస్వయం నిర్ధారణాధికారమును గుర్తింపవలయును. ప్రజల మనోరథముల నిడేర్చి వారిని సంతృప్తి పరుప నెత్తింపవలయును. అంతియగాని, తమకు నచ్చిన మార్పుల జేసెదమని ప్రభుత్వమువారు తెలిపిన లాభముండదు. నూతన ప్రకటనముల గూర్చిగాని, క్రొత్తమార్పుల గూర్చిగాని, ప్రజలు ఆందోళనపడ ననసరములేదు. అవి, వారిని ఆశాభంగులుగ గాని, ఆశాపూరితులుగగాని జేయజాలవు. వారు స్వీయశక్తిని బలపరుచుకొనుటకు తమకాలమును సామర్థ్యమును ఈ సమయమునందు వినియోగ

పరుష వలయును. ప్రజల సహృదయ సిద్ధి వారి సామర్థ్యమునంటి యుండును. భావతీయుల దృఢ సంకల్పము బ్రటిషు మంత్రివర్గమును సంచలించ జేసె ననుటకు, చిహ్నములు పెక్కులు గనుపించు చున్నవి. ప్రజల సామర్థ్య మతిశయించిన కొలది యుద్ధముల సమస్యనువలె హిందూ దేశసమస్యను సమీక్షింప బ్రటిషు ప్రభుత్వము వారును పార్లమెంటు సభయు సంప్రీతికరముగ కవిష్కరించక విలుండదు.

జాతీయ విద్యావ్యాప్తిము

అహమ్మదాబాదు మ్యునిసిపలు సంఘము వారు, కాంగ్రెసు ఆదేశానుసారముగ, జాతీయ విద్యను మ్యునిసిపలు పాఠశాలలలో ప్రవేశపెట్టి, వానిని జాతీయ పాఠశాలలగ మార్పుజేయుటకు, పట్టుదలతో పాటుబడిరి. ఇక్కార్యమునందు ఆక్షేపింపదగిన దేమియు లేదు. స్థానిక స్వపరిపాలనము వలన ప్రయోజన మేనుచున్నను చేరవలసిన, తమ కనుకూలించెడి ఏర్పాటులను జేసికొనుటకు స్థానిక సంఘములకు పూర్ణ స్వాతంత్ర్య ముండవలయును. లేనియడల, స్థానిక స్వపరిపాలనము ఆర్థిక హితముగను. స్థానిక సంఘములు అధికారులచేతి కిలుబొమ్మలవలె నుండుటచేతనే, అవి ప్రజల కెట్టి లాభము గలిగింప జాలకున్నవి. రిజన్యు ప్రభుత్వగారి యూహలు, ఇందువలననే భగ్నములయ్యెను. అహమ్మదాబాదు మ్యునిసిపలు సంఘము, ప్రజాభిప్రాయానుగుణ్యముగ జాతీయ విద్యను ప్రవేశపెట్టిన ఖోడనే, అధికారులు భయపడిరి. బొంబాయి ప్రభుత్వమువారు అహమ్మదాబాదు మ్యునిసిపాలిటీని అడగద్రొక్కి, అధికారోద్యోగికి దానిని నశపరచి, వారు మ్యునిసిపలు పాఠశాలలకు మరల ప్రభుత్వపు గ్రాంటులు చేరువటల ఏర్పాటుజేసిరి. జాతీయోద్యమాభిమానులు, అధికారుల స్వాధీనమయిన మ్యునిసిపాలిటీవలన ప్రయోజనము లేదని ఎంచి, జాతీయ పాఠశాలలను ప్రత్యేకముగ నేర్పరచిరి. ప్రజలు వానియం దభిమానముంచి, తమపిల్లల నాపాఠశాలలకు బంపిరి. ఈ రీతిన 41 జాతీయ పాఠశాలలు స్థాపింపబడెను. 7700 మంది విద్యార్థులు వీనియందు జేరిరి. 57 మ్యునిసిపలు పాఠశాలలలోను విద్యార్థులసంఖ్య 2200 మాత్రమే గలదు. ప్రజాభిప్రాయ మేదిక్కునకు మరలినదో, గ్రహింపవచ్చును. నిందు విశ్వాసముతో నాయకులు పాటుబడుచో, జాతీయనిర్మాణకార్యక్రమము పూర్తియగుటకు ప్రజలు మహమ్మదీయోద్దేశమదు రనుటకు సందియము లేదు.

“ఆరోగ్యవర” వృత్తాంతము

మదనపల్లియొద్ద క్షయవ్యాధి నివారణనిమిత్తము యూనియను మిషనువారేర్పరచిన ఆరోగ్యవరపు 1920-21 సంవత్సరపు వృత్తాంతము ప్రచురింపబడినది. ఈ సంవత్సరము 251 మంది రోగులను చేర్చుకొనిరి. మొత్తము మీద 370 మందికి చికిత్స గావించబడినది. వీరిలో సగముకన్న పెక్కుడుగ హిందువులు గలరు. చెన్నరాజధాని నుండి మౌళికమేగాక, ఇతర ప్రదేశముల నుండి గూడ రోగులు చికిత్స సొందుటకు వచ్చియుండిరి. రోగులు నడుచుటకు కొండలపైని త్రోవలేర్పఱుపబడినవి. రోగులలో 100కి 64 గురికి వ్యాధినిరోధము గలిగినట్లు ఎంచబడినది. క్రైస్తవమతజోధ అనుదినము రోగులకు గలపబడుచున్నది. సంవత్సరాంతము నకు రు 107,592 లు వ్యయమయ్యెను. రోగులు నివసించుట కొరవదేశమునం దొక గ్రామము నేర్పరుచుటకు ప్రయత్నము జరుగుచున్నది. ఆరోగ్యవైద్యాలయమునకు, ఒక కర్మాగారము, అయిదు

జాతీయ దీక్షా వారము

స్వరాజ్యస్థాపనమునకు

కాంగ్రెసునందు సభ్యుల జేర్పును తలకు స్వరాజ్యనిధిని పోషింపుడు
ఖద్దరు వ్రతమును స్వీకరింపుడు అహింసా సత్య భర్తముల నారాధింపుడు

అస్పృశ్యతను తొలగింపుడు

హరితాశ్రమ - దేశీయుల కందరికి 13-వ తేదీ

బాత్తుగా వీలు లేనిరాష్ట్రములవారికి 14-వ తేదీ

గాంధీమహాత్ముని, నాయకులను భజియింపుడు

మగములు చేర్చబడెను. పట్టుపురుగులను వెంచుట కొక ప్రత్యేకపు గది ఏర్పాటుచేయబడెను. పట్టు నేతను కొనసాగించుటకు ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి. రెండు ఎకరముల భూమియందు పట్టు పురుగుల నిమిత్తము మత్సరీ పాదలు వెంచబడినవి. తువాళ్లను, దుప్పట్లను నేయుట కుద్దేశింపబడినది. ఆవసరము ఏర్పడిన కొలదియు, మరికొన్ని పరిశ్రమలు ప్రవేశపెట్టబడు నని నివేదికము తెలుపుచున్నది.

నిరసనభావము

జనోవా సమావేశమునకు, తుర్కీని బిలువ కుండుటకు జెలిపెడి కారణములలో, తుర్కీ యూరపియను రాజ్యము గాకుండుట యొక కారణముగ సూచింపబడినది. తుర్కీదేశము అనాది నుండియు యూరపునందు రాజ్యముచేయుచున్నది. తుర్కీ ప్రతాపము జూచి నిన్న మొన్నదీ వరకు, బాల్కనురాష్ట్రములు భయపడుచుండెడివి. తుర్కీని యూరపునండి తరిమివైచుటకు, క్రైస్తవ జాతు లింతవరకు జేసిన ప్రయత్నములనేకములు విఫలములయ్యెను. తుర్కీ తన శౌర్యధైర్య ప్రతాపముల మూలమున యింతకాలమునుండి స్వత్యంతరాజ్యము గావించుకొనెను. ఇప్పుడు మరల, తుర్కీకి యూరపునందు స్థానము లేకుండుటకు ప్రయత్నము సలుపబడు చున్నది. యూరపు రాజ్యముల సమావేశమునకు తుర్కీని ఆహ్వానించుటకు సముత్తము, క్రైస్తవజాతులు అంగీకరించుట లేదు. ఇతర మతస్థులయెడలను, ఇతరఖండలముల వారి యడలను, యూరపియనులు జూపెడి నిరసన భావము అధికమగుచున్నది. ప్రాచ్యఖండవాసుల శక్తియు, నిజసామర్థ్యమును నెల్లడియయినగాని, యూరపియనుజాతులు తమ దృక్పథమును మార్పుకొనవు. ఆతరుణము త్వరలో నకుదెంచెడి సూచనలు, పొడగట్టుచున్నవి.

గొప్ప రైల్వేవొంగతనము

ఏప్రిలు 6:—పారిసునుండి ఇటలీకి వెడలుచున్న పాకిస్ తపాల ఎక్స్ప్రెసు బండియందు విచిత్రమైనదొంగతనము జరిగెను. ఇందుగల తపాలాబండియందు దొంగలు ప్రవేశించి 30 బ్రిటిషుతపాలాసంచులను దొంగిలించిరి. వానియందు చాలాధనమును, ఈజిప్టు బొందులును, జెనీవాసమావేశమునకును ఈజిప్టు నకునుసంబంధించిన కొన్ని ముఖ్యములగుపత్రములును ఉన్నవి. రైలు లోనికి దొంగ లెట్లు ప్రవేశించిరో తెలిసికొనుట దుస్సాధ్యముగ నున్నది. ఈరైలు ఎచ్చటను, గంటకు 50 మైళ్లకంటె తక్కువ వేగముతో వెళ్లెను.

విదేశ వార్తలు

భారత వ్యవహారములు.

రైల్వే ఋణముబిల్లు అంగీకరింపబడెను.

ఏప్రిలు 6:—కామన్సుభయందు భారత ఋణ చట్టము మూడవసారి చదువబడి అంగీకరింపబడెను.

ఇండియా వ నేనల్ బ్యాంకు

ఏప్రిలు 6:—ఇండియా నేషనల్ బ్యాంకుయొక్క సాంకేతిక సమావేశమున నధ్యక్షత వహించిన రాజ్ భట్టవిలియా మ్నను * రిట్లు నడిపిరి: బ్యాంకుయొక్క ఆర్థికపరిస్థితులు దృఢతరముగ నెయున్నవి. బ్యాంకు లెక్కలు తూపాయికి 16 పెన్నీల మాత్రము కేలుప్రకారమే యుంచబడెను. ప్రపంచమునం దార్థికపరిస్థితు లెంత అభయముగనున్నను బ్యాంకు ఆర్థికపరిస్థితులు దృఢముగ నె యుండనట్లు జాగరూకత పుచ్చుకొనబడెను. తూపాయికి 2 షిల్లింగుల మారకమురేలుకాగితములందు తిప్పకార్యరూపమున నెప్పుడును లేదు. ఈ మాత్రమే పద్ధతి వ్యాపారమునకు చాల అనుకూలముగ నుండును. మారకమును తిరిగి 16 పెన్నీల చొదల నిర్ణయింపవలసినకాలము సమీపించెను. ప్రభుత్వమువారు ఈ 16 పెన్నీల మారకము ననుసరించియే ఆదాయవ్యయ పట్టికను నిర్ణయించిరి.

భారత దేశమునందలి యకాంకి రాజకీయములు కారణములైయుండవచ్చును. కొంతవర కీయగుంట్టికి ఆర్థికపరిస్థితులు గూడ కారణములై యుండవచ్చును. ఈవత్సరము గోవు మరపుట విశేషముగ నుండుటచే వర్తకము సంతృప్తికరముగ నుండవచ్చును.

సోలమనుదీవులు భారతీయులు.

ఏప్రిలు 6:—లెకనహాలమ్ ప్రభువు లెకనబ్రదర్సుయొక్క సాంకేతికకోత్సవసందర్భమున నధ్యక్షత వహించి ప్రసంగించుచు భారత కార్యాలయమువారును భారత ప్రభుత్వమువారును హిందువులను సోలమనుదీవులకు వలసపంపుట కంగీకరింపనందులకు వారిచర్యను ఖండించిరి. ఆదీవులందు ప్రభుత్వమువారియూ జమాన్యముక భారతీయులకు కొంతకాలమువరకు పనిజూపించెదమని సోలమనుదీవుల ప్రభుత్వమువారు తెలిపిన ప్రభువుగారు నుడిచిరి.

కారలుచక్రవర్తిగారి ఉత్తరక్రియలు

ఏప్రిలు 6:—కారలు చక్రవర్తిగారి కేబర మీడియను గొప్ప యూరేగింపులో ఫంచలునందు పారిషుచెట్టికి గొని పోబడినది. వీరికచ్చట రాజబంధువులయెదుట అంత్యక్రియజరపబడెను. కేబరమునుండి స్వాదయమును వీసి వెండిబరితెలో పెట్టి అప్పగియారు పంపిరి. మిగిలినదేహము నాంగరీకి పంపబడును. స్వెయిను రాజుగారు కారలు చక్రవర్తి కేబరము నలంకరిండుట కొక పూలమాతకను బంచెను.

జెనీవా సమావేశము

పరామర్శనా బాధ్యత

ఏప్రిలు 6:— జెనీవా సమావేశమునకు వెదలుమున్న పరామర్శనానిధులలో నల్లంపూడి బి.వి.వి. పా.యి.ం.కే.ఆ.గారు కొన్ని హెచ్చరికల గావించిరి. జెనీవా సమావేశమునందు ఆర్థికవిషయములు దప్ప తదితరము లేవియు చర్చింపరాదనియు ప్రతినిధులు వ్రతి తీర్మానమును పరామర్శ ప్రభుత్వమువారికి జెల్లపవలెననియు హెచ్చరించిరి. జెనీవా సమావేశ తీర్మానములను పరామర్శ లేకుండా రంగీకరింపక పోయిన యెడల నా తీర్మానములకు పరామర్శనా బాధ్యత కారని పాఠము లేని ప్రధానమంత్రి నుడివెను.

జపాను ప్రతినిధులు

ఏప్రిలు 6:— జపాను ప్రభుత్వ ప్రతినిధులు జెనీవాకు తేరిరి.

కర్జునుప్రభు వ్యవస్థలుగ నుండుట

ఏప్రిలు 6:— కర్జును ప్రభువ్యవస్థలుగ నుండుటచే ప్రధానమంత్రితో గలసి లేపు జెనీవా సమావేశమునకు బయలు దేరవలెను. వీరు సోమవారమునాడు బయలుదేరవచ్చును.

కమ్యూనిస్టుల సమావేశము

ఏప్రిలు 6:— జెనీవానందు గూడిన కమ్యూనిస్టుల సమావేశమువారు అంతర్జాతీయ వర్తక సంఘము లతోడను రెడ్డుప్రేసు యూనియను లతోడను రాయబారము లజరుపుటకొక ప్రత్యేక సంఘమును నియమించిరి. రష్యాలో ఆర్థిక కాజీయ సంబంధములు నెలకొల్పవలెననియు వ్యవహారముల సందర్భమున ధనస్వాత్య ప్రభుత్వములనా రచలంబింపవలెననియు ప్రతిజ్ఞమునందును ధనస్వాత్యుల నిరంకుశ చర్యలను నిరంకుశము సామాన్య బీదవారందరును కలసి పరిశీలనవలెనని యంగీకరింప మేరకు 1 వ తేదీన అన్ని వేళములందును గొప్ప సభల గావించి తీర్మానముల నొప్పవలయుననియు సమావేశము వారు తీర్మానించిరి. సాంఘికమ తిరుగుబాటులను గావించవచ్చుననియు అట్టివిషయములలో మరణశిక్ష విధింపబడరాదనియు రష్యాను ప్రతినిధులు సమ్మతించిరి.

ప్రాచ్య దేశములు - ఎగుమతులు

ఏప్రిలు 6:— ఇండియా, ఆస్ట్రేలియా చైనాల చాటర్డ్ బ్యాంకు సమావేశమున నుపస్థితి యును. మాంట్రాగూటర్ను గూర్చి నుడివెను:— ప్రాచ్యదేశములందు ఎగుమతుల వ్యాపారమున జీవకళయే కూన్యమయ్యెను. దిగుమతుల వ్యాపారమునందు కొంత ఆభివృద్ధి గానించెను. ఇదివరకు దిగుమతి జేసికొని నిలువజేసికొనిన వస్తువులు ఖర్చుఅగును. దీనినిగాంచి బ్రిటిషు దేశమునందలి వర్తకు లింకను అచ్చటకు ఎగుమతుల నంపరాదు. క్రొత్త దిగుమతు లనవలయును. వాణిజ్యమునందు మాంద్యము వదిలి, కొనువారు చేతులలో దబ్బుచేరుకొనువరకును కొంత నిరానింపవలెను.

స్థానిక సంఘముల యెన్నికలు

లేబరుశక్తి పరాజయము

గార్డీయన్స్ బోర్డుల యెన్నికలందు పాస్తూర్, హోరు దిచ్చి, ఈస్టు ఎండు, మైలు ఎండు ప్రదేశములందు దప్ప మిగిలిన యెన్ని ప్రదేశములందును లేబరుశక్తిమునకు జెంచిన అధ్యక్షులు సంపూర్ణ భగ్నమనోరథులైరి.

లండను జిల్లా యందు రెలిజియను, హామరుస్మిర్లు ఛర్చియా, ఫుక్ హామరు లండెరు, వెస్టు మినిస్టరు మొదలగు ప్రదేశములం దొక్క లేబరు ప్రతినిధిగూడ జయమందలేదు. ఇదివరకు 18 మంది కార్మిక సభ్యులున్న ఫూల్ ఫుల్చియందు ఈ యెన్నికలందు 11 గురు మాత్రమే గలరు. ఇదివరకు 14 సభ్యులు గల ట్రెఫియండ్ యెన్నికలందు ముగ్గురు కార్మిక సభ్యులు మాత్రము గలరు.

నూలుయంత్ర కాలల తగ్గాయిదా

ఏప్రిలు 6:— మాంచెస్టరునందు నూలుయంత్ర కాలల యజమానులు పనివారి వేతనములందు పోనున కారుపిల్లింగుల చొన తగ్గింపదలపెట్టుటచే పనివారు సమ్మెకట్టిరి. యజమానులును పనివారును ఈతగ్గాయిదా పరిష్కరించుకొనుటకుగాను 18 సభ్యులుగల సంయుక్త సంఘము నేర్పరికిరి. ఇందు సగముమంది అధికారుల ప్రతినిధులును సగముమంది పనివారి ప్రతినిధులును గలరు. అధికారులు తమపట్టుటలను కొంచెమైనను వీడలేదు.

సమీప ప్రాచ్యము

కెమలిస్టుల ప్రత్యుత్తరము.

ఏప్రిలు 6:— గ్రీసు తురుష్కానుంధి మతము నియమిత కాలములో ముగియకపోయినయెడల గ్రీకులు తురుష్కానుంధి ప్రదేశములను వదిలివేయుటకు గల వ్యవధిని 3 నెలల వరకు నియ్యటకును మిత్రముడలి యాజమాన్యమున గ్రీకులు తురుష్కానుంధి వదిలివేయవలసిన ప్రదేశములను ఖాళీ చేయవలెననియు ఖాళీ జేసిన 15 దినములలో గ్రీకులు ముఖ్య ప్రదేశములను లాప్రదేశముల వశపరుచుకొనవలెననియు మొదలగు మతములకు అంగీకార ప్రభుత్వమువారు రంగీకరించిరి గ్రీకులు ముఖ్య ప్రదేశములను మొదట వదిలివేయవలెనని అంగీకార ప్రభుత్వమువారు కోరుచున్నారు.

పారిసు సమావేశ మగుటకు కాన్స్టాంటినోపొలునందలి హైమియవరు కాన్స్టాంటినోపొలు - అంగీకార ప్రభుత్వముల ప్రతినిధుల కందజేసెను. ఏప్రిలు 5 వ తేదీనండి 3 వారముల లోపుగ నిరుత్తులవారును తమ ప్రతినిధులను బంపవలెనని అందు దెలియజేయబడెను.

మిత్రముండలిముఖములు

ఏప్రిలు 6:— బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు తమకు రావలసిన బులుములపై వడ్డీనిగురించి మిత్రముండలివారి కంపెన జాబు వలన, ప్రభుత్వమువారు వడ్డీపడుగుచున్నారని తలంపరాదనియు ఒడంబడిక నియమితకాల మంత్యమగుటచే నికమిద వడ్డీపడుగు మాట్సు గలదని మాత్రము దెలియజేయబడెననియు బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించిరి.

మద్యపాన నిరోధక శాసనములు

మద్యపాన నిరోధక శాసనములకు వ్యతిరేకముగా ప్రవర్తించిన విశేషులకు ద్వీపాంతరవాసశిక్ష విధింపవలెనని అమెరికా సంయుక్తరాష్ట్రముల సెనేటువారు చట్టమును గావించిరి.

జర్మను సరకులు

ఏప్రిలు 6:— జర్మను మారకమునందలి మార్పుల అదనంగా గొని తమ సరకుల చాల చవుకగా నమ్మించుండి గాన వారివస్తువులపై ప్రత్యేకముగ సభిషన్నును విధింపవలెనని జెర్మియను ప్రభుత్వమువారు తీర్మానించిరి.

డినియెబర్ని గారి స్క్రీము

ఏప్రిలు 6:— బ్రిటిషు విమానకాళివారు డినియెబర్ని గారు దెలిపిన స్క్రీమునుగురించి విచారించుచున్నారు. డినియెబర్ని గారు తాము సిండికేటుకరవున పాతవిమానముల వేలకు దీసికొని ఉపయోగించదమని దెలిపిరి.

మేజరుజనరలు ఆర్థరు సార్లి ప్లమగారు అలస్టరు ప్రభుత్వమునకు సైనికవిషయమున సలహానిచ్చు సభికారిగ నియమింపబడెను.

పార్లమెంటునందు సభ్యుడగు బ్రిగ్గలంతు బాటమ్మిగారి వై 8500 పౌనుల యధికాంధ్రము 10,000 పౌనుల యధికాంధ్ర మొనముగా తా నుపయోగించుకొనే నని మరి రెండు సేరము లాకోపింపబడెను. ఇదివరకు కేసులను వీనిగూడ లండనునందు కోర్టువారు విచారించుచున్నారు.

గౌ. బి. యల్. శర్మగారి పర్యటనము.

కార్యక్రమము.

గవర్నరు-జనరలు కార్యనిర్వాహకసభలో వివిధ సభ్యులగు గౌ. బి. యల్. శర్మగారు గతమాసము 29వ తేదీన ఢిల్లీలో బయలుదేరి ఛేరాదూర్ లక్ష్మణపురము మొల్ సారే జూరాఫ్టబాదులకు నెల్లి యిప్పడు వాల్తేరుగగమునకు వచ్చి యున్నారు. వారి మిగిలిన పర్యటనముయొక్క వివరముల నిచ్చుట ప్రకటించుచున్నాము:— 10 వ తేదీన సాయంత్రము 5 1/2 గంటలకు బయలుదేరి రాజుపేండ్లవరము రాత్రి 11 గం. 25 నిమిషములకు చేరుట. 11వ తేదీన రాత్రి 7 గ 47 నిమిషములకు బయలుదేరి 12వ తేదీన ఉదయము 9 గ 15 నిమిషములకు మెయిలులో మదరాసుచేరుట. మదరాసుగరములో 3 దినములం ది 15వ తేదీన సాయంత్రము 7 గంటలకు కలకత్తా మెయిలులో బయలుదేరి 17వ తేదీన ఉదయము 10 గ 10 నిమిషములకు హౌరా చేరుట. 16వ తేదీ రాత్రి 8 గ 6 నిమిషములకు బయలుదేరి వంజాబు మెయిలులో వెళ్లుట 20వ తేదీన ఉదయము 7 1/2 గంటలకు కల్కా చేరుట అచ్చట 8 కి ప్రత్యేక మోటారు బండిలో బయలుదేరి రాత్రి 12 గంటలకు సిమ్లాకు చేరుట.

పర్యటనపు విలాసము "పర్యటనము." సిమ్లా విలాసము:— నిష్క్రమణము.

మదరాసు ప్రభుత్వము.

కార్యనిర్వాహక సభ్యులు.

లా, ఆర్డరు, ను గౌ. కే. శ్రీనివాసఅయ్యంగారికిచ్చుట.

గౌ. లయోనల్ జేవిడ్సుగారి మధ్య రిటైరయినందువలన కార్యనిర్వాహక సభ్యుల పనులు మరిల యేర్పాటుచేయబడెను. గౌ. లయోనల్ జేవిడ్సుగారి స్థానమునకు వచ్చిన ఏ. ఆర్. నాథుగారికి విజస్ని, లక్షదీపులు, అడ్మినిస్ట్రేషను రిపోర్టు, కోర్టు ఆఫ్ వార్డు క్రిమినల్ ట్రైబ్యు ఆఫ్, యూరోపియనుల విద్య, విదేశీయులు, అడవులు, రైల్వేలు, కెయిన్లు, తేరు, నిమ్మజాతులు, హెడ్డాజ్ యాత్రికులు, సేలు, ప్రెస్సు పుస్తకముల రిజిస్ట్రేషను, ప్రాణములను, ఆస్తిని రక్షించుటకు బహుమానములు మున్నగు కాళిలపై యధికార ముండును. సర్ ఛార్లెస్ టాడ్వంటరుగారు ఎప్పటికలెనే ఆర్థికకాళి సభ్యుడగు గౌ. మహమ్మదు బాబిలుల్లా సాహెబుగారు రివిన్యూసభ్యుడుగను నుందురు. గౌ. కే. శ్రీనివాసఅయ్యంగారు రాజకీయ ప్రాముఖ్యత గల కాళిలపై యధికారిగ నుందురు. మేజిస్ట్రేసి. లా రెజిస్ట్రేషన్ ఆర్డరు, పోలీసు, సి. వి. డి. తో సహా కాంట్రాక్టు బ్రీవి చట్టము, భూస్వాముల, రయితుల యెలక్షనలు, ప్లేటు ట్రైబియ, ఎలక్ట్రిసిటీ. ఎలక్ట్రిక్ సర్కిసు.

గవర్నరుగారు కావించిన మార్పులో లా ఆర్డరును, పోలీసు సివిలు క్రిమినల్ జస్టిసును సంపూర్ణముగ లామెంబరు కిచ్చియుండుట ముఖ్యమైన విషయము. ఈరాజధానిలో సాధ్యమైనంతవఱకు బాధ్యతాయుతి పరిపాలనమును ప్రవేశపెట్టవలెనని విల్లింగుడకా ప్రభువుగారి యుద్దేశ్యముగ కన్పించుచున్నది. ఎప్పటికైనను భారతీయులపై పడుభాగమును భారతసభ్యుల భారతి మంత్రులలో ముందుగానే నిర్వహించుచుండిన యభ్యాసముగలుగునని గవర్నరుగారి లిలంపు. కనుకనే బాధ్యతతో గూడిన వైకాళిలయ్య గౌ. కే. శ్రీనివాసఅయ్యంగారి కొనగ బడెను. ఇంతబాధ్యతను రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వమునందు భారత సభ్యునిపై యుసగుట కిదియే మొదటిపర్యాయము. గౌ. అయ్యంగారు ఆడ్వోకేటు జనరల్ పదవిని సభ్యరత్నతో నిర్వహించిరి. చాలకాలము మదరాసు హైకోర్టు జడ్జిగ నుండియుండుటచే, జ్యూడిషియరి మేజిస్ట్రేటు విషయము లాయకు బాగుగ తెలియును. గత పనునారు మాసములనుండి మదరాసు ప్రభుత్వమునందు లా, కెయిల్లు, లేబరు మున్నగువానిపై యధికారిగ నుండి ప్రతీసా పూర్వముగ తన ధర్మమును నిర్వహించెను. (మదరాసు మెయిలు.)

మదరాసు, జాతీయవారము

జాతీయవారము ఆరంభశివమునండియు మైట్రురము నందు టి. వి. వెంకటరావు ఆయ్యరుగారును, కృష్ణస్వామిశర్మ గారును, కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావుగారును, భావ్యంగారును, ఇంకను మరికొందఱు న్యాయవాదులు కలసి భజనలతో నూలే గుచ్చు అక్కడక్కడ యుపన్యాసముల నిచ్చుచున్నారు. టి. వి. వెంకటరావు ఆయ్యరుగారును, కృష్ణస్వామి శర్మగారును ప్రధానోపన్యాసకులుగ నుండిరి. కార్మికులు కార్యక్రమమునకు గూర్చియు కద్దరను ధరించవలసిన యావశ్యకతగూర్చియు, రాటపు ప్రయోజనములను గూర్చియు స్వరాజ్యనిధి మొదలగు విషయములగూర్చియు వీరు విపులముగ నుపన్యసించిరి. ఈవన్యాసమును వినుటకు మైలాపురము నందు ఉత్సవముల జూచుటకై వచ్చు డియాత్రికులు పలువురు విచ్చేసి క్రద్ధతో వినుచున్నారు. తిరువల్లి క్రేజియందు వెంకట్రావు ఆయ్యరుగారును, కృష్ణస్వామి శర్మగారును, బజనలతో నూలే గుచ్చు ఉపన్యాసముల నిచ్చుచున్నారు. జాతీయవారమునందు గద్దె రంగయ్య నాయకుగారు, కా. నాగేశ్వరరావుగారు, గౌ. హరిసర్వోత్తమరావుగారు, గుజరాతీ ప్రచారకులు మున్నగు వారు కద్దరపాటుల బాదుచు అక్కడక్కడ యుపన్యాసముల నిచ్చుచు కద్దరను విక్రయించుచు కార్యక్రమగూడ సభ్యులను జేర్చుచు తిలకు స్వరాజ్యనిధికి ధనము ప్రోగుసేయుచు నున్నావారుతో పని జేయుచున్నారు. మొత్తముమీద జాతీయ వారమునందు మదరాసు సంచలనము జూపుచున్నది. నేడు కిలాఫతు సభ జరుగును. తమిళరాష్ట్ర కార్మికులసంఘము. టాకడతోటయందు కూడుచున్నది. స్వదేశకర్షణ ప్రక్రియను గూడ జరుగును. సలతావులనుండి పలరకముల కద్దరవస్త్రములు ప్రదర్శనము నిమిత్తము వచ్చియున్నవి.

రైల్వేప్రమాదము:— ఈప్రమాదపు సందర్భమున 8 వ తేది మధ్యాహ్నమున విచారణజరుగును.

అఖిలభారత సత్యాగ్రహ వార్షిక మహోత్సవము జాతీయ వారము

ఆధ్యాత్మిక శిక్షావిధానము - నియమాచరణము

దాస్యావమాన దారిద్ర్య నిర్మూలన సాధనము
శ్రీమతి సరోజినీదేవిగారి సందేశము

జాతీయవారమును జరుపుటనుగూర్చి బొంబాయి రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘాధ్యక్షులు, స్వరాజ్య సభాధిపురాలు నగు శ్రీమతి సరోజినీదేవిగారు పంపిన సందేశము.

నేడు (6 వ తేదీ) అఖిలభారత సత్యాగ్రహ వార్షికస్మరణ మహోత్సవ ప్రారంభదినము. నే డీయత్సవము ప్రారంభమై 13 వ తేదీ (అమృతసరులో దేశహితార్థము ప్రాణత్యాగ మొనర్చిన దేశ భక్తుల స్మరణదినము) తో పరిసమాప్తమగును. 6 వ తేదీని ప్రార్థనోపవాసములతో మనము దీనిని ప్రారంభించుచున్నాము. ఈ వారమురోజులును ధనలాభమునకుగాని వినోదమునకుగాని యుల్లాసము నక్కుగాని మన మొనరించు నిత్యకృత్యముల నన్నిటిని విరమించి సంపూర్ణ భక్తిభరితులమై సత్యాగ్రహోత్సవ వ్రత నియమాచరణము మొనరింపవలెను. గాన సీవ్రతసాంకేతికమును నేడే ఈ వ్రతారంభదినము ననేమన మందరమును సంపూర్ణముగా గ్రహింపవలెను.

దారుణ భయానకసంఘ మరణ సాంవత్సరీక మనందగు నీ వార్షికస్మరణోత్సవమును ప్రతి వత్సరము దంభముతోడను నిరర్థకముగను క్రోధాతిశయమునను మనము జరుపుటలేదు. జాతీయ హైన్యమును మరల మరల స్మరించుకొనుచు దారిద్ర్య దాస్యావమానములనెదు బంధనత్రయము నుండి దేశమును విముక్తమొనరించుటకు మన జాతీయోత్సాహశక్తులను మరల మరల దేశమాతకు సర్వసమర్పణ మొనరించుటకే ఈ వారమురోజులును ప్రత్యేకాధ్యాత్మిక శిక్షాభ్యాసన ప విత్ర పర్యవసములుగా భావించి మనము వ్రతాచరణ మొనర్చుచున్నాము.

మనము నిర్వహించవలసిన కార్యము లతిముఖ్యములు ననేకములునై యున్నవి. మన పరా జయమునకు సాధనభూతులుగు నాయుధములనే మన విజయచిహ్నములుగా మార్చుటకు తగిన కాల సందర్భములును అమోఘావకాశములునుగూడ ననేకముగ నున్నవి. మన మొనర్చు దేశసేవయును మన ము బడయు కార్యవిజయమును కాలచోదితులైన దేశభక్తులకేగాక మనలోకమునందే యుండినను దేశ భక్తిని కలిగియుండుట యను మహాపరాధ మొనర్చినందులకు మన మధ్యనుండియు మన దృష్టిపథము నుండియు తొలగించబడిన నాయకులకుగూడ మనము మనఃపూర్వకముగ నర్పించు కృతజ్ఞతాపూర్వక ప్రణాతులే యగును.

గాన సీవారమున సత్యాగ్రహవ్రతుల మగు మనకు గల సదుపాయమును ముఖ్యవిధియును ఎట్టిదనిన గాంధీమహాత్ముని సులభతమ దివ్యసందేశ మగు స్వదేశ స్వరాజ్యసందేశమును నిశ్చల నిర్మల భక్తిసంపన్ను లగు శిష్యులకు సహజముగా గాఢదీక్షతో మనము ఆసేతుహిమాచలపరీత మగు దేశ మునందంతలను పూర్తిగా వ్యాపింపజేయవలెను. మహాత్ముడేర్పరచిన ఘనతమ శాంతిస్థైర్యమున దైర్యశాలు లగు స్త్రీలను పురుషులను సభ్యులనుగా చేర్చవలెను. మహాత్మునిచే నేర్పరుపబడిన తిలకు స్వరాజ్యకోశము శీఘ్రముగ శుష్కించిపోవుచున్నది గాన అత్యధికభక్తితో మరల నాకోశమును సుపుష్కలముగా మొనరించుటకు భారవిరాళముల బడయవలెను. "ఐకమత్య సామరస్యములు-కార్యసాధకములు, స్వార్థత్యాగమువలననే ఆత్మానుభవము కలుగును, సత్యము కాలాతీతము, మృత్యు దేవతా ప్రధానసాధనమునగూడ ప్రేమకే విజయము కలుగును" అను మహాత్ముని సుప్రకాశమాన అవినాశకసందేశమును ప్రతి గృహంతర్యాగమునందును ప్రతి మానవహృదయాంతరమునందును మనము న్యాపింపజేయవలెను.

స రో జ నీ నా యు డు అధ్యక్షురాలు.

6 వ ఏప్రిలు 1922.

బొంబాయి రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసుసంఘము
స్వరాజ్యసభ.

(బొంబే క్రాంతి)

కాంగ్రెసుల రామచంద్రరావుగారికి నోటీసు

బి. యె. సీనియరుక్లాసు చదువుచు అసహాయాత్మక మహా చేరిన శ్రీయత కాంగ్రెసుల రామచంద్ర రావుగారికి ఈ దిగువ నోటీసు ఇవ్వబడిన ఆయన రాజమహేంద్రవర ఆశ్రమమువలన స్వరాజ్యసభకు ఉపాధ్యక్షులు. కాకినాడ జాతీయ విద్యాలయములో ఉపాధ్యాయులుగా పనిచేయుచున్నాడు. గుజరాతీ మహా విద్యాలయమునందు డిప్యూటీ యందు కృతార్థులై.

నో టీ సు.

గోదావరిజిల్లా మేజిస్ట్రేటుగారి ఆఫీసు కాకినాడ

బి. డి. హెచ్. బ్రాకర్ ఎస్క్యూయర్ వి. సి. యస్. గోదావరిజిల్లా మేజిస్ట్రేటునుంచి మహాశ్రీ కాంగ్రెసుల రామ చంద్రరావుగారికి కాకినాడ బాలియపాలకాల ఉపాధ్యాయులు.

అయ్య "మీరు 20 తేదీని పగలు 11 గంటలకు నాయుడుట హాజరై 'స్వరాజ్యము' సహాయనికాకరణము అను గ్రంథమునకు గ్రంథకర్తగా నుండినందుట మిమ్ముల నేల ప్రాసిక్యూటు చేయబడుచున్నది. లేక మీమీద మరొకవిధముగా చర్య నేల జరుపబడుచో సంజాయిషీ యివ్వవలెను."

(దస్సుతు తెలియజేయుట.) జిల్లా మేజిస్ట్రేటుగారికి.

వేంకటగిరి

శ్రీయత ఇంద్రగంటి. సుబ్రహ్మణ్యముగారిని వదలుట వేంకటగిరిలో 6-2-22 తేదీన రెండుమాసములు విడి వైదుహాది, వేలూరులైలులో శిక్ష ననుభవించిన నెల్లూరు కాపు రకులగు శ్రీయత ఇంద్రగంటి సుబ్రహ్మణ్యముగారిని 6-4-22 తేదీన వదలిరి. కడచినరాత్రి వారు ఏడుగుంటల బండ్లలో వైదుకొడద నిశ్చి. తాలూకా కాంగ్రెసు కార్యనిర్వాహక సభ్యులు వైదుకొడదకు వెళ్లి వారికి పుష్పమాలలు వేసిరి. ఇప్పుడు వేలూరులో రాజకీయ సేరములు వారే పంట చేసికొనుచున్నారనియు, మరల కొంతమంది వైదీలను వేంకటగిరిలో మార్చిద రనియు వారుచెప్పిరి ప్రస్తుతము వేలూరులైలులో శిక్ష ననుభవించు చున్నట్టియు, వేంకటగిరిలో తీవ్రమైనపచారము పరిసిన శ్రీయత పోలా అప్పయ్యగారిని యీనెల 20 వ తేదీన వదలెదరు. వారు 21 వ తేదీ రాత్రి వేంకటగిరి చేరుచున్నాడు.

వేంకటగిరిలో } కటికినేని వేంకటరామాచార్య
కాంగ్రెసుసంఘము } కార్యదర్శి.
7-4-1922

కార్య నివహనసభవారు బహిష్కార నిషేధపట్టమును 7 వ తేదీ జరిగిన సభలో నిర్ణయించుట జరిగింది.

స్థానిక వార్తలు

ప్రభుత్వ ప్రకటనములు:—ప్రభుత్వ ప్రకటనము లన్నియును 500, అంతకుపైగా చందాదారులు గల వార్తా పత్రికలపై పేజీని, కోరినచో పంపుటకు ప్రభుత్వమువారు తీర్మానించిరి. (ప్రకటన సంఘము).

మద్రాసు యెల్లెక్ట్రిక్ ట్రాంవేలు:—తిరువనాంతపురములో త్యాగరాజస్వామి నడలం ఉత్సవము సేవినక వెల్లువారల పాకర్యాగమై ఏప్రిలు, 11, 12 తేదీల యందు రాత్రి 12 గంటల వరకును, ట్రాంవారులు నడచును.

ఒక సవరణ:—దివానుబహదరు శుక్తి కేశవశిల్పగారు చెన్నపురికిండి లండనుకు బయలుదేరినది పొరబాటుగ పడినది. వారు బ్రిటిషు గయానాలోని బారిటవునుండి లండనుకు బయలుదేరిగిని చెన్నపురిలోని బార్టిబవునుండి బయలుదేరలేదు.

తిలకుస్వరాజ్యనిధికి సగములూభమునిచ్చుట:—మద్రాసు 282 వై నాబజారు రోడ్డులోని వి. యస్. కాండరు అందుకంపెనీవారు 14 వ ఏప్రిలుతో అంత్యయ్యోజాతీయవాద సరమున నమ్మితయు కద్దరులో వచ్చుభాగములో సగము తిలకు స్వరాజ్యనిధికి నిచ్చెదరుగాన అందును అక్కడ గొనకలేనిది ఆకంపెనీవారు గొరుచున్నారు.

ముత్యాలపేట హైస్కూలు ఆంధ్రవాద్యయ సంఘము:—ఈ సంఘముయొక్క సభ 10 వ తేదీ సోమవారం సాయంత్రము 4-45 గంటలకు స్కూలుక్రిందహాలులో జరుగును. అప్పుడు ఆదిపూడి సోమనాథకవిగారు (పితామహం) 'ఆంధ్రకవితా సౌందర్యము'నుగూర్చి యుపన్యాసించుదురు. మాక కల్గి రావచ్చు కవిగాడి యం. యె. అధ్యక్షత వహించుదురు.

ఒక విందు:—ఆర్. ఎం. ఎస్. శూపరెంటెండ్మెంటు (ఎం. డివిజను) టి. పినడయాళు నాయుడుగారికి రావుబహదూరు తిరుదము సోసంగినెడలకు నాయుడుగారికి వారి మేడెక్కు పీఠియందలి ఆర్. ఎం. ఎస్. అధీనునందు మిర్రబుంజము దిందోనర్చిరి. రా. బి. సి. శ్రీనివాసరావు, తిరువూటిపొట్ల మాస్టరు తెనాలి గృహ, వైసిడెన్సి పోస్టుమాస్టరు, పోస్టు ఆర్. ఎం. ఎస్. శూపరెంటెండ్మెంటుగారు ఇందు పాల్గొనిరి.

మలబారు పునర్నిర్మాణము:—మలబారు లో కప్పనివారణకై రైతులు విత్తనముల గొనుక్కొనుటకు త్రుళ్ళుము వారు ఋణముల నిచ్చుట కంగీకరించిరి. వరకు తేవనగా:—

- (1) ఋణములు సంవత్సరములో తీర్చకలెను. రడ్డి యుండదు.
  - (2) విచారణజేసి ఒక్కొక్కరికి 250 రూపాయలు ఋణము నీయవచ్చును. వీలైనచోట బామినా తీసికొనబడును.
  - (3) అంతకు పైగా ఋణము గారలెన్నచో నూనూలుగా వరఖాస్తు తేసికొనవలయును. అప్పుడు విచారణ జరుగును.
- (ప్రకటన సంఘము.)

మాచళాల కప్పములు:—మాచళాల నేకులు చనిపోయినందు వలనను, కెయిల్లో నున్నగువలనను, మాచళా స్త్రీలు, బిడ్డలు నిస్సహాయులైయున్నావ. కట్టుకొనుటకుగడ్డ, నివసించుటకు గుడినె, తినుటకు ఆహారములేక బాధపడుచున్నార. వెంటనే రిలీఫుల రూపములైన నుండినగాని మాచళాలింతతువులు, అనాథలు దిక్కులేక చాచుచున్నది అట్లును అలిగారు చెప్పిరి. వాస్తవస్థి నారసిన వార్తలు వర్ధించుకథలు మహాహోరముగ నున్నవి. వారికి సహాయము వెంటనే చేయవలెను. శంకారామ బంపదలచువారు మాచళాసహానిది త్రెజరులగు నుదరాను అంగప్పనాయకవిధి 252 వ నెంబరునం గుండెడి బంగారహాయతు బాచ్చాసామెలు కంపెనీవాకిగాని మదరాసు 50 లింగి కెట్టిపిడిలో నుండి కార్యనిర్వహకుగారి బంపవచ్చును.

వెలతుక్కున. For Sale Cleland. శ్రేష్ఠమైనవస్తువు. మోటారుకారు, మా డెల్. Co. American Car స్టీరురు మోటారుగా నడచుటకు మంచిది. ఇప్పుడు ప్రస్తుతం కొరకనటు వంటిన్ని. సదుపయోగముకారు, మా డెల్ 90 ఓకర్ లాండు యాక్రంద ఆడ్రెసు గారివద్ద విక్రయమునకు వున్నది. శతయువారు యాక్రంద ఆడ్రెసు వారికి వ్రాసి విచారించుకోవలెను.

బుద్రినారాయణ సూర్యనారాయణ గంటూరు ధనంబాదు, గుంటూరు

భారతదేశ స్థితి

గాంధీ, టాల్స్టాయి, లెనిన్ ప్రముఖులు

(దెయిలీ దిస్ట్రబ్యూట్ షిప్ లో యల్. యల్. అను పేర నోకరింపబడుచున్నది):—

భారతదేశస్థితి మిగుల కలవరపెట్టుచున్నది. సేనానాయకుడుగు రాలిన్సు ప్రభుత్వపక్షే పిగుల గంభీరముగ పాప్యరించెను. ప్రభుత్వము వారు న్యాయక్రమములను నిలవజేయుననుగ్రహింపజూరారు యను విషయము అంతికాలములోనే పరిశీలపడును అయిన నిశ్చలభావముతో బత్తును.

భారత సమస్యకు గల సామాన్యప్రాముఖ్యమును గూర్చి నోక్కచెప్పి వనరములేదు. ఆవిషయమై మాటాడుచున్నపుడు లాంకప్రెసుకు ప్రత్యేకముగ సంభాషించిన ముఖ్యవిషయమని చెప్పవచ్చును.

ప్రజాసామాన్య మీవిషయమై అన్యధా నివేదింపబడి కలవరపెట్టుచుచున్నది. భారతదేశవిషయములను సప్రమాణముగ దెల్పితి మనుకొనెడివారు యీసమస్యను భారతదేశస్థితిసంబంధముగాగలవారిద్వైతతో జూచుచున్నారు. శీఘ్రముఖ్యాంశముల గూర్చి విపులపరచుటకు ప్రయత్నించెదను.

బ్రిటిషు పరిపాలనా విధానము భారత సమస్యకు పరిష్కరింపగలదో లేకున్న గత్యంతరమేమైన గలదో ఈ ప్రశ్నలకు తృప్తికరముగ ప్రత్యుత్తర మిచ్చుట దుర్లభముగ నుండును. భారతసమస్యను గూర్చి నేను యోచించుకొనినది అది ఆదేశమునకే సంబంధించిన సహస్య గాఢని తోచుచున్నది.

ప్రాచ్యభారత

అది ప్రాచీనతమమధ్యయై యున్నది. అందు కష్టములను, వాదనములను గలవు. ఇప్పుడు భారతదేశములో జరుగుచున్న విషయములు ప్రాచ్యదేశములకు కించిత్కించిత్రారతివ్యములతో కలలేకున్న సంతోభభరిత మని నేను దలంచుచున్నాను. ప్రప్రథమముగ పరిశీల మహాసముద్రమువైపు జవానులో నీసంతోభము ప్రారంభమగుచున్నది అచట సంఘా ప్రభుత్వమును నలుగురేదీయుటకు ప్రయత్నించుచున్నది. అది ప్రయత్నమునందించి బుర్రాకనీద్యారా విస్తృతము చేయబడినది. ఇది యిండియా ప్రకృతిని కొరియ, చైనా, వైబిరియా దేశములలోను, యిండియాలోను, సమీపప్రాచ్యం తిర్యగములలోను వ్యాపించి, విరోపాలాని రుష్యలో ప్రాచీనప్రాచీనదర్శములకు సంఘటనము గల్గుటతో తుదిముట్టెను. కావున, భారతదేశములో గూడ ప్రాచ్యదేశమంటిను వ్యాపించి యున్న యాకాంతిభావమునే యెదుర్కొన వలసియున్నది.

ఈ ఆకాంత్యంభరము, పాశ్చాత్యులెప్పుడు బయటచేరి తన యాదర్శములతోను, దుఃస్వభావములతోను అజ్ఞాతదేశములకు వెళ్లికొ ఆప్పుడే ఆకాంత వేయబడినది.

భాగ్యరు విప్లవము.

చైనాలో జరిగిన బాక్సుకువిప్లవము, ప్రాచ్యవాసులకు పాశ్చాత్యవాసులవై ప్రభుత్వమన మగుదేవుమునకు ప్రభుత్వము ప్రవక్త నిదర్శనము. త్వలోనే రుష్యాజపాను యుద్ధమునవ్వెను అయదధిస్థిరాణ శత్రుసానములు పాశ్చాత్య ప్రతిష్ఠకుమిగుల భంగకరముగ నుండెను.

మనవలసదేశమువారును, ఆమెరికావారును, ఆసియా వాసులను వలసవచ్చుటకు నిరోధించియుండుట విరుద్ధత్యమై యుండెను. తుట్టుటదకు మహాసత్కామము అగ్గములే, స్వాతంత్ర్యము, స్వయంస్థియము అనుమాటలతో బయలుదేరెను.

ప్రాచ్యదేశము పరసంస్కరము లేనంత కాలము పాశ్చాత్యదేశము నేమియును, బాధించలేదు. ప్రాచ్యపరిపాలకులు చాలవరకు నిరంకుశాధికారులుగ నుండిరి. ప్రజలు ఓర్పుతో కష్టపడి పనిచేయు, కాపువారుగ నుండి పాలకులు చెప్పినటుల విని ప్రభుత్వముతో నెట్టికోకకము లేకుండనుండిరి.

టాల్స్టాయి, లెనిన్

ప్రాచ్య దేశములందరును, చాల విషయములలో భిన్నాభిప్రాయముల గల్గియున్నను, ఆధ్యాత్మిక సంస్కరమును మాత్రము లేవుక గల్గియున్నారనియు, మతాభిప్రాయములను, ఆధికాభిప్రాయములను జీవితమునకు సంబంధించినవి, దగ్గర దగ్గర నుండుననియు, కొందరు మాత్రము గుర్తింపగల్గిరి.

ప్రార్థనము చైనా వేదాంతమును కన్యూనియన్ మతము, క్రైస్తవ మతము వీనిని భారతదేశములో లక్షలకొలది వివిధభాషలవార నుద్ధించిరి. అందువలన వారలకు అందరకును సమ్మతికై మచ్చెను. అది చెడిపోనంతకాలము ప్రజలు శాంతి

భావముతో నుండిరి. దానిని జూచి పాశ్చాత్యులు భయపడి హాహుతులైరి.

మతబద్ధత రాజవిరోధముగ నుండవచ్చు నను సిద్ధాంతమునందు విశ్వాసము గుదిరిన టాల్స్టాయి మహాత్మా సన్మధునిములను దెల్పెను.

ఇప్పటిముగ ఆయన దుర్బిధిని, మరణమును సహజము తిక్కరింపకుండుట మాత్రమే ధర్మమని బోధించెను.

లెనిను, టాల్స్టాయికి విపరీతమైన పురుషుడు. ఆయన దుర్బిధిని ధిక్కరింపవలయు నని బోధించును. టాల్స్టాయి యూహించిన 'సంఘ పరిపాలనము' గూడ భావికాలములో నెప్పుడో వచ్చునని ఆయనగూడ యూహించెను.

టాల్స్టాయి రాజకీయవేత్తగను జాతీయవాదిగను ఊహించినవో గాంధీయగును. ఆయన పూర్తిగ లెనినుగాలేదు. అదారి లానున్నాడు. గాంధీజెప్పు ఆహింసాసిద్ధాంతమును గ్రహించి త్యాగము గావించుటకు భారతదేశములోని కాపువారులు రుష్యాలోనివారి వలెనే ఆజ్ఞానులుగనున్నాడు. ఆయితే యిప్పుడు జరుగునది యేమనగా గాంధీయ ఆయన యనుసరణలను గలసి యిదివరలో కాంతపంతులుగ నున్నవారిని దౌర్జన్యమునకు తిప్పి ఉపద్రవకరింపకు ఆరాజకమును దెచ్చిపెట్టుచున్నాడు.

టాల్స్టాయి మాన్యు సుఖప్రదముగ నే యుండెను, ఆయన మతపరిపూర్ణతను బోధించెను. ఆయితే లెనిను, గాంధీ, గారలు ఆనాదిసిద్ధమగు నిరాడంబరత్వమునున్న, ప్రజాసామాన్యముయొక్క ప్రాథమిక మతాభిప్రాయముల నున్న ఆధారముగ నైకొని రాజకీయ వ్యయహారముల బోత్సాహపంతుటవలన అకౌంటిగ పరిణమించును. గాంధీని మాస్కోకు పంపివేసినవో రేపు మరియొక గాంధీ యుదయించును.

ఏలనగా గాంధీ మతము ప్రాచ్యదేశములో మంచికొ, చెడుగునకొ యుదయించిన నూతనభావాదయమై యున్నది. ఆయనయొక్క జీవన నిరాడంబరత్వమును, సత్సాత్రిత్వమును, నిశ్చలబుద్ధియు లెనిను విషయములలోలే అందుకు నిదర్శనములై యున్నవి. ఈశ్వరు తీర్ధరిలో, రుష్యలోను, ప్రాచ్యదేశములలోను కష్టపడి పనిచేయు కాపువారుల సామాన్యతను గనుగొందుము. ఆ కాపువారులు తమ యవనరములను దప్ప మరి రేవేవిషయమునుగాని లక్ష్యముజేయరు.

మానవాత్మతడుగు గాంధీ

రుష్యాలో యీ విధానము ముందు ప్రారంభమాయెను. అది ఆశ్చర్యకరమగు విషయముగాదు. రుష్యా ప్రాచీనప్రాచీనముఖముగ గల్గియున్నది. రుష్యాలో నెక్కడ ప్రచారములొ నున్న బిశేషమైన శిల్పవిద్యారూపు ప్రభు ఆకాశములనున్న ప్రాచ్య కళనున్న యేకముజేసెను.

రుష్యాదేశముల పూర్వాచారమునందు నమ్మకము గల వారై ఏనుక్రీస్తును మానవమాత్రునిగ గాఢ మానవాత్మతునిగ గంభీరముగ నుండునటుల నిగ్రహమును జేయించి ప్రాచ్యదేశములోని విలంకల ఓట్ల గట్టి మంచినామ్మల బెట్టిరి.

ఇట్టి క్రీస్తుజైవునే కాపువారులు యిన్ని సంవత్సరముల నుండియు వెనుకటి మతభావములతో బూజించిరి. ఈ కాపువారుల భావములబట్టియే టాల్స్టాయి లెనినుగార లాడయించిరి.

ఇప్పుడు హిమాలయపుర్వముల కావలను గాంధీమహాత్ముడుయించెను. ఆయనశిష్యులు ఆయనను మానవాత్మతడును చున్నారు. ఆయన పాశ్చాత్య ప్రపంచమును సిగ్గుపడునట్లు చేయునట. మతవిచ్చగలవారు, దొంగమతగురువులను సమ్యక్రీస్తును విరుద్ధముగ నెవ్వరో యుదయించె దిరుగ నోరు లేకుచుకొని యుండుట ఆశ్చర్యము గాదు.

మరేభరంగులు మనుష్యుల జంపును. కాని అవి మామూలుగ జరుగుచుండు విషయములనుగాని, కాల వైభరిత్యములనుగాని మార్పుజేయజాలవు. ముందుదృష్టి గల్గిన రాజకీయవేత్తలు వెనుక జెప్పిన విధముననే ప్రస్తుతము బ్రిటిషుపరిపాలనా విధానము జరుగుచున్నది.

ఫలితమేమయినను, వెనుకటి పరిపాలనావిధానము ఒక మార్గమును యేర్పరచినది. ప్రాచ్యదేశములో అంతరించిన నిరంకుశాధికార పరిపాలనముల స్థానే మరల నిపుడు అట్టిది స్థాపించుటకు కాలము మించిపోయినది.

యావద్భారత కార్మిక హితంకర మహాసభ

జాంబాయి, ఏప్రిల్ 7:— దేశమంతటెడలను పారి: క్రామిక కర్మాగారములలో పనిచేయు కార్మికుల యోగక్షేమముల సంరక్షణార్థము జాంబాయి సాంఘికసమితి, కర్రంభాయి ఇంజనీరింగ్, తాతామనూరుల కార్మికసంఘమువారు చేరి సమావేశపడిన యావద్భారత కార్మిక హితంకరమహాసభ జాంబాయి నగరమునందు గతబృహస్పతి వారమునాడు సమావేశమయ్యెను. భారత ప్రభుత్వము యొక్కయు, కాష్మీరు ప్రభుత్వములయొక్కయు ప్రతినిధు లనేమలు, దేశమంతట దిశలందలి కార్మికులు సభ కి ధిక సంఖ్యాకులు గ నరుదెంచిరి. సమాజముయొక్క సామాన్య కార్యదర్శి యన్. యం. బోస్ పీఠాధిపతి కందరికి స్వాగత యెసంగుచు కార్మికులు మున్నగు పనివాండ్ల షేమాభివృద్ధికి పాటుపడుట సామాన్య కార్యముగ నెంచక వారందరిని మానవుల గ పరిగణించి మానవులు చేయగలపనిని చేయించుట ముఖ్యోద్దేశముగ నుండవలెను ప్రభుత్వప్రతినిధులు, ధర్మగులు కార్మికులు చేరి యీవిషయములగురించి చర్చించుట సంశ్చిత్తికరమగు విషయము అని చెప్పిరి.

అధ్యక్షుని ఉపన్యాసము

భారత ప్రభుత్వ పరిశ్రమల శాఖాకార్యదర్శి. ఎ. సి. ఛాటర్జీ వి. సి. యస్. గారు సభాధ్యక్షులుగ నెన్నుకొనబడిరి. అత డిట్లుప్రకటించెను. "పారిశ్రామిక కార్మికుల షేమాభివృద్ధికి వారి యజమానులసహకారము, సానుభూతి ఉండవలెను. ఈ షేమాభివృద్ధికి జనపదుడు ప్రయత్నములందు కార్మికులు అత్యంత శ్రద్ధతో తాల్పాడుట ఉత్తమముగ నుండును. యజమానులు, ప్రభుత్వమువారి శ్రద్ధ ప్రయత్నములను చేసినను కార్మికులు నిర్లక్ష్య భావమును జహించినయెడల, ప్రయత్నములు వ్యర్థములగును. షేమాభివృద్ధి: రమగు పని యననేమి? పనిజానియొక్క ఆశోక్తియు సురక్షితము సామాన్య సుఖము పారిశ్రామిక శ్రేణులమును బాగుపడదుట. కార్మికులకు తమ పనులందు విశేష పాండిత్యముండితరవలెను. పారిశ్రామికదేశములలో ఆమెరికా దేశము ప్రథమ స్థానమున లంక. తిం చు చున్నది. ఆమెరికాదేశములో కార్మికులను మాధులగును, మొద్దులగును ఉండ నియ్యరాదని వారు గట్టిపట్టు పట్టి, తీర్మానము చేసికొనిరి. ఆమెరికాలో యజమానులు తమ కార్మికుల పారిశ్రామిక శ్రేణులము సభివృద్ధిచేయుటయంద శత్రుత్వశ్రద్ధ వహించెదరు. భారతదేశములో కార్మికు లొకచోట శాశ్వతముగ నుండకపోవుట ఇప్పటి అజ్ఞానస్థితికి మూలకారణము. మన పారిశ్రామిక నగరములలో శిశువుల మరణముల సంఖ్య అనుదినము పెరిగిపోవుట శోచనీయము. న్యున్యదేశ వాతవిడుచున్న ఈ పిల్లలందరు బ్రిటికి యజుండినయెడల, వారి జననీజనకులకంటె ఎక్కువ తెలివి లేటలతో పనిచేయు గలిగియుండురు."

కమిటీలను నియమించుట

అధ్యక్షుని ఉపన్యాసము ముగియగానే కర్మాగారములలో పని పారిశ్రామిక కార్మికుల యోగక్షేమముల పనిచేయుటను గురించి యోచించుట కొకకమిటీ, బయట పనిచేయుటనుగురించి యోచించుట కింకొక కమిటీ నియమింపబడెను. సభ తిరిగి నేడు సమావేశమగును. సభ్యుల నేక వ్యాసములను చదివి వినిపింతురు.

సితాపురం సంత

18 వ తా॥ లక్ష్మీవారం సంత శుక్రవారం 14 వ తా॥ జరుగును. 18-4-22 లక్ష్మీవారము వారతాళము జరుపవలసినదని ఆంధ్రరాష్ట్రీయసంఘవారు తీర్మానించినయొడిరి. కాబట్టి సితాపురంలో జరుగు లక్ష్మీవారం సంత శుక్రవారము 14-4-22 నాటికి మార్చడమైనది.

తణికెళ్ల లక్ష్మీవరసింహమూర్తి

పితాపురంతాలుకా కాంగ్రెసుసంఘము, కార్యదర్శి.

అనాంతరములగు కారణములవల్ల తిహారుగవర్నరుగనియ మింపబడిన శ్రీ హెన్రీ వీలరుగారు 7వ తేది కలకత్తానుండి వీహారునకు వెళ్లుటకు వీలులేకపోయెను.

* * * శ్రీ హెన్రీ వీలరుగారిని గవర్నరుగ నియమించిన అధికార పత్రమునందు సార్వభౌముడు చేనాలుఇంకను చేయలేదని తెలియుచున్నది. కావున ఆ అధికార పత్రమున మృనంతరకు శ్రీ హెన్రీ వీలరుగారు గవర్నరు ఛార్జ్ పువుకొనరని తెలియుచున్నది.

Ready Now. (3309) Illustrated Catalogue of R.ATNA WATCH & Co. The Right House for Watches & Clocks. 93 China Bazaar Road, MADRAS. Apply with Anna Stamp.

మద్రాసు అండు సదర మరాటా రైల్వే కంపెనీ (లిమిటెడ్)

(ఇంగ్లాండులో ఇంకా కొరత ఉన్న వాటిని)

నోటీసు

(1) మద్రాసు, నుంగంబాకమునందు స్టర్లింగు గార్డన్లు వద్ద ఆఫీసులకు గాను నాలుగు బంగాళాలు కట్టుటకై టెండరు పంపుకొనవలెను.

(2) వైస్ రెయిలబడిన పనికి టెండరులు 1922 సం॥రం ఏప్రిల్ నెల 25-వ తేదీ మధ్యాహ్నము రెండుగంటలవరకు అంగీకరించబడును.

(3) మద్రాసు పార్కు టెనయందుండు చీఫ్ ఎంజీనీరు ఆఫీసునందు కాపీ 1-కి రూ 2 లువంతున చెల్లించిన టెండరు ఫారములు యివ్వబడును.

(4) సదరు నిర్ణయింపబడిన ఫారమునందు వ్రాసింపవని టెండరులు అంగీకరించబడవు. కంపెనీవారు తెలుపు వివరముల ననుసరించి పని జరిపించవలెను. సదరు వివరములను రాయపురము డిస్ట్రిక్టు ఎంజీనీరు ఆఫీసునందు చూడవచ్చును. ప్రతి టెండరుదారుడును రూ 100-0-0 సంచకార ముక్రింద కట్టవలెను. జయమొందిన టెండరుదారుడు ఆగ్రీమెంటు ప్రకారము నడచుకొనుటకు తప్పినచో సదరు సంచకారము మొత్తము వాపసి యివ్వబడును.

(5) కంట్రాక్టును పూర్తిగా నెలవేర్చు విషయమై జయమొందిన టెండరుదారుడు, అతని టెండరు అంగీకరించబడినదని తెలుపబడిన 14 రోజులలోపల స్టాంపుకాగితముపైన ఒకపేజీకన్న వ్రాసి యివ్వవలెను. డిస్ట్రిక్టు ఎంజీనీరుగారిచే తారీఖేయబడిన ప్రతిబిల్లునందును, 100-కి 10 రూపాయలు చొప్పున త్రోసి చెల్లించబడును. కంట్రాక్టును పూర్తిచేయ గలందుకై ఇది డిపాజిట్టు క్రింద నుంచబడును. కంట్రాక్టుదారుడు తాను వ్రాసియున్న ఒకపేజీకన్న ననుసరించి పనులు పూర్తిచేయనిచో డిపాజిట్టు క్రింద పట్టి యిచ్చబడిన మొత్తమునందు కొంత భాగమునుగాని లేకపూర్తిగా గాని యివ్వబడును.

(6) రాయపురమునందుండు ఎమ్ అండు ఎస్. ఎమ్ రైల్వే కంపెనీ లిమిటెడ్ డిస్ట్రిక్టు ఎంజీనీరు గారికి టెండరును సీలుచేసిన కవరులో పెట్టి పంపవలెను.

సదరు సీలుచేయబడిన కవరుపైన "నుంగంబాకం నందు స్టర్లింగు గార్డన్లు వద్ద నాలుగు బంగాళాలు కట్టుటకు టెండరు" అని వ్రాయవలెను.

(7) ఈ కంపెనీకిగాను ఇదివర కెప్పుడును పనిచేయనట్టి కంట్రాక్టుదారులు వారి టెండరులలో యోగ్యతాపత్రికలను సహా పంపుకొనవలెను.

(8) తక్కువ మొత్తమున కంగీకరించిన టెండరును అంగీకరించవలె నను నిర్బంధము కంపెనీ వారికి లేదు.

రాజకీయ గ్రంథములు

Table with 2 columns: Book Title and Price. Includes titles like 'గాంధీగారి చెలసాలానుభవములు', 'చిత్తరంజనదాసుజీవితము', 'దాదాభాయి నారోజి', etc.

మెట్ట భూముల వ్యవసాయము

VII

పూర్వవ్యాసమునందు బాష్పభవనమును గురించియు, కొన్ని మెట్టప్రదేశములలో కుడినడి వర్షమునకంటె 6 మెదలు 85 రెట్లు నీ కావిరియై పోగలదనియు, వర్షజలము భూమి యంతరి భాగమందు నిలిచి ఆవిరియై పోకుండుటకు గాను వైసేలను లోతుగా దున్ని, గొట్టుతోలి గుల్లపాటుగా నుంచినయెడల వర్షజలము క్రింది నేలలోనికి నులభముగాను శీఘ్రముగాను ఇనుకు ననియు వ్రాసియుంటిమి క్రింది నేలలోనికిపోయిన జలము యావిరియై స్వప్రదకుండుటకు మార్గములను, ఈవిషయమును గురించి చాలవంది యనుభవములను గుచ్చట వ్రాయబోవుచున్నాను. ఈవ్యాసమును వ్రాయుటలో విప్లవగారి మెట్ట నేలలవ్యవసాయగ్రంథమునుండి యనేకవిషయములను ప్రేరించినది.

జీవేవ వేడిగాలి తీవ్రముగా వీచినయెడల వై సేలలు అతి శీఘ్రములలో పూర్తిగా ఎండి గట్టిపడును. లేమ యుండ నందున క్రింది లేమనేలకును వై ఎండు నేలకును కేకార్నణక్రి తోలిపోవును. అంతట క్రింది లేమనేలల యంతరిభాగమునకు రాజాలమందున పడిలముగా నుండును.

నూర్వర్ష్యకాలం లేమ యావిరియై పోవును. కాని నీడలో నష్టపడును. అడవిలో, చెట్లు లేనిపోటకంటె చెట్లుండెడిపోట 100 కి 62 పాళ్లు నష్టము తగ్గినది తెలిసికొనిరి. రెండు తొట్ల నిండ తడిమన్నచుంచి, ఒక తొట్టిని ఎండలో పెట్టి రెండవదానిని నీడలో నుంచగా రెండవదానిలో నాలుగవభాగము నష్టము తక్కువయ్యుండెను. ఈ కారణములన అమెరికాదేశములో మెట్టనేలల ప్రదేశములలో ఒక పనిచేయుచున్నాడు. వైరు యొక్క కంతులనుమాత్రమే యంత్రసహాయమున కొని, నాస్యములకాండమున కొయరు. అందువలన నేలకు నీడయ్యుండును. నీడకొరకే ఈలాగు చేయుచున్నారని తలంచవలెను. యంత్రసహాయముననే వ్యవసాయము చేయుటవలన, గడ్డి కొనినకు మేపుటకు పశువు లాండ నయనను, నమాజుబలముగల విత్తములను చల్లుటవలన వైరు ఒకేయెత్తున నుండుటచేతను, వేలయొకరము లొక్కొకరు వైరు చేయుటచేతను, గడ్డిని కొయటవలన ఖర్చు యెక్కువగుటవలనను, కంతులను మాత్రమే యంత్రసహాయమున కొయరు. కాని మనదేశమందు గడ్డి 2 శతపులకు కావలసి యుండుటవలన మనమాలాగు చేయబాలము. వైరు చిక్కగా వేసినయెడల నీడ ఏర్పడును. కాని నేలలోని లేమకు మించిన వైరువేసినయెడల, అది ఫలించదు. మధ్యనే ఎండిపోవును. గడ్డి గాని ఎండుయాకులు గాని పరిచినందున లేమ నిలచియుండును కాని, అవి సాధ్యపడవు.

దున్నుటవలన ప్రయోజనము

నేలలో కేకార్నణక్రికి ఏలాగున పనిచేయునో తెలిసికొనుట అవశ్యకము. రేణువులు ఆనేకము కలసి చుట్టి యగును. లేమ ఒకే రేణువునుండి మరియొక రేణువుకు పోవుచుండును. ఒకదాని కొకటి తాకియుండిన యెడలనే లేమ కేకార్నణక్రికలన పోగలదు. ఎన్ని రేణువులు తాకియుండిన యెడల అంత యెక్కువగా ఆక్రికి పనిచేయును. రేణువులు ఎంత సమీపముగా తాకి యుండునో, నేలలు దట్టముగా యుండెడు కారణము వలననే ఎనిమిది, పదియడుగు లోతు నుండి సహితము లేమ నేల యంతరిభాగమునకు వచ్చుచున్నది. వై సేలను దున్ని, గొట్టుతోలి గుంటకతోలివయెడల, వై సేల గుల్లబారి, ఎండి, పొడియగును. అందువలన వైసేల రేణువులకును క్రింది నేల రేణువులకును స్పర్శముపోయి దూరమగును. అందువలన క్రింది నేలకును వై పొడి నేలకును కేకార్నణము తోలిపోయింది. నెస్టరుకు జగ్గును జేక్రి యుడు వేసవికాలమందు నేతకు నీరుకట్టి ఒక భాగములలో వై సేలను కుళ్లగించి, మూడువారముల తరువాత చూడగా, కుళ్లగించిన దానిలో చందకడుగునకు 510 గ్రాముల లేమయు, కుళ్లగించినదానిలో 1680 గ్రాముల లేమయు నష్టపడెను. కాని ఫోక్సియాలో ఫోక్సియరు ప్రయత్నముచేసి, కుళ్లగించుటవలన ఆవిరివ్యవస్థలో సగభాగమును ఆపవచ్చునని తెలిసికొనిరి. యూటాలో, బంకనేలలో మాటికి 63 భాగములను ఇసుక నేలల 84 భాగములను, బంకగరుములలో 13 భాగములను ఆపవచ్చునని తెలిసికొనిరి. కావున క్రింది నేలనుండి లేమ వైసేలకు రాజాలము. ఇందువలన వై సేలలోని లేమ యావిరియై పోవుటవలన కొంతనష్టమే కాని క్రింది నేలలోని లేమయంతయు పదిలముగా నుండును. ఇంతకంటె నులభమైనట్టియు, చాకయైనట్టియు,

సాధ్యమైనవి రెండుకు వరకటి యుండెను. అటులుగడి తెచ్చి నేలను కష్టము వీలుపడును. కంతులను మాత్రమేకొని, కాండములను వదలివేయుటయు ప్రకృతిస్థితిగతులలో అలవి కాదు. కాని ఎండిపోయిన ఆకులను గడ్డిని మొదలయినవాటిని మెట్టనేలలో దున్నుట కష్టముకాదు. అందువలన వైసేలయందు నే ద్రియపదార్థము విశేషముగా నేర్పడి, వైసేల గుల్లబారి, నారిపంత్తియై యావిరియైపోయి, వర్షజలము నేలలోనికి నులభము గానినికి సస్యఫలిత మధికమగును.

వై సేలను ఎంతలోతు కనిపి (చుట్టి) యుంచవలెను.

ఈ విషయమును గురించి డాక్టరు విప్లవగారు యాలాగున వ్రాయుచున్నారు.

"వైరు వేయుటకు ముందు మెట్టనేలల రయితు అన్నిటి కంటె ముఖ్యముగా చేయవలసినదని వై సేలను కడిపి యుంచుట లేక మల్చి చేయుట యెండి పొడిగా నుండెడి లోతైనమట్టిపార నేల వైభాగమందు సర్వదా యుండవలెను. ఎండుగాను పొడిగాను నున్నందున యావిరి యైపోవుట కష్టము. శ్రేష్టతమమైన ఫలితములు లభించుటకుగాను వై సేలను ఎంతలోతు కుళ్లగించవలెనను విషయములో అభిప్రాయభేదము లనేకములు గలవు. వై సేలను 1/2 అంగుళములలోను మల్చి (కుళ్లగించి) చేసినయెడల లేమ నష్టము చాలవరకు నుండదని తెలిసికొనిరి. ఉపరిభాగము నుండి లేమ నష్టమగుటలో భూముల వ్యభావము ననుసరించి పరిమితి భేదించుచుండును. కొన్ని నేలలలో స్పాథావికముగా "మల్చి" ఏర్పడి, నీటినష్టము యుండదు. మరికొన్నింటిలో, వైసేల సన్ననిపార గట్టిపడి యుండుటచేత క్రింది లేమనేల నుండి నీ రావిరి యగుచుండును. శీఘ్రముగా వై సేలలు ఎండి పొడియగు వాటిని లోతుగా కుళ్లగించవలెను. కాని వైసైన దున్ని వదలివేయరాదు. కొన్ని సున్నపు నేలలకువైన సహజముగా మల్చి ఏర్పడియుండును. అది చాల వినియోగకరముగా నుండును. అట్టిదానిని కుళ్లగించ సరసరమేలేదు. సహజముగా శ్రేష్టమైన "మల్చి" ఏర్పడనట్టి బంకమట్టి, ఇసుక నేలలలో, వైసైన కడిపివేసినను చాలాను. ఏలాైనను, మొత్తముమీద ఎంతలోతుగా కుళ్లగించిన, లేమనష్టమంత స్వల్పముగానుండును. ఫాల్టియర్ అను కాన్త్రాక్టరు కాని ఫోక్సి యాలో యా వి మ తు ము ను గు రించి ప్ర యోగములుచేసి, మల్చి ఎంతలోతుగా యుండిన అంత మంచిదని నిరూపించెను. పోలమునకు నీరుకట్టి నాలుగుభాగములు చేసి, మొదటిదానిలో వై సేలను ఏమియు చేయక, రెండవభాగములో 4 అంగుళములలోను కుళ్లగించి, మూడవదానిని 8 అంగుళముల లోతు కుళ్లగించి, నాలుగవదానిని 10 అంగుళములలోతు కుళ్లగించిరి. మొదటిభాగములో నీటిలో నాలుగవభాగము అవిరిరూపముగా నష్టమయెను. నాలుగు అంగుళముల మల్చి యుండిన దానిలో, వై సన్తములో 100 కి 28 భాగములు పోయెను; ఎనిమిదిఅంగుళముల మల్చియుండిన దానిలో నష్టములో 100 కి 12 పాళ్లు మాత్రమే పోయెను. 10 అంగుళముల మల్చియుండిన దానిలో ఏమాత్రము నష్టము కాలేదు. కష్టము కొంచెము తగ్గునని, ఖర్చు సహితము కొంచెము మిగులునని లోతుగా కుళ్లగించక లేమను పదిలపఱచ ప్రయత్నించెడి మెట్ట నేలల రయితు గొప్పతప్పు చేయుచున్నాడు."

ఎప్పుడు కుళ్లగించవలెను?

"ఎక్కువ లేమగాయుండిన యంతరిభాగమును ఎక్కువగా యావిరియై పోవునని తెలుపబడినది. కాబట్టి లేమ నష్టము గాకుండుటకు, ముఖ్యమైన సమయము లేమ అత్యంతముగా యుండినప్పుడే, కొంతవరకు లేమ యారిక తరువాత పరీక్షించిన యెడల నేలయందలి లేమలో విశేషభాగము నష్టపడినది; ముందుగా కుళ్లగించి యుండిన యెడల, ఆనష్టము బహుశా లేకపోవచ్చును. యూటాప్రయోగ శ్రేత్రయందు ఈ విషయము నిరూపించ బడినది. ఒక నేల నిండుగా లేమయుండినది. వైసేలను కుళ్లగించలేదు. మూడువారములలోగా నష్టపడిన లేమలో, సగభాగము మొదటివారములోను, అయిదవభాగము మాత్రమే మూడవ వార మందున నష్టమయెను. మొదటివారములో నష్టమయినదానిలో 8/5 భాగము మొదటి మూడుదినములలో పోయినది. ఇందువలన మనము నిశ్చయించుకొనవలసిన విషయ మేమనగా, వైసేల అనుకూలముగా నుండిన వెంటనే దున్నవలెను. "వానలు ఆగిన వెంటనే లోతుగాదున్ని, గొట్టుతోలివలెను. వానలు కురియుటవలన వైసేల గట్టిపడుచుండును. వైసేలలో వాగలిక కరువుక పోయెటంత లేమ అధికముగానుండినప్పుడుదున్నివయెడల వై సేలకు కీడువచ్చుటలకు చేయుటపారపాటు. వైరుకొ

సిని వెంటనే లోతుగాదున్నట్లు రాబోవు వాననీటికి నేలలోని కి పోనిచ్చుటకు ఎంతముఖ్యమో వానలు నిలచిన తరువాత నేలలోని తేమను పదిలపఱచుటకు లోతుగాదున్న గొట్టుతో బుట్ట అంతతీవ్రతము. వానకాలమారంభమందు ప్రైవేటీస్ యెడల, వానలు నిలచినవెంటనే ప్రైవేటీస్ గొట్టినను దంతయైనను తోలి వైసేలను గుల్లగా నుండనిచ్చిన యెడల ప్రైవేటీస్ కి వచ్చి పుష్కలముగా పండును. విత్తలను వెదచల్లినాను, లేక సమీపము దుండినను ప్రైవేటీస్ అటంకము లేర్పడును. క్రేణులు వెదచల్లగా యుండిన యెడల ఎప్పుడైనను కుళ్ళగించవచ్చును.

ప్రైవేటీస్ లేకపోయినను వైసేలను "చుట్టి" చేసి యుండగా, ఎండలు వుండుట గాఢముగా కాలగండు ఒకానొకప్పుడు కురిసెడి స్వల్పవర్షములు కలుగుటకు చడ్డ శత్రువులు అవానలను వైసేల గట్టిపడి క్రింది తేమనేలతో కేశాకర్షణ సంబంధము ఏర్పరచును అందువలన క్రింది నేలలోని తేమ, ఎండలు, తీక్షణముగా యుండుటవలన కిక్కుకాలములోనే ఎండి పోవును. అట్టిసందర్భమున తిరిగి గొట్టుతోబుట్టయో, గుంటక తోబుట్టయో ముఖ్యవ్యవస్థము. కలుగుటకు ఇందువలన శ్రమ అధికమగును. కానికష్టమునకు మించిన ఫలితము లభించును.

గట్టిమొక్కలను ఒకప్పుడను మెట్టనేలలో మొలవనియ కూడదు. ముఖ్యముగా నీటిని పదిలము చేయవలసియు, ఏమాత్రముండకూడదు. తేమను పదిలము చేయుటకు నేనెడు ఏర్పాట్లు, ఇందుకు సహాయపడును. ఏలన, చుట్టి చేసినప్పుడు వైసేల ఎండి పొడిపొడిగా యుండును. కాబట్టి, కలుపు మొక్కల విత్తులు, అట్టి ఎండిన నేలలో పడినను, తేమలేని కారణమున మొలవవు. మొలచినను తేమనేల చాల క్రింద యుండుటచేత వేళ్ళు అంతలోతు వ్యాపించజాలవు. కలుపు మొక్కలు మొలచి యుండినయెడల, వాటిని నాశనము చేయవలసింది. సహాయకమును దొంగిలించుటచేగాక మెట్టమైర్లకు ప్రాజాధారమైన నీటినిభిచ్చువెట్టును. మెట్టనేలల యిటుకు కలుపు మొక్కలు ప్రధానశత్రువులు. అవి తొలగించినవెంటనే గొట్టుతోలి నాశనము చేయవలెను. అవి మొలచుటవలన క్రింది తేమనేలను ప్రైవేటీస్ చేయవలెను. కేశాకర్షణ సంబంధము ఏర్పడినదిని తీర్మానించు కోవచ్చును.

కాబట్టి మెట్టనేలలను ఎల్లప్పుడు కుళ్ళగించుచునే యుండవలెను. మెట్టనేలల క్షయసాధు పద్ధతులలో అనేకవిన్నవిన్న మార్పులు చేయు చుండినయెడల, మొత్తముమీద ఎక్కువఫలితము లభించవలసిందే కాని, ఏదోనొక పెద్ద మార్పు చేసెదము, ఎక్కువలాభము సంపాదించుదమని తలంచకూడదు.

దరిశి చెంచయ్య బి. ఎస్. సి..

పానుగంటి లక్ష్మీనరసింహ

రావుగారిచే రచింపబడినది

గ్రంథములు— నాటకములు

నర్మదాపురుకుష్మియము	0-12-0
రాధాకృష్ణనాటకము	0-8-0
కోకిల	0-12-0
విప్రనారాయణ	0-12-0
వనవాసరాఘవము	0-12-0
విజయరాఘవము	1-0-0
కళ్యాణరాఘవము	0-8-0
బుద్ధబాధసుధ	1-0-0
వృద్ధవివాహము ప్రహసనము	0-8-0
హాస్యవల్లరి	0-12-0

(అచ్చులో నున్నవి)

సాక్షి 1 వ వాల్యూము, 2 వ వాల్యూము, మూడవవాల్యూము. [3513]

పూర్ణ మముద్రిక— నాటకములు

వలయువాడు, పానుగంటి లక్ష్మీనరసింహరావు పంతులు గారు, పితాపురం. అని వ్రాయవలెను.

With a foreword of S. Srinivasa Iyengar (Ex. Advocate-General, Madras). Containing the soul stirring messages of our incarcerated patriots. Price As. 8. Postage extra. K. KYLAS & Co., Publishers, Triplicane, Madras.

హిందూదేశము మూలధనముతోను హిందూదేశము పరిశ్రమము వలనను తయారైన హిందూదేశపు సరకులు

ఆయాకాలములకు తగినట్టి జవిలిదినములు మా వద్ద సిద్ధముగా నున్నది. అన్నిరకముల హిందూదేశపు జవిలిదినములు ఎప్పుడును నిలువచేసి యుండు మా పెద్ద అంగడికి అందరును దయచేసి వచ్చి చూడవలెనని కోరెదను.

చల్లారాం గ్రెయానుచందు

(2300)

గొప్ప అద్దములతో అందముగ నుండు పాపు

9, 10, 11, రత్తన్ బజారురోడ్డు. మద్రాసు.

దేశభక్తుల చిత్రపటములు

(ప్రతి యింటను పూజించతగినవి.)

[3516]

గాంధీమహాత్ముడు లోకోత్తర పురుషుడు

కాపీనధారియై కూర్చుని యున్న మహాత్ముని చిత్రపటము సాబర్మతీ సత్త్వాగ్రహశ్రమమునందు ప్రత్యేకముగ ఆంధ్రచిత్రకారు లైన వావలి నాగేశ్వరరావుగారిచే తీయబడి పలరంగులతో చక్కని నునుపుకాగితముపై చిత్రీకరింపబడినది. సైజు 15 x 20 అంగుళములు. వెల ప్రతి 1-టికి రు 0-8-0 మాత్రము.

వర్తకులకు కమిషను వివిధ నియ్యబడును.

ఆంధ్రదేశమునకు సోలుయేజంట్లు:— దొంతరాజు సీతారామయ్య, గుంటూరు.

దేశభక్త కొండ వెంకటప్పయ్య పంతులు

ఆంధ్రభక్తుల రామదాసు దుగ్గిరాల గోపాలకృష్ణయ్య, చిత్రరంజన అలీదాసు, సహోదరులు శ్రీమతి సరోజినీదేవి, లాలా లజపతిరాయి, సి. యస్. ఆంధ్రాను మున్నగువారు ఖద్దరుపత్రములు ధరించినతరువాత తయారుచేయబడిన పటములు. బహుఅందముగ నుండును. సైజు 12+10 అంగుళములు వెల 0-2-0 మాత్రము.

ఇందులో దేశభక్త ఆంధ్రభక్తుల పటములకు సోలుయేజంట్లు: శ్రీ అయ్యవారిశాస్త్రి, స్వరాజ్యగ్రంథాలయము, తెనాలి. తదితర పటములకు యీక్రింది చిరునామాకు వ్రాయవలయును.

The Andhra Chitrasala, Princess Street, Bombay.

తామర తైలము

దంతచూర్ణము

తామర, తీట, గజ్జికి మంచిది దీర్చి -కి 0-8-0 మాత్రమే. రాజరాజీ గుర్తుగల తామరతైలము పూరినాశీకము లగు చాల మంచి మందులతో తయారుచేయబడి ప్రఖ్యాతిగాంచినది. అనేకయెండ్రునండి యున్న తామర నాలుగైదు సార్లు రాచినతోడనే పోయినదని వేలమంది మాకు వ్రాసియున్నారు అట్లుతామరము దీపో, బొంబాయిలో లేదు.

వెల డబ్బి 1-కి 0-2-0. వి. పి. చార్జి ప్రత్యేకం. ఈ ధంతచూర్ణముతో పండ్లు తోముటవలన చిగుళ్ళనుండి రక్తము ప్రవించకుండును. నోట దుర్గంధములేక యుండును. అనేకులవల్ల ప్రతిరోజు వాడబడుచున్నది పండ్లు ముత్యములవలె తెల్లగా నుండును. అమృతాంజనము దీపో, మద్రాసు.

ప్రొడెలిన్

దంతవ్యాధి సంహారిణి

సకలరోగములకు పోగొట్టు నొక కుటుంబావళము.

ఈ లోషనును 5 బాట్లు 2 షెల్లు సిగ్నల్ కలిపి దినము రెండుపూటలు పుక్కిలించిన పంటినొప్పి, పండ్లు జలపరించుట, పంటినొండి రక్తము, చీము ప్రవించుట, దుర్వాసన, పండ్లుఆకుట, బిటిని పోగొట్టి, పండ్లును గట్టిపరచును నోటిని సుశాసనతో నుంచును. పండ్లును శుభ్రముగ నుంచును. బుడ్డి 1-కి రూ 1-1-0.

సుఖినాన్ (నూతనోత్పత్తి)

గాయములకు, కీళ్ళపట్లకు, నొప్పులకు రొమ్మునొప్పులకు, కార్డుచేతుల పట్లకు, మెడనొప్పి, కంఠనొప్పి చర్మముమీద మంటలకు, దగ్గులకు, శీతలము, జలదోషము, విషజ్వరములకు, నడుమునొప్పి, కత్తిగాయములకు వోప కాటుక, ఇతర విష కాటుకలకు, ఇంకను అన్ని నొప్పులకు వైశ్రాంత, తైలము మొదలగునవి పూత పూయు సకల నొప్పులకును ఉపయోగించును. బుడ్డి 1-కి రూ 0-8-0.

మదరాసు కెమికల్ ఇండస్ట్రీస్ (లిమిటెడ్) నెం. 22 బ్రాడ్వే, మదరాసు.

మందుభినామ సంస్కారం చైత్ర, శుక్ల ఏకాదశి శనివారము

ప్రణయసంగీతము

వేంకట పార్వతీశ్వర కవులు

శాంతమయమైన ప్రణయైక శానసంబుఁ గడచి నుభయియ నాతఁ డొక్కఁడను లేడు; ఘనధరమయమైన ప్రణయ సామ్రాజ్యమునకుఁ బ్రతినిధులు కాని వాగ తః కవులను లేరు. దిగులు సమంచు జానకీ డేవితోడ కుద్ధ కోకవగాలి నొకొకవనముఁ బరవశలేఁ గాంచు రాధికా తమజితోడ మధుర మోహనలీలఁ దఃసూలవనముఁ దలఁగఁ జాలని పాండునం దవలతోడ మెలపుతోడిరాగమున శః సువంబుఁ గరుణాసమూర్తి సిద్ధార్థః కరుణితోడ రుచిరమలహరిఁగి పటః ప్రయరవనముఁ గలసి సర్వస్వంబు లైః కవ్యముగఁ జేసి భావ రాగ తాళము లేకః భంగిఁజేసి ప్రకృతి గరగంగ నానాఁడుః పాడినట్టి ప్రణయగీతంబు లెల్ల నిః ప్పటికిఁ గూడ వనతరులయందు త్రొలఁగవ్వఁములందు ఘనరసాతలవాహినీః గతులయందు గగన కల్లోలినీ తరంగములయందు దళ దళయఁదు భూసభోఽంతఃములందు విమల నూత్న పురాణనాః విదిత పదిత యోగగతు లైక్విముగ మాటుః ప్రాగుచుండః— రామచంద్ర నికాంతఃశ్రీముఖముల యామినచరణ యాః నా ముఖముల గరళకంఠుని మిక్కిలిః కంటిమంటఁ గాము దేవేరి కాటుకః కంటివెంట దారుణులైన శకుని దుః స్త్రుతమందు మానితొంద్రెన విడుదు సః స్మృత్రమందు నొక్కఁగతి నొక్కఁజేః శ్రుతిః నొక్కఁగతిఁ బ్రణయసంగీత నాదమేః బహులపడియెః— ఇంద్రియ విలాసఃకు విజః తేంద్రియలభ ద్వంద్వ నిర్ద్వంద్వ భావనంః భావనమకుఁ బ్రకృతికఁ బరఁబునకును సః ర్వమునకెల్ల గతులఁ బ్రణయంబై గద మూలః కారణంబు. వినదలంచినఁ బాడఁగాః నేడుకైన వధ్యయన మాచరింపఁగాః నాశ యున్న సులభ సాధ్యంబు సుశుభిలలిత మైన ప్రణయసంగీత మింతలోఁ డట్టువడును. ఆకటికిఁ దాళఁజాలనిః మేకపిల్ల పచ్చిబాలెంత పులిచెంతః బాలుఁత్రాగుః గుఱుచఁజొక్కల చిన్నిపాః వుఁపుః బిల్ల శీలమై దేగడఁ బల్లఃటిలునేన్దుః నలసి నిద్రించు వృగరాజుః నందఁ జేరి చేటచెవు లూచి గజరాజుః చెనుటలార్పు మసలునేసగిఁ దూలు ముంః గిన్నఁజేరి వడ దగులకుండ స్పంబుః వడగఁ బట్టు నగ్గిరాళ్లు బన్నిటిః బుగ్గలెగయుఁ జేడుపూవులఁ దేనియలోః చిందువారు ఫణిఫణంబుల సంలేనః మణులు జారుఁ గంటకంబుల వవకోరఃకములు విరియుఁ బ్రణయరాగంబు వీనులః బడినయంతః ప్రణయరసమయమాధురీః ప్రకృతి యెల్ల యమ సమ భిన్న భావముగః విస్మరించి మధురమోహనప్రణయతఃస్మయతః గాంచుః— తలిరుఁజూత్తిళ్లఁ బూప మొః గలన బెంచి గుప్పగుప్పనఁ దావులః గ్రుమ్మరించి చిటుకుచిటుకునఁ దేనియలోః చిలుకరించి యలరి యలరించు నెలదీగః కులుకులాడి బాలసహకారమునకునైః కేలు సాచి లలిత కలకంఠవమునః చిలుచు పిలుపు ఆనిముత్యాల కోవలః నలకరించు కటికచీఁటి చీరమేఁల్పట్టుకిందఁ గన్నుమిన్ను నెఱుంగకః యున్నవోట

గ్రంథపరిచయము

“నయన్సు ఆఫ్ సెల్సు”

ఆత్మ స్వరూప నిర్ణయము
కృష్ణసాధనాన్ని స్వామి విరచితము

పాంచాల రాష్ట్రము నందలి మూర్తాను నగర వాసులను అంగ గీరాణి హిందీ ఉరుదు ఫార్సీ ప్రముఖ వివిధభాషాపాఠంగ తులును-యోగ, వైద్య, న్యోతిమ, మంత్ర, ప్రముఖ వివిధశాస్త్ర కోవిదులును - సాహిత్యప్రేమితి పరమార్థ విషయములను స్వామి భవమునకు తెచ్చుకొనిన సామ్యకాగ్రగణ్యులును - బ్రహ్మ విద్యాది సమస్త విద్యలను ఎల్లరకును బోధించుటలో ననమాన శ్రద్ధగల వారును-అదైత్వ సిద్ధాంతమున పరిపూర్ణులును-యోగ సిద్ధులు-యోగబల మనోబల బాహుబల సంపన్నులును-అపర భీమనేన మూర్తులు నందగిన శ్రీ కృష్ణసాధనాన్ని స్వామిల వారి గ్రంథము సాంగ్లభాషయందు రచించిరి. వీరు చెన్నపురికి రెండు సాళులవచ్చి నెక్కు విషయముల గూర్చి యుపన్యసించిరి. వీరు సంసారమును పరిత్యజించి హిమవత్సగర పరిసరాల్లము లందేకతను కొంతకాలము వసించి భగవదైక్యమును బడసిరి. తదాదిగ ఉపనిష దగ్రములను లోకమునకు బోధించుటకు సంకల్పించి దేశమునందు సంచార మొనరించు

నన్నిరూపులఁ దనరూపః మందుఁ దాచి కన్నులను మూసి యామినీః కాలమూర్తి పాంథు నదలించి బెడరించిః పలుకుపలుకు నిందుజాబిల్లి కళలు పః స్పీటియేటి మిందుడరంగల మిలమిలః మెఱయుచుండఁ దొలఁచుభావంబులను మేనుః పులకరింపఁ బ్రణయరాగంబు నిలువెల్లఁ డట్టువింపఁ బారవశ్యంబు మీఱంగః భక్తవరుండు పలుకుఁ దలఁ మేకముగఁ జేసిః పాడుపాట ఛేర సంతంబులేనియొఁదారిలోన దృష్టికాశలీను వృగః తృప్త్యలోనఁ దిరుఁజాలక యచ్చుతంబుఁ దివియలేక గొంతువడి యార బ్రదుకునైః జింతి జారఁ బరితపించు వియోగి నీః తరళనయన యొగచి దిక్కున పలనించి యొక్కునేడృ పీలుచు పిలువైనః బలికెడుః పలుకులైనః బాడుపాటైన నేడుచుః నేడుకైన బహుళభావాద్ధ శబ్ద ప్రపంచమెల్లఁ బ్రణయసంగీతమునఁ ప్రతిధ్వనియ కాదెః— ప్రణయగీతంబు బోధించుః పరమగురుఁ బడయ వేదకంఠఁ బనిలేదుః ప్రకృతియందుఁ బ్రణయరాగ మాలాపించిః పాటఁబాడ సహజపాండిత్య మున్నదిః జగతికెల్ల ప్రణయరాగంబునను జొక్కుః వడక యుండఁ బ్రణయతంత్రశ్రుతులఁ గట్టుః వడకయుండఁ బ్రణయగీతంబులకు మాటుః వలకకుండ విడిచడిన దొక్కటియు లేదుః విశ్వమందు ప్రణయభావంబు లేని శబ్దంబు లేదు ప్రణయశత్రులే లేని రూపంబు లేదు ప్రణయరసశీకరము లేనిః రసము లేదు ప్రణయగుణలేశమే లేనిః ప్రకృతి లేదు ప్రణయగానామృతంబునఁ డట్టుః బ్రకృతి బ్రదుకుఁ బ్రణయగానరసంబునఁ డట్టుః పాడలు, ప్రణయగానతానంబునఁ డట్టుః యడఁగుఁ ప్రణయసంగీతరావమేః ప్రణవరవముః—

చున్నార. వీరికి పాంచాలాదిరాష్ట్రములం దెందగో శిష్యులు గలరు. చెన్నపురియందున్న యంగ్లీషు సైకిలు కంపెనీ యజమానులలో నొకరును యిచట స్వామిలవారి శిష్యకోటిలో ప్రముఖులు నగు నాతఁజానీ నూర్యాగావుగా రీ గ్రంథము నమ్మి వేయించిరి. దీని నెల దశసరి అట్టగలది రు 20 0, రేపరు అట్టగలది 2-8-0.

వివరములు

ఈ గ్రంథమున మానవునికి వలయు శారీరక నైతిక మానసిక ఆయుష్షికాది ఆభివృద్ధిల కల్పనగదములగు విషయములన్నియు బహుచక్కగా గురుశిష్య సంవాదరూపమున వ్యర్థమై యందు వివరింపబడెను. శరీరవ్యాధియమునకును యోగాభ్యాసమునకును వలయు విధానములు సులభముగ నభ్యసించదగినవి చక్కగా బోధింపబడెను. స్వామిలవారు పీనుపతికా ప్రధాన సంపాదకులు. మంత్రశాస్త్రము, నైతికశాస్త్రము, కృష్ణసాధన భగవద్గీత, మానవుని నిర్వికృత్యములు మున్నగు పలుగ్రంథములను వ్రాసిరి. ఇందు 15 సంవాదములు గలవు. ఇది 386 పేజీలుగల గ్రంథము - ఉపాధ్యాయము, ఆత్మస్వరూపము - భిన్నత్వ ముం దేశత్వము, విహికవిషయము (మాటరు), మానసిక విజ్ఞానము, ఆత్మనిర్ణయనిధానము కార్యకాణంబంభ నిరూపణము, ఆత్మచ్చాదన పంచకవివరణము, ఆత్మవాత్మ నామాళి పరమార్థ జీవాత్మ విభేదము, ఆత్మనిత్యత్వము, సిద్ధాంతము దైవస్మృతిము, కర్మ, పునర్జన్మము, నీతి, ఆలోచ్యము నను విషయములను గూర్చి యొక్కొ ప్రకరణమున వరుసగా వివరింపబడెను. దీనిని చక్కగా శ్రద్ధగా చదివి అట్లు నడుచుకొనినచో నీగ్రంథమునగల పటమునందలి స్వామిలవారికట్టి శరీర సౌష్ఠవము కలదో అట్టి శరీర సౌష్ఠవమును, నీతికర్తవ్యమును, సంపూర్ణాలోక్యమును, ఆత్మజ్ఞానమును, యోగనిష్ఠయ నలవడుట నిశ్చయ మని యీగ్రంథమును సాకల్యముగ నదివినవారి కందరికి తెల్లులు కాగలను. వలయు వారి క్రింది చిరునామాకు వ్రాయవలెను.

టపా చిరునామాః—“మేనేజరు నైన్సు ఆఫ్ సెల్సు కార్యాలయముః కృష్ణపండిరము 10, నల్లతంబి మొదిలివీధి తిరుళ్ళిక్కేణి-చెన్నపట్టణము”.

తండ్రి విలాసము—“సైకిలు-చుదరాను”.

పూర్ణానందము

ఇయ్యది ఆంధ్రప్రచారణ గ్రంథనిలయము (రాజమహేం ద్రవరము) వారి 29 వ నవల. గ్రంథకర్త బ్రహ్మశ్రీ కేశవరపు వేంకట శాస్త్రిగారు. నెల రు 1-8-0. ఈ నవల యందలి ప్రధాన నాయికానాయకులు పూర్ణస్వ ఆనందరావు అను నవ యవ్వ నులకు భంపతులు. వీరువురకును వియోగము గలిగించుటకు సకలితల్లి రత్నమ్మయును ఆమెకు సహకారులగు దుర్మార్గులును చేసిన ప్రయత్నములు మొఁట కొనసాగినను చివరకు వారిదో మము వెల్లడియైనది. ఆనందరావు తండ్రి కేశవరావునకు ఆనంద రావు తల్లి శ్రేష్ఠపత్ని. ఆమె చనిపోయిన పిమ్మట నశిదు యోగ్యురాలగు శాంతమ్మను నవల వెండ్లియాడెను. ఆమెకు కొంత కాలమునకు పిచ్చిపట్టుటచే ఆమెను పుట్టినంటికి పంపి రత్నమ్మ యను నామెను వెండ్లియాడెను. ఆమె చాల దుర్మార్గురాలు భర్తయం దనురాగము లేనిది. తన సకలియగు శాంతమ్మకు పిచ్చిపడిరిననుకూడ మూల నామెను భర్తనన్నిధికి రానియలేదు. ఏకపుత్రుడగు ఆనందరావును అతనిభార్యకు యింటినుండి పంపి వేయునట్లు భర్తకు బోధించెను. భర్త ఆమెచేత కీలుబొమ్మవలె మెలగుచుండెను. రామాయణమున రావణాసురుకును భార్యయన నుయోధనునకు నెట్టి ప్రాముఖ్యత కలదో యీనవల యందు రత్నమ్మకట్టి ప్రాముఖ్యతగలను. నవలారంగము ఆంధ్ర దేశమున గోదావరీ మండలమున కోనేటియ సంబడు అనులా పురము తాలూకాలోని అమలాపురము. ఇతివృత్తమును వర్ణనలును కథానుచక్రవర్తియును కడు ప్రశంసనీయములు.

లేఖకులకు విజ్ఞప్తి

యధువులుని శాసన చర్చకు గురిచిన వ్యాస ములు అనేకములు దినదినమును నచ్చుచున్నవి. వ్యాసము లతిదీర్ఘములగుటచేత బ్రచురింపజాల నందులకు జిల్లెలుచున్నాము. కిరీటి ప్రతిజ్ఞాపద్యము లనుకూడ ప్రకటింప జాలము.

సంపాదకుడు.

జంఘాలశాస్త్రి ఇట్లు పలికెను:-

నాయనలారా! రామారావునా! రాజీవ్ లోచనా! యని స్మరించుకొనుచు నిన్నరాత్రి నిద్రొక నొక మహావిచిత్ర మైన స్వప్నము వచ్చింది. ఆ స్వప్న మేదో మీకు తెలియ జలంప నే చితినిగాని యొకనిని యభ్యంతరము కలిగింది. భద్రగోపిని ధరించుటచేత గారాగృహమునం దుండవలసివచ్చిన వాణిదానుడు కారాగృహమునందే శ్రీరామచంద్రునివై గొన్ని పద్యముల రచించి యీలేఖతో నా కిప్పుడే పంపినాడు. లేఖను ముందుగాజదివెనను:

“సాక్షి-వాణిదానుడు కారాగృహమునండి యనేక నమస్కారములు. ఇచ్చట ఖైదుకొట్టులో మిత్రబృందముతో గుఱుముగా నున్నాను. అచ్చటి మీ టేను సమాచారములను దెలిసికొనఁ గోరుచున్నాను. ఎటులో సాంస్కృతికబంధమును సంపాదించి జంఘాలశాస్త్రి యువనాస్థియు మమిత్రులకుఁ జదివి వినుపించుచున్నాను! వారందఱు సంతోషించుచున్నారు. నాగ్రంథములోని పద్యములు చదివి విగింపుచుని పీఠం దలు నన్నుఁ దలచుగాఁ గోరుచున్నారు. కవియన్న పేరే కాని రచించిన గ్రంథములు కనఁడవు. కంఠబంధము చదివి వారికిఁ గొంత యర్థము చెప్పితిని. ఆవులించిన వాడొకఁడు- మూతి ముడిచిన వాడొకఁడు- గోటిలో నుట్టికొనువాడొకఁడు- మూత్రపుగుండకై చూచువాడొకఁడే యెవ్వయెనుగాని యొక్కడైన శ్రద్ధగా వినలేదు. ఇదియేమి కర్మమో, సరసమైన శ్లేష కవిత్వములో నన్ను సొగ సొక్కడైన గ్రహింపలేకపోయెను. వారు విద్యాకూన్యులగురు. మందబుద్ధులుకారు. బియ్యేపరీక్షలో నుత్తీర్ణుడైన యువాధ్యాయుడొకఁడు, డిప్రీట్టుమున సబుకొట్ట ప్లేడరొకఁడు నేమియుఁ బనిలేకుండ నన్ని పనులకుఁ దానేసిద్ధమై, యిల్లన్నమాటయైన లేకుండ నన్ని యిండ్లలోను దానే తిరుగుచు, భవనన్న ప్రసక్తియైన లేకుండ నందఱు భవమును దానే బదులు రూపమునఁ దెచ్చి వాడుకొనుచు నన్ని రసజ్ఞతలు గలిగిన యొక జెంటిల్ మ్యాను మాలో నున్నాడు. అతనిని నేమందఱును ‘బంట్లల్ సన్’ అని పిలుచుము. అందు కొంత యాంగ్లేయభాషాజ్ఞానము కలవాడగుటచేత నాంగ్లేయకవిత్వమునకు, నాంధ్రకవిత్వమునకు భేదమేదియో తెలుచుగా నుపన్యసించుచుండును. అతని విశేషము లింక ననేకములున్నవి. అతని సంగతి మీరు పూర్తిగాఁ దెలిసికొనఁదగినదియే. అది ముందెప్పుడైన వ్రాసెదను. అతడు మానభలో నిట్లుపన్యసించినాడు” “ప్రియసోదరులారా! ఎల్లండి శ్రీరామ జయంతి. నేను చిత్రకావ్యవిద్యకు బాగుగా నెఱుంగుదును. శ్రీరామ పట్టాభిషేకమును గొడవై గీచెదను. మీరందఱు రే సావిగ్రహమును బూజింపవలయును. వాణిదానా! నీవు శ్లేష కవిత్వమును విడిచి శ్రీరామునిమీఁదఁ జయత్యక్రముఁ గొన్ని పద్యములు వ్రాయుము. ఆ పద్యములు పూజాసంతరమున నీవు శ్రీరామసన్నిధిని జరువవలయును. నేనుగూడఁ గొంత ప్రేమరు (craver) ఆ సమయమునఁ జేసెదను.” ఈ యువనాస్థి మును మే మందఱు మానందమున వింటిమి. అట్లు చేయుటకు సిద్ధపడుకొంటిమి. నేను నిన్నరాత్రి యంతయు మేఘాని యీ పద్యములను వ్రాసితిని. సాక్షి గారూ! మీరుచూచిఁగాని యీపద్యములను నేను శ్రీరామసన్నిధిని జరువను. మీరు చిత్ర గించినపేర్కట సాక్షి సభలో జంఘాలశాస్త్రిచే నొక్కమాట పద్యములన్నియుఁ జదివింపుడు. చదివించినవెంటనే యీపద్యములను దిరుగ నామొద్దకుఁ బంపుడు. వ్యవధి తక్కువగా నున్నది. కావున వెంటనే చదివింపుడు. ఈదినమున జంఘాల

శాస్త్రి యువనాస్థి గొడవ లేమియు జరిగింపకుండు” ఇక్కడకు వాణిదానుని లేఖ పూర్తియైనది.
నాయనలారా! సంఘకవి యిట్లు వ్రాయుచున్నాడు: సంఘాధికారియగు సాక్షి యిట్లు నెలవిచ్చుచున్నాడు. అనుసరించునది మిత్రునియిష్టము. జరుగునదిసాక్షి యాజ్ఞ. చదువునవి శ్రీరామచంద్రునిమీఁది పద్యములు. వివరలంచినవా రందఱు దైవభక్తులు. ఇంతకంటెఁ గాఁగలసినదేమి. చదివెదను-
ఉ॥ శ్రీకరభూసురాఘం సురశేఖర శోకరసాకాగ్ర బా।
ధాకర భీకరాసుర మహారణదాణ మాచోగ్ర వి।
ద్యాకతివాసుగాకుగ ధరావలకోమల ధామలాల సత్।
సాకటహస్తునవన విరామునిరాముని రామునెంచెదన్॥
సీ॥ మారుట్లుతుత్తుము కానట్లువిడిచియు
నీకుసాపించిపూ జించినావు
ధారిణీపతివయ్య ధారిణీసంజాతః
బరిణయంబునను జే పట్టినావు
ఇంద్రాదిసురక్షు కిలనుజన్మించియు
నిర్లబ్ధు తొ నూడ నేనినావు
తరుణికై రావణుఁ బరిమాన్వియును సతి
వనపీఠిఁ ద్యజియించివైచినావు
వివరంధ్రైఁ నిట్లాచరించుకొక్క
యెటులాచేసినఁ గీర్తి దక్కించుకొనునె
దైవపు కాన ధాటితో దాటిపోతి
వయ్యగామయ్య నిన్ను నేను దుఃఖ్యు!
అనితకుభాగముందరు, దరాధల సదృశ ధారుధాళి!
ప్రవతనానుతావదన పంకజమంజుమందసారు, సా!
రససఖనూమానపరి రక్షణ లాలస ధీరు, ధీర రా
క్షసవిసర ప్రణాళకర కార్మక రాముని, రాముఁగొల్పెదన్॥
సీ॥ బొమ్మతాబొమ్మను బుత్తడిబొమ్మయో
బుష్పికోమ్యుఁ గాగఁజేయించినావు
పాదుకాద్యముచేఁ బ్రబలరాష్ట్రం బవ
లిలమేలిమిగ నేలించినావు
పర్యతసంఘంబు పాథోధిజలమున
శీలలాగునఁ దేలఁ జేసినావు
క్రోతులచేనెల్లు గొడ్డచేదానవా
హానాహములఁ జేయించినావు
ప్రకృతి నొందితని మోదపడునె? నీత
కొఱకు బూనుఁటివని నేఁగూడ నేడ్వ
నే? భవత్తత్త్వమునెఱుంగ - నెందుకొఱకొ
నమ్మితినితల్లె నీదుచిత్రము పిదన॥
ఉ॥ ఎప్పుడు భూమిఁబుట్టితివో యెప్పుడుజానకీ జెట్టుబట్టివో
యెప్పుడు కానమెట్టితివో, యెప్పుడు గావణుఁగిట్టుఁ గొట్టివో
అప్పుటిగాధలన్న జనులందఱు చిత్రములందు గట్టిగా
ముప్పిరి పేటనల్లు కొనిపోయెనహ యెటునంటివాడవో?
సీ॥ హస్తలాఘవముచే మారునివిల్లాక్కటి
వింటి జోడుగను జూపించినావు
చరణలాఘవముచేఁ జాంబూబండను
దాపసాంగగంగా జూపినావు
కనుకట్టువిద్యచే మనుముట్ట రణసిరు
శ్రీరామశతకోటిఁ జేసినావు
మదికట్టువిద్యచే మదియుచ్చ మునులకుఁ
జేడెలపోడము జ్ఞేసినావు
విద్రాజాలకుండగుదేమో? యడిగినాడ
మాటవరునకుఁగాని నిక్కలజగ ద్వి
పులత మజ్జాకుంటె నీ మోఽమునను
గట్టుపడువాఁడే ధన్యుఁడుగాఁ దలంతు
ఉ॥ కూరిమి విప్రబాలకునిగోత్రని బ్రోచితినందుఁ బైకిగా
దూరకలోన దీనునమునొందెద మేముకొఁ నన్ను, బ్రోవగా
నేరవునిన్ను దాటి చను నేరము లే నొగరించినాడనిన్
గోరను బ్రోవుమందుఁ గనుగొందము ముందటిసాక్షిలేమో?
సీ॥ వీధిపురాణంపు వేదికవైసీవు
పారాయణపుఁ బీఠువైసీవు
దృశ్య ప్రబంధంపుఁ దోలసందున నీవు
మృతివార్తశ్రుతిబడ్డ యెడనునీవు
గొల్లనుద్దులరేత దొల్లలందుననీవు
యక్షగానపుఁ జందు లందునీవు
చండాలుచేనున్న మొండితంబుర నీవు
తోలుబొమ్మలసంత గోలనీవు

పడుక గదుల గోడల నీవు భక్తవృద్ధుడు
రసలనునీవు యాయావరలేను నీవు
సృష్టి నీమయామో నీవు సృష్టిమయమో
యెట్లులైనను నాకేమి? యేమిసీకు?
సీ. తారకమల్లంబు భరించి పలియించి
తాదత్వవృద్ధయంబు నాలమందు
సత్యాచరణ వైర్యశాలివైకల్ల
నేరమునకై విడిచితి రుణిపదవి.
నాయనలారా! మూడవపాద మేమో తెలియకుండనున్నది.
కావునఁ దరువాతి పాదమును జదివెదను.
పితృవాక్యపాలన వ్రతమిలబోధించి
శొడుకులచే న్నెట్లుపడితివకుట
రామ! నినుబోలే నీ చరిత్రంబుగూడ
మొదలు తుదజ్ఞేదై యిలఁ బొదలనేల?
ఇంతకంటెను దిక్కు నేఁటెదియు లేక
ప్రాచులాడుచు నీ కార్ణఁ బడితివయ్య.
సీ. సర్వరాష్ట్రముఁబ్ర సమముగాఁ జదనాడి
బంగారులేడికై పఱచినావు
మృతుని జీవితంజేయు ప్రతిభచేఁ బ్రధికుండ
వనుజు మూర్ఖుల నల్లలాడినావు
సర్మసంగర కళాదత్తుండవైయుండి
దొంగపోటున వాలిదోర్చినావు
అవనిజానోరునినైఁ దిట్టకయుండి
కట్టల్కఁ బిట్టలఁ పిట్టినావు
ఇంతి సందర్భశాస్త్రమై యెఁగ నేమి?
త్వచ్ఛృతింబు నాకవిత్వంబుఁ బోలే?
తెలియలేమి నాతప్పని పఱకు దేమి?
తెలియనీకుంటమాత్రము దేవ! యేవో?
సీ. బ్రహ్మోపదేశంబు వాల్మీకికాంచినాఁ
చేనదికలనై నెఱుంగనయ్య
నీకుండగుటచే నిన్నెఱుంగవస్థికుఁ
డించుకైనను నాకు నెఱుక లేదు
తనవెంటగాఢేయ మునితిప్పుకొ నెన్ను
నే నిన్ను మదిఁ జేరనీయలేదు
జయదేనుఖకవుల్నాహితి సంపన్ను
లా మాట మాయొద్ద ననఁగరాదు
ఇంతకంటె నేఱొకపని యెదియో లేక
పాదయుగ్మంబు గట్టిగాఁ బట్టుకొంటి
చేతనగునెడ రక్షింపు చేతఁగావో?
ఇదిగో గొలుసు కాలికిఁడగిలింతుఁకమ్మ.
నాయనలారా! పద్యములన్నియు వ్రేసరి. బాగుగా నున్నవా (ఉన్నవి- కాని కడపటిపాదము సరరించినవెడల మంచి దనుకేక), సరే వీనిఁప్పుడే వాణిదానునకుఁ బంపుదును.
ఓమ్ శాంతిశాంతిశాంతిః.

యతిప్రాసవిషయకచర్చ

కొందఱు యతిప్రాసలు నియమింప నక్కరలేదని వ్రాయుట కొంత చింత్యము. దానికి ముఖ్యులు యుక్తిని సంస్కృత మందఱుల లేదనియు అలంకారమునకు మాత్రమే సంస్కృత మున నంగీకరించినయు, నట్లే నివృ్త నంగీకారానంగీకారము లుండందగుననియు వ్రాసినారు. ఇట్లంగీకరించిన ప్రాసినవాక్యం లగు నేదములకుఁ గూడ నియమబాధగలుగును. వానియందు గూడ నేదభేదముచే నొక్కనియమును నంగీకరించుచున్నారు ఋగ్వేదమందు ఛందస్సు నొప్పియున్నారు. దానిని యజుస్సు నందు నదలినారు. ప్రస్తుత మందఱకు దెలియు భేదము నొకదాని జూపెద. ఋక్కుఁలేని ॥గ్.॥ అనునక్షేపము యజుస్సునం దొప్పి యున్నారు గాన నట్టి యుచ్చారణము యజుస్సునందు దప్పింప నగునా? అట్లే సంగీతమును సానుగానముగా నొప్పియున్నారు. వారది మాననగునా? గాన నొకభాషయందు నియమము నొక భాషకు లేదు గాన దానియందుండదని దీనికిగూడ నియమ మక్కరలే దనుట సంగతమగునా? అది యసంగతము. ఇంక నీ యతిప్రాసల నియమించుటకు కారణము లనేకములు గలవు. నియమమునఁగ నేమియో యది యెచ్చట నుండఁ దగు నో యెచ్చట నుండఁదగదో విచారించిన నిట్లు వ్రాయుచురా?

వెం. కుటుంబయ్యశాస్త్రి

చంద్రమాత

ఈ పుస్తకము కాగితపుర్ర బ్రతి, కవి పేరు తెలియకుండ 1916 సం॥ రము లానే యాంధ్రపరిశోధక మహామండలికి జిక్కినది. ఇది యవలాపురము యజ్ఞమిల్లి సత్యనారాయణ గారి ద్వారా కాబోలు చిదానందభండారమునకుఁ జేరి మాకు వచ్చినది. అది గ్రంథపాఠములతో నున్నది యున్నట్లు కేవల దోషములుగాఁ గనబడినవి దిద్ది ప్రాద్దుపాడుపుపువులు 8 సంపుటములలో 1917 లోనే కాబోలు మొట్టమొదటిసారి ప్రకటించితిని. అప్పటి కొక చిన్న పీఠిక వ్రాసితిని. పిమ్మట సిగ్రంథమువిషయ మొకసారి శ్రీ వడ్డాది సుబ్బారాయణుడు గారిదిగ్గఱ ప్రసంగము వచ్చెను. వారితో నే నిదివఱకే ముదిరి చితిని చెప్పితిని. అది పునులూరి సోమరాజువరచిత మని వారు శ్రీనివాసు చెప్పిరి. తరువాత నేను చెప్పి పులూరి గడచిన సంవత్సర మొకవివరము లింకను దద్దరింపలేక మా బంధుగులగు పుండరీకాచార్యుడు పంతులుగ రివలన వింటిని. అతని గ్రంథము లిప్పటికిని తలుగుతాలూకా "సోమరాజు ఇలింగపల్లు" అను గ్రామములో దొరకవచ్చును. ఈ శ్రీరథకృష్ణ తీర్థములు జరుపుచున్నాను. క్రిందిటి సంవత్సరమునా కీతని బాలగోపాలశతకము చిక్కినది. ఆ విషయము ఏలూరు పరివత్సభలో నేను చదివిన యువస్వామిగారి జూపియంటిని. ప్రస్తుత మొకటి నందనందన శతక మున్నట్లును, చందమాత సోమరాజుకృత మైనట్లు తెల్పు పద్యమును శ్రీ పాన్నాడ కృష్ణమూర్తిగారు ప్రకటించి మనకు ముద మొదలించివారు.

ఈకవి విశేష మేమనగా? మన శృంగారగ్రంథములు చాలఁజూపి భౌతికమోహముగాఁ గాక, యాధ్యాత్మిక ప్రేమ ముగాఁ జూపవచ్చునను భక్తిని నాయక నాయకీ భావస్తుతులచే సాధింపవచ్చును. జయదేవుని గీతగోవిందము పవిత్రప్రేమము గాను, రాధాకృష్ణప్రేమము జీవాత్మభావము ప్రణయముగాను జూపు మహాత్ము లున్నారు. ఆదృష్టితోఁ జూచిన మన శృంగారశతకము లన్నియుఁ గాక పోయినను - చాలఁజూపి సద్వాక్యము నుగుచున్నవి. ఈభావము కల్పమనుటకు నాపరిమ ద్వాద్యమున ననేకవివరములఁ జూపియున్నాను. దాని కీ కవి వ్రాతలు మిక్కిలి యుపయోగముగ నున్నవి. ఈతని బాల గోపాలశతకమువలన నీక్రింది వివరములు తెలియుచున్నవి.

కవి నంశము
పునులూరి సోమరాజువి. ఉమాపతి తండ్రి. పాప మాంబ తల్లి. ఆత్రేయగోత్రజుడు. అన్నలొప్పమైః కర్ణామృత కృతి వ్రాసి యందువలన బాలకృష్ణదాసను పేరు పొందిన వాఁడు. ఇలింగద్రవ జ్ఞిత్వనిపేరనే యిప్పటికిని బిలుచుచున్నారు. 108 పద్యములుగల బాలగోపాలశతకము వ్రాసి "నాయకుల భక్తి దూతకము" తన ప్రియండ్రై బాలకృష్ణుని కడకు "మాతి కను రాయబారముఁ దోలివాడ" నని చెప్పి తన్ను కాలితింపు మని, ముద్దులిచ్చుని, చెక్కునఁ జెక్కుచేర్చుమని, పలుకరింపుమని బ్రతిమాలుచున్నాడు. ఈభక్తుని శ్రీత్యములో నెంత యానంద మున్నదో బాలకృష్ణదర్శనభాగ్యముకల సోమ రాజు కవి మనకుఁ గలగఁజేయును. కన్నుల దర్శింపుడు.

- సీ॥ ఏదిక్కు చూచిన + నాదిక్కునందు ని
- నొప్పగఁ జూచిన + ట్లుండదేని
- ఏకబ్రములు విన్న + నాశబ్దములయందు
- వేణుధ్వనిభాంతి + వెలయదేని
- ఏమాటలాడిన + నామాటల్లెను
- తడఁబడనిపేరు దగుల చేని
- ఏదిభావించిన నీ చరాచరమందు
- నీ స్వరూపము గాన్పింపదేని
- గీ॥ రేయిఁ బగలును నిన్ను వర్ణింపదేని
- ఇతర మహితము గాదేని యెట్టికే
- బాలగోపాల కరుణాలవాల నీల
- తైలబాలాననపాల చారులీల

91 పద్యము
ఎట్టి భక్తుడో చూచినారా? ఈ మహాత్ముని పద్య మిం కొక్కటి:-
సీ॥ గోపార్థకాకృతిఁ + గొన్న తేజముమీద
మోహన లావణ్య + మూర్తిమీద
గోపికా మానసుల + గొన్నబ్రహ్మము మీద
గోటి మట్టిన నాటి + యేటిమీద
వేణునాదావిత + విశ్వంభరమీద
విరత గోపాంగనా + విలునిమీద
వేద వేదాంత సం + వేద్య ధామనిమీద
నందాంగ నాస్తనంధయనిమీద

గౌరవమంత్ర

శ్రీ శేషాద్రి రమణ కవులు

మృషాద్ధులగు నాంధ్రకవులలో గౌరవమంత్ర యొక్కరుడు. కవి చరిత్రకారులు విమర్శకులు నీ కవికాలము తెలిసికొనుటలోఁ బ్రమాదపడిరి. దానిచే నొక్క వియాధునియందని కలుపుకొనిపోయినది. శ్రీ శ్రీహర్యులోకం. పీఠేశలింగము పంతులు వా రాంధ్రకవుల చరిత్రమున గౌరవమంత్రకాలము నొకవిధముగ నిరూపించిరి గాని యంతకంటెఁ బ్రాచీనుడనుట కాధారములు కలవు. గౌరవమంత్ర కాలము నివాసము రాజాశ్రయము నెఱుంగుటకు స్వల్పాధారములు మాత్రము హరిశ్చంద్ర చరిత్రములోఁ గలవు. ప్రకృతము కవికాలమును జర్పించుదుము.

"సింగనమాధవ కీర్తిపాలమణికి
మంగళము లికి వండ్రియై జగతిఁ
బొగడొందు నెడన పోతరాజునకుఁ
దగిన తమ్ముడు యశోధనుఁడై మంత్రి
* * * పోచాంబురు గారాబునుతుడ
గౌతమగోత్రుడ గౌరనావ్యయుడ"

ఇట్లు హరిశ్చంద్ర చరిత్రమున గౌరవమంత్రము చెప్పఁబడియున్నది. కవికాలము నిరూపించుట కిదియే ప్రథానాధారము. మిగిలినవన్నియు సహాయాధారములు. సింగనమాధవుడు రేచెర్ల గోత్రియుడగు వెలమరాజువద్దను. లక్షణ దీపిక యను ఛందోగ్రంథమును రచించుచు నీ గౌరవకవి మాధవ భూపాలు నీవిధముగ జ్ఞాపించియున్నాడు.

సీ॥ అస్తి ప్రకస్తా వనిపాలమాణి
రత్నావళి రంజిత పాదపీఠః
రేచెర్ల మంజుంబుధి పూర్ణచంద్రో
మహాబలిసింగయ మాధవేంద్రః॥

ఈ మాధవరాజువద్ద కాలమునాడో యెచటనుండెనో తెలిసికొనుట యావశ్యకము. సింగనమాధవేంద్రుడు సోమకుల పరకురాయుడని బిరుదునొంది యాంధ్రదేశములోని చాల భాగము పరిపాలించిన అనపోతనాయకుని తమ్ముడు. మాధవేంద్రుడు వెంకటగిరిరాజుల వంశవృక్షములో నాజనపురుషుడు. చిర కాలమితఁడు నిజాము రాష్ట్రములోని రాచకొండ, నేవరకొండ రాజధానులుగఁ జేసికొని యాంధ్రదేశము పరిపాలించి స్వతంత్రుడై యనేక బిరుదులును వొందెను. మాధవ కృపాలూని పేరు సాదికములఁ దెలుపు నీచాటుపద్యమువలన నాని పర్యవసాదికములు తెలియఁలవు

సీ॥ జగ మెల్ల నెఱుంగ శ్రీనగమునకేరాజు
గోపుర సోపానకోటిఁగూర్చె
ఉత్తరద్వార సంహారాగ్రాసేరాజు
మామహేశ్వరుల ధామంబోగూర్చె
ఆంధ్రభూమిశ్రేయవసుల నే రాజు
కడఁదొలి చెలియలి కట్టయయ్యె
నేరాజు తండ్రికై యిందువంశజుల ర
క్తములు నింది తిలోదకములుపోసె

తే. గీ. నతని నుతియింపఁదగ్గ సభాంతరముల
సర్వబిరుదుల కొమరనేత్రాధుజంగ
చరణనూపుర మూరురాయర విపాల
మహితలక్షణు సింగయ మాధవేంద్రు."

వై పద్యమునఁ బ్రశంసింపఁబడిన మాధవకృపాలూనిగూర్చి యింకను వ్రాయవలసిన యంశములు కలవు గాని దానివలనఁ బ్రకృతాంశము క్లుప్తము చేయవలసినవచ్చును. ఈమాధవ కృపాలూడు

గీ॥ నాటి యున్నది మన్ననో నాటకంబు
అంతకంతకు రుచికర మావహిల్ల
బాల గోపాల॥

66॥ పద్యము.
"పండితజన పక్షపాతంబు లేకుంటు పతిత మానవ పక్షపాతికగుట నాటి చెప్పెద. సకలదేశములందు" నని యాంధ్రనాయక శతకపు: బో కడలా శతక ము కంటెఁ బూర్వమే వ్రాసియుండెను. "అమృతరసోశము" వ్రాసి "కన్నూరి రంగము కాగిలింపిన జాలు వాంఛించి యేమైన వరము లడుగ" నని ముగ్ధకాంక్షవలె నెంత ప్రాశస్త్యమో గీ క నడుగుచున్నాడో కవి యెంత నంగనాచియో, బాలకృష్ణుం డెంత మోహనాకారుడో భక్తులగు పండితులే గ్రహించెదరు గాక!

వంగూరి సుబ్బారావు.

శ్రీతైలోత్తర వ్యాసమగు నుమామహేశ్వరమున నొక గొప్ప దేవాలయమును గట్టించి యట నొకశిలాశాసనము స్థాపించి యున్నాడు. ఆ శాసనమునందే గౌరవమంత్ర పెదతండ్రియగు పోతరాజునుగూర్చిగూడ విరళముగఁ జెప్పఁబడియున్నది. మాధవ భూపాలుడు పోతరాజుల జీవితకాలమును నిశ్చయింపఁగలిగితిమేని పోతరాజు తమ్ముని కుమారుడగు గౌరవ మహాకవి జీవితకాలమును గ్రహించుట దుస్సరము కాఁబాలదు. మాధవ కృపాలూని ఉమామహేశ్వర శాసనములో

"శ్రీమతో మాధవేంద్రస్య రాజ్యాంగైక సురంధరః
మంత్రిపోతన నామానీ త్వర్వకాస్త్రవికారదః"

నీవిధముగ మాధవభూపాలియుఁ బోతరాజును వాఁగొఁచడియున్నారు. మాధవభూపాలుడు తాను శాసనము శాపించినకాలము నీవిధముగఁ జెప్పి కొనియున్నాడు.

"దంష్ట్రం కార్మకకాష్టకాలిని శివే వష్టవలే ఘాల్గునే
మానే దాచయసింగ భూపతిమతః శ్రీమాధవోభూధవః
శ్రీతైలోత్తరతోరణే భువి మహేశస్వామయం నూతనం
పానాన్వైస్సుధ్యం సురాసురమతం గవ్యమ్ముదాచీరణ్."

శాసనకాలము శా॥ శ ౧౨౮ (క్రీ. శ ౧3౭౪) అయి యున్నది. దీనిచే మాధవకృపాలుడు పోతరాజులకు బిమ్మట ముప్పదిసంవత్సరములకుఁ పోతరాజువంత్రి తమ్ముని కుమారుడగు గౌరవమంత్ర ప్రసిద్ధుడయ్యెనని యూహించినను గౌరవ కవి క్రీ. శ. 1400 లో నున్నట్లుల స్పష్టపడకలదు. మాధవ కృపాలూని శాసనమువలన గౌరవ కవికాలము నిస్సంశయముగ నిరూపింప విలువలిగినది. శ్రీనాథుడు బమ్మెరపోతరాజు మొదలగు కవులకంటె నొకవిప్రాచీనుడని యిపుడు స్పష్టమగుచున్నది. పీఠేశలింగము పంతులువారు గౌరవకాలము నిరూపించుటకు శి వ తిరుము మాధవరామ శాసనము నుదాహరించిరి. 8 వ తరము మాధవకృపాలూని కాకతాళియముగ సింగన కుమారుడైనను దాచుచునాయని మనుచుడు కాఁడు. అందుచే వారు నిర్ణయించిన కాలము పరిగ్రహణ యోగ్యముకాదు. గౌరవకవి క్రీ. శ. 1400 లో నుండెననుట నిశ్చయము.

అరుణానయము

- రాచిరాజు కృష్ణమూర్తిగవి
- దక్షిణమునుండి వాతపోతములు వెడలె
- పక్షులెల్లను దమతమ పట్లకరగఁ
- బారుచుండెను వివవిధిఁ దోఁలుముగ
- ప్రకృతి భాగ్యంబు జనముల పార్వణంబు.
- ఆ రుణకాంతులు సంబంధుడఁ బర్వ
- గోద సీకాయ మానావగోధకులయి
- శాంతి యుక్తులైరి లోకుల శాంతివిధిని
- ప్రకృతి భాగ్యంబు జనముల పార్వణంబు.
- పలుకులనో నేప పక్షుల కలకలములు
- కార్య వికారమునెడి వాక్యాన్వేషకంబు
- యాటలాడెను బాలుఁ పాటకములు
- ప్రకృతి భాగ్యంబు జనముల పార్వణంబు.
- తేగలకుఁ బాలుఁజేసి వేషముగను
- బావురనిచ్చిఁ ప్రేమడిఁ బాలిచ్చు
- గోగణంబులతేగల కోమరుడైన
- ప్రకృతి భాగ్యంబు జనముల పార్వణంబు.
- ఆపరదిక్కునభ్రాసెండు నస్త్రమంచె
- కువలయంబున జనలకెక్కుడు ప్రమోద
- మానవాల్లెను సుఖలాల సానుమతఁ
- ప్రకృతిభాగ్యంబు జనముల పార్వణంబు.
- కువల యానంద సంధానకుఁ డగుచుండు
- చంద్రుడే తేంచుభానుని సత్పితరణ స
- మృద్ధిచే న్నృప్రకాశ సంపూర్ణతముండుఁ
- ప్రకృతిభాగ్యంబు జనముల పార్వణంబు.
- భానుఁ డెవరైనఁ గృంకెనన్ భయములేదు
- శత భానుండు రక్షింపగలడు
- మరల తెలవాజ భానుండు మఱుగలఁడు
- ప్రకృతి భాగ్యంబు జనముల పార్వణంబు.
- ఉదయ మొందుట గ్రంకుట యున్న వెపుడు
- నాల్గు జాములతో రాత్రి నడచిపోవు
- సంతోషకుసుమ శిశిర జాళిగనడు
- ప్రకృతి భాగ్యంబుజనముల పార్వణంబు.
- నైర్మలకాంతులలేనట్టి జనులమాట
- విశ్వసింపక మీయొక్క విధులఁజేయు
- చుండుండెనురేమె భానుండువచ్చుఁ
- ప్రకృతిభాగ్యంబు జనముల పార్వణంబు.
- లోక బాంధవు నాజ్ఞను నేరించి
- వచ్చుచంద్రునితోఁ దెల్లనాజుడవు
- డింకమికోర్కెల్ల ఫలింపఁలవు
- పకృతి భాగ్యంబు జనముల పార్వణంబు.

దువ్వూరి సుబ్బయ్యగారి కేసు

(స్వకీయ విలేఖరియం)

ఏప్రిల్ 8:- గంగా భాగిరథి సమానుడైన దువ్వూరి సుబ్బయ్యగారి కేసు విచారణ తుదికి యీ 4 వ తేదీని పితా పురము నల్ల మేజిస్ట్రేటు ఆఫీసులో వచ్చాడని 20 టి కంట ప్రాంతంపై 200 గంటలకు కఠిన నాకపు తీర్పుతో పూర్తియయ్యెను. కాంగ్రెసు అభిమానులు కానివారికి త్రికి గూడ ఒక సంవత్సరము కఠినము వేయటం యనునది ఆశ్చర్యమును విచారమును కలిగించు చున్నది. ప్రభుత్వపు కాన్వేయనకై ఆజ్ఞాపకం ఎం. ఎల్. సి. నివాసోపాధ్యక్ష ఏమి చేయబోవుడో చూడవలసి యున్నది. చాలున ముక్కున ప్రేలు పెట్టుకొను చుండుటయే తిట్టించునని ఊహించుచున్నాను. కాకినాడ అడవనల్ బల్ల మేజిస్ట్రేటు మోటారు మీద పితాపురం దయచేసి నడచు ఆఫీసులో విచారణ మొదలు పెట్టిరి. సుబ్బయ్యగారికి కఠినములు కష్టములు, కాంతి పైనికుని కుండు నొక ఖద్దరును చీని ధరించి ఒక కాలు కుంటి యగుటచే తనకాంతి దండము నాధారము చేసికొని ఇద్దరు ఆయనభావాల మధ్య కొద్దున కుడవైపున నలున బడెను. పోలీసు డిప్యూటీ సూపరింటెండెంటు, ప్రాసిక్యూటరు ఇన్స్పెక్టరు మొదలగు పోలీసు ఆఫీసర్లు తమ యధాస్థానముల నలంకరించిరి. చాలమంది చూచుటకు వచ్చిరి గాని లోనికి రా నివ్వలేదు. 10, 15 గురు కొద్దుగా గూర్చుండిరి. సుబ్బయ్యగారి తల్లి వృద్ధురాలు, కొమార్తెయడల గల ప్రేమాతీతయమున చూడ వచ్చెనుగాని ఆమెకుడా కొద్ది కెదురున నున్న యింటి యరుగునై గూర్చుండెను.

ప్రభుత్వము నెడల ద్వేషమును ప్రకటించు రాజ ద్రోహపు ఉపన్యాసము లిచ్చినట్లు చెప్పబడుచున్నది గాన ఏల జామీను కోరగూడదో అను 108 వ సెక్షనుక్రింద ఆర్డరు సుబ్బయ్యగారికి చదివి వినిపించడమైన పిదప గన్న మెంటు తరపు సాక్ష్యము మొదలిడిరి. పోలీసు క్లర్కు తేజస్వరెడ్డి సబ్ ఇన్స్పెక్టరు (1) ఇ. రామచంద్ర శాస్త్రి, (2) టి. లక్ష్మీనారాయణగార్లు సాక్ష్యమిచ్చిరి. ది 15-1-22, 29-1-22 తేదీ లందు రాజమహేంద్రవరమున 17-12-1921, 15-2-22 తేదీ లను కాకినాడయందు సుబ్బయ్యగారిచ్చిన ఉపన్యాసములు వారిచేత చదువబడి అందు అభ్యంతరము చెప్పబడెను వాక్యములు గుర్తింపబడి కొద్దులో దాఖలు కాబడెను. ఇతర పోలీసు సాక్ష్యములు క్లర్కుతేజస్వరెడ్డిని తీసికొనబడిన రిపోర్టుల గను కను యిదివర కివ్వబడిన సాక్ష్యమే చాలుననియు కొద్ది అభి ప్రాయపడి, ఆసాక్ష్యములు పుచ్చుకొనబడలేదు.

సాక్ష్యవధ్యమున సుబ్బయ్యగారిని గూర్చుండుమనిరి. మేజిస్ట్రేటు పిమ్మట వాక్యాలము పుచ్చుకొన దొడ గెను. తిండిపేరు మల్లాది సుబ్రహ్మణ్యంగారు - వయస్సు 40 సం. నివాసము - కడియము - జీవనము - సోదరుల పోషణ యందు. అని సుబ్బయ్యగారు ప్రత్యుత్తరము లొంగిరి.

మే:- మీరు యిప్పుడేచ్చిన సాక్ష్యము విన్నారు గదా మీ కేమి చెప్పతారు?

సు:- నే నేమిచెప్పను.

మే:- ఇప్పుడు కొద్దులో జదువబడిన రిపోర్టులు నిజ మేనా?

సు:- నిజమైనా అబద్ధమైనా అంగీకారమే.

మే:- మీకు ఉత్తర సాక్షులు (Defence witnesses) ఉన్నారా?

సు:- నాకేమి సాక్షు లక్కరలేదు.

మేజిస్ట్రేటు తీర్పువాసి సుబ్బయ్యగారితో యీ యుపన్యాసములు రాజద్రోహమైనవనియు దొంతమునై ద్వేషమును పురికొల్పినవై యున్నవనియు యెంచితిని గనుక రూ 100 లు స్వంత జామీనును రూ 20 చొప్పున మరియొక జామీను యిద్దరునై వారితోతమ యివ్వవలెననియు చెప్పి జామీను యిస్తారా అని అడగెను జామీను యివ్వని సుబ్బయ్యగారు మామూలుబ్బిరి. అందువల్ల ఒక సంవత్సరము కఠినవరకము ననుభ వింపవలెను. తదా జామీను యిచ్చేవారు కఠిన పొందవలెను. అని తీర్పు చెప్పబడినది.

మహా సంతోషము అని సుబ్బయ్యగారు పొత్సాహమును వెల్లడించుచు నలికెను.

సాయంత్రము సుమారు 5 గంటల స్పరకు సుబ్బయ్యగారిని పితాపురము నైలు ప్రేమను స్టాట్ ఫారము మీదకు పోలీసు భటులు తీసికొనివచ్చిరి. చాలమంది చూడవచ్చి ఆయన దీవన

కు బాతులైరి. మెయిలుబండి చీకటిపడిన పిదప కూడ రాక గంటపూర్వ ఆలస్యమైన దని తెలిసిన వెనుక రాజమహేంద్రవర ప్రయాణము ఆపివేయబడెను. నేటి సానెంబరు బండిలో తీసి కొని వెళ్లిరి.

సుబ్బయ్యగారి సందేశము.

పపమ పాపన చరిత్రుడని ప్రపంచమంతటి చేతను భావింప బడుచున్న మహాత్ముని యనుచు వర్ణములో నొకతెనైన నాకు నిరంకుశాధికారుల యెదుట సమాధానమును చెప్పవలసిన యవసరముగాని వారి విచారణ యని పిలువబడు నాటకము చందు పాల్గొనవలసిన యవసరము కాని లేదు. కాని ప్రజల యుపయోగార్థము మామనోభావములను వెల్లడించుట మాత్రమేచా రమైనది. కారణ మేమనగా ననవాయవాదికి నిరంకుశాధికారులు వారంటు చేసిననుటలోనే శిక్షించితి రను నర్థము కలదు. మీవలన నిర్బంధింపబడి స్వరాజ్యభావని దర్శన మగువరకును విమిత కర్మాచరణాలమై యుండవలసిన మాకు మీమనోభావ ములను సమాధాన పూర్వముగ వెల్లడించుట యవసరము కాదు. కావుననే మే మీయాచారము నవలంబించుచున్నాము.

నిరంకుశాధికారులచే నేను నేనుగూలని యాశంపింప బడితిని. న్యాయా న్యాయావిచక్షణ గల విశాలహృదయుల దృష్టిలో మాత్రము నేను నేనుగూలను కాని నే నెలుంగుదును. ఆ విషయమును లోక మెలుగును. పన మేళ్ళదని దృష్టియందును ప్రజల దృష్టియందును నిర్దోషిని భావింపబడినంత కాలము నన్ను కారాగారములుగాని కఠినవరకములుగాని, మారణయంత్రములు గాని బాధింపనేరవు. నుతీయ ధర్మదేవత మాయండనుండు సంతకాలము యొకలోనర్చు బాధలకుకూడ మేము వెలవము.

సర్వజనసమ్మతమగు హిందూ మతమునకు నాధారముగ నేదకాస్త్ర పురాణోపాసములను నాధారపరచుకొనియే నా బోధల నొనర్చితిని. వేదాదులకు వ్యతిరేక్తమగు వచన మొక టియు నేన్నెడును వచ్చింది యుండలేదు. కావున నే నెట్టి యధ్యక్షమును చేసియుండలేదని నే నెలుంగుదును. వేదకాస్త్రాది సమ్మతమగు ధర్మము నిరంకుశాధికారవర్గమున కధ్యక్షముగ గనుపించిన కన్పింపవచ్చును. దానివలన మాకు హానిలేదు.

ఉద్యోగస్థులను దూషించితిమన నపచార మొకటి నానై మోపబడినది. కాని వారి నెన్నడును నేను దూషించియుండ లేదు. ఒకరిని దూషించుట హిందూమత ధర్మమునకును ననవాయవాద ధర్మమునకునుకూడ వ్యతిరేక్తము. కానివారియెద్దనుండు అధర్మమును 'మానడ'ను హితబోధమును మాత్రము చేసియుంటిని. అనాగోగ్యంతకు పంచదార చేదయినట్లు, అధర్మ వర్ణనలకు హితకాముల హితవాక్యములు వెగటుగ దోమట లో నాశ్వర్యములేదు. కావున ధర్మాధ్యక్షముల గుర్తెలుగజాల ని కొందరి యధికారులకు మా అనవాయవాదుల సదుపదేశము ములు కష్టముగ నుండిన నుండవచ్చును. కాని తాము చేయు నది యధ్యక్షుని యెరిగియు నుదరపోవ. జాగ్రత్తము కాలము గడుపుచుండిన యధికారులకు మాత్రము మాయుపదేశములు కొం తవరకు తలకెక్కుచున్నవని నే నెలుంగుదును. కాలము పరిపక్వ మయినపుడది తెలిసివచ్చును.

దోషము, అధర్మమునకు యెట్టివి? అగ్రదేశాక్రమణ మొ నర్చి యన్యల సాత్తులను హక్కులను సగా యపేక్షించుచు వానిని యపహరించు మార్గములను నవలంబించుట దోషము అధర్మము నగునా? లేక, జన్మకాక్షు ఆగు స్వతంత్రమును సంపాదించు కొనుటకు సహజముగ దనకు చెందుసాత్తులను హక్కులను జాగ్రత పరుచుకొనుటకు ప్రయత్నించుట దోష మును అధర్మము నగునా? ఇందలి పరమార్థమే మాయద్వయ స్వరూపమును తెలుపగలదు. ఆ 1914 సంవత్సరమున బ్రిటన్ జ్యూనివై కత్రినాసి యే ధర్మమును కాపాడుకొనియెనో, అధర్మ మునే మేమిపుడు దౌర్జన్యహిత అనవాయవాదమున సాధింప సమకట్టితిమి. కాని నైరండు మార్గములకును హస్తీమత కాంతము భేదము కలదు. ఏమన బ్రిటన్ అవలంబించినమార్గము ప్రస్తుతము తమకు విజయనూపకముగ నుండిన ను నయ్యది ఆత్మ విశాళ కరమయి ప్రపంచమును ద్రోహించితను సా స్వర్ధ త్వ మును పురికొల్పుచున్నది. మహాగృహజ్వరము. మావిజయ మువలన మాదేశమువలెగాక ప్రపంచమున కంతకును లాభము కలుగగలదు. కాంతి సమహారగలదు. తన్మూలమున మా విజ యము మాకధికార. మ్యావృత్తము కలిగింపజాలదు గాని గురు త్వమునీయగలదు. ఇదియే మీ మామార్గములయందలి భేదము. మమ్ములను మీరు నిర్బంధవిధానములవలన నణగద్రొక్క ప్రయ త్నించుచుండిరి. అది మాకు సాధ్యములేదు. ఏమన ధర్మము నిత్యము. ధర్మమున కెప్పుడును బాధకలుగ నేరదు. ప్రస్తుతము మీరు మీయద్వయమును నణగద్రొక్కతి మని సంతసించుట

యెట్టిదనగా జెల్లియం విజయముతోడ ప్రపంచమునంతను జయించితినిని స. తిసిరిచిన కెయిజరు సంతసముకంటిదని మమ్మా టికిని నమ్మును. మీమాగ్ధమును పరిక్షించుకొనుట కొకమార్గము కలదు. తెల్లవారు మాదేశమున నడుగిడినపుడు రెండుదేశములును నెట్లున్నవో యట యిపుడెట్లున్నవో యొక సారి పరిక్షించి చూచినయెడల మీధర్మాధర్మములు తేటపడగలవు.

మే మీరహాస్యమును వెల్లడించి సంతోషాత్రమున రాజ ద్రోహులుగ పరిగణింపబడుచున్నారము. కాని రాజద్రోహు లెవరు? నిజము నిలుకడమీద తెలియగలదు. (ఒకరు వాసి నట్లు) లియరు ప్రభువుతో నిచ్చకములాడి ధన రాజ్యాప హరణ మొనర్చిన పుత్రులకు పితృభక్తి గలవారలా? లేక, తండ్రితో నిర్మాగములాగుగ వృద్ధయులులు తెలిపి తుదవర కాతినిని ప్రేమించిన పుత్రుల పితృభక్తిగలవా? దీని సమాధాన మును మీ కవిపుంగవుడే యెరిగించెను. అధికార దూర్వహులైన మంత్రీవర్గమును, వారికి వంశమాగధులగు తోకలు తగిలించు కొనిన మా దేశీయులను రాజద్రోహులుగాని నిజమును బయ్య పెట్టు మా అసహాయవాదులు మాత్రము రాజద్రోహులు నామని సగర్వముగ చెప్పులను. ఏమనగా నిజమును కప్పిపుచ్చుట వలన ఆస్థవిశాళము గలుగును. కావున నిజమును కప్పి పుచ్చుచున్న వైవాంశ ప్రభుత్వవిశాళమునకు కారకులగుదు రను భయము నాకుగలదు.

నిరంకుశాధికారులు 'మాప్రజలు' 'మాదేశము' 'మాప్రజల తేనుము' అను మాడు పదములను నేర్చుకొని తన్మూలమున దేశమునకు ప్రభువునకు కూడ తీరిన హానిచేయు చుండిరి. వై మూటిని కూర్చుకొని తన్మూలమున ప్రజలను కాల్చి చంపుటయు చీమకన్న హింసముగ జూచుటయు సధికార వర్గమునకు అల వాటు అయినది. లేకున్న పాంచాల దురంతములకు సమా ధానము చెప్పలేక పోవుట యేల తటస్థించును? ఇట్టి నిజములను బయల్పరచి నందులకు నాబోజిస్త్రీలను కూడ నిర్బంధించు చుండిరి. కానిండు స్త్రీలనుగూడ కఠినముగ బాధించినపుడుగాని రాజ్యములు మారజాలవు. సీతను బాధింప సంతకాలము రాక్షసు మార్గమునకు మార్పు గలుగలేదు. కావున నేను నిర్బంధింప బడ వలెనని సదా కోరుకొనుచుంటిని. అని నేటికి సమకూడెనని సంతసించు చుంటిని. మరయు నాంధ్రమాతకు తన ప్రియపుత్ర కలలో నెల్ల నానై యెక్కు డనురాగము కలిగిండుల కానం దించుచు నామెకు నమస్కరించు చుంటిని. మీరొనర్చు కఠిన చర్యలు దేశభిమానమును వీడిన మమ్ము బాధింప నేరవు.

ఎట్లన, "ఆక్రొధవైరి జితేంద్రియత్వం, క్షమా, దయా, సర్వజనప్రియత్వ నిర్దోభదాతా భయశోకవర్జితం జ్ఞానస్థ చిహ్నందశ్చ లక్షణానీ" అను ధర్మమును మేము గురుకుల వాసమువలన నేర్వగలిగితిమి. అత్యులమును అభివృద్ధిపరచు కొనుటకు యత్నించుచుంటిమి. కావున మా కఠినమార్గమును మా అత్యులమున జయింప నిశ్చయించుకొంటిమి. జయించు చుంటిమి. జయింపగలము. కావున నిక నే చెప్పవలసిన దేమి యునులేదు. అయినను నీ క్రింది హితోపదేశముతో నేను ప్రస్తుత విషయమును ముగించుచుంటిని.

ఉ:- ఏను మృతుండ నొడుగని ఇంతభయంబు మనంబు లోపలకొ, మానుము సంభవంబు గల మానవకోట్లకు జాపునిక్క ముకొ, గాన హరిందీలంపు మిక గలదు జన్మమునీకు ధాత్రివై, మానవాహుదేదవు మాధవలోనివాస సౌఖ్యముకొ.

త్వరపడుడు. సమయము మించిన శిష్టిపోవును.

బెజవాడ మోతే హులలో

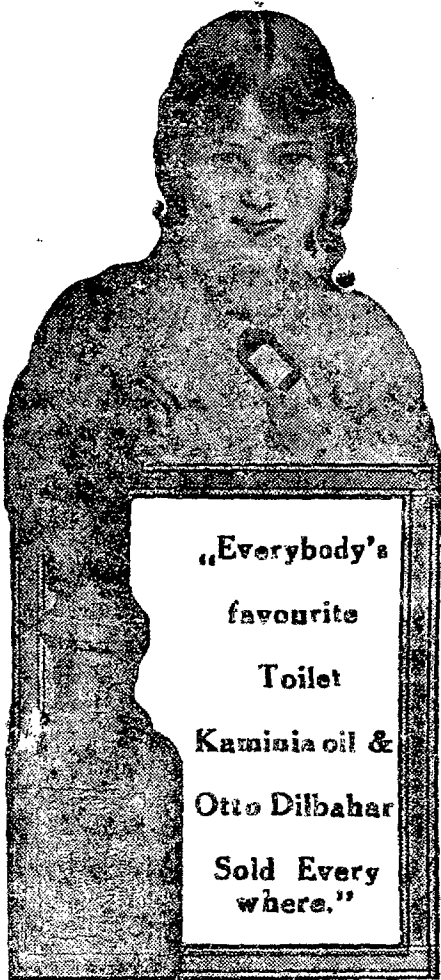
చింతామణి పోటి నాటకములు (కాంపిటిస్సన్ డ్రామాలు) 12-4-22 తేది బుధవారము నుండి ప్రారంభ మగును. కార్యదర్శిగారికి 11-4-22 తేది లోగా దరఖాస్తులను పంపుకొనవలెను.

అన్ని డ్రామాలకు సీసన్ టికెట్లు రేట్లు రూ 21; రూ 9; రూ 6.

ప్రకాశ రావు, సెక్రటరీ.

ప్రకటన

చందాదారులు మా ఆఫీసుకు ఉత్తరములు గాని మనిఆర్డరులు గాని పంపునపుడు తమ చందా నెంబరును ఉదాహరించు చుండినయెడల ప్రత్యుత్తరము నిచ్చుటకు సులభముగా నుండును కనుక నికనుండి అట్లు తప్పుక గావింపవలెనని కోరు చున్నాము. ఆం|| ప|| వ్యవస్థాపకుడు.

వెంటుకలే అందము.

కాలిపోమండ, బాగ్రత!

వెంటుకలు దువ్వెనతో ఊడి రాకమునుపే త్వరపడుడు.
ఊడివచ్చుట మొదలు పెట్టినయెడల వెంటుకలు పొడైపోవును.
అంతవరకు రానీయవద్దు.

నేడే

కామినీయా నూనెను

వాడుట మొదలు పెట్టుడు.

ఇది రిజిస్టరు చేయబడినది.

వెంటుకల కెట్టి రోగ మున్ను, రో మాంద్య మున్ను,
యిది దివ్యవధము.

వెంటుకలు చిట్లుట గాని, గరురుగ గాని యుండదు.

మీ వెంటుకలు మరల యెప్పుటి మెత్తదమును గల్గి పట్టు
వలె నుండి మెరయించుడును.

ఈ రోజుననే దీనిని పరీక్షించి చూడుము.

వెంటుకలు యెట్లు వృద్ధి యగునో కనిపెట్టుడు.

కామినీయా తలనూనె నిన్ను సర్వోత్కృష్టమైన కేయము.

వల బుడ్డి 1-కి ఒక రూపాయ. వి. పి. చార్జీలు ప్రత్యేకము.

అన్ని బోటిలోను ఈ క్రింద తెలుపబడిన ప్రకారము
విక్రయించబడుచున్నది.

ఇది మంచి లభ్యతా కందకవిద్యను, సరకు లభ్య
వారివద్దను గూడ దొరకును, లేవన్న,

సోలు యేకెంటు:-

ఆంగ్లోయిండియన్ డ్రగ్స్ అండ్

కెమికలు కంపెనీ,

155 జమ్మామక్కుడు, బాంబాయి.

(126)

మీకు నువాసన ద్రవ్యము, లేక అత్తరు కావలసినప్పుడు
"టెటో డిల్ బహారు" కు వ్రాయుడు.
ఇది రిజిస్టరు చేయబడినది. అత్యద్భుతమైన గుణముగలది.
1/2 బోన్సు బుడ్డి 1-కి ధర రూ. 2-0-0
1 బ్రాసు " " 0-12-0
1/2 బ్రాసు " " 0-8-0
కొన్ని చుక్కలు చేతి రూపాయలందు చల్లిన మిక్కిలి
మనోహరమైన వాసన చుట్టుప్రక్కలకు వ్యాపించును.

ఎ యి లే న్ బ ర్గు

క్రాడు ఆయిల్ ఎంజినులు

"ఎఫ్" టైపు. పరిమాణము 6-100 హెచ్. పి.

ఇప్పుడున్న పవరు ఎంజనులలో కెల్ల సులభమైనది, ధర తక్కువది.

ఎంజనులో చిక్కులేమియు నుండవు. సులభముగా నుంచును.

పనిని నమ్మకముగా ఆగకుండా చేయును. ఎంజనులోని వివిధాంగములు చాల మంచివి,
ఖర్చుతక్కువ, మిక్కిలి నమ్మకమైనవి.

చాల డబ్బుపెట్టికొను పెద్దపెద్ద ఎంజనులతో సమానమైనది. డబ్బు దండుగలేదు.

10-12 హెచ్. పి.	మామూలుధర రూ 2045	ప్రత్యేకపుధర రూ 1842
20-24 " "	" 2909	" 2618

"జెన్ ట్టు" వర్టికల్ ఎంజనులచే నడిపింపబడు పోర్ట్ బుల్ పంపులు.

214 సైజు ఎంజను పరిమాణము 6 హెచ్. పి. పంపు	ఒకనిమిషమునకు 330 గాలనులు
216 " ఎంజను పరిమాణము 8 హెచ్. పి. పంపు	ఒకనిమిషమునకు 457 1/2 "
218 " ఎంజను పరిమాణము 10 హెచ్. పి. పంపు	ఒకనిమిషమునకు 622 3/4 "

WIELE & KLEIN

Importers, Manufacturers' Representatives, Agents and General Merchants,

MOUNT ROAD, MADRAS.

Telephone 248.

Telegrams : "KLEINCO," MADRAS.

ఓరియంటల్

గవర్న

మెంటు నెక్యూరిటీ

లైఫ్ అన్యురన్సు కంపెనీ, లిమిటెడ్.

1874 సం. స్థాపితము.

హెడ్ క్వార్టర్స్, బాంబాయి.

సూచన:- పాచ్. ఎడ్వైస్ జోన్సు.

ఫస్టు రూ. 5,43,00,000 ప్రెగ్రానే యున్నది.

10-0-వ సంవత్సరము నందు

వరుంజిడి

91,06,338-0-11

ఇప్పుడు అరుగు చున్న అమ్మా

రెన్సుల మొత్తము

15,44,24,593-11-3

మునుపటికంటె ఇప్పుడు పాలిసి

చార్జుకు బాన్సిగా చెల్లించిన

మొత్తము

6,50,00,000

ఈ కంపెనీ తరచున పనిచేయుటకు ఏజంట్లు

కావలయును. వారు అనుభవ కాలుగుగ నుండ

వలయును. ధరావత్తు చెల్లించవలయును.

ధరఖాస్తు ఫారములకు యీ క్రింది విలాస

మునకు వ్రాయుడు.

672

Apply to:-

F. E. Vaid Esq, Branch Secretary

Oriental Assurance Building,

Post Box No. 3, Madras

వైద్యరత్న పండిత

డి. గోపాలాచార్యగారి

శిరస్సును కండ్లను సర్వదా కాపాడును
అన్ని విధ శిరోశోగములను బోగొట్టును
పార్శ్వనోషులను దూరము చేయును
కణితనోషులను నిర్మూలము చేయును
వీసనశోగముల రానివ్వదు

మెదడుకు బలము కలుగజేయును

(శని)

కర్మలో ముగింపు పడజేయును

కండ్లకు

అపస్మారముల దూరముజేయును

తలనరములకు బలమునిచ్చును

(1045)

నేత్రశోగములకు హితము

మూర్ఖులను బోగొట్టును

తలచుండును బోసణమును

వెంటుకలను నెరయకుండజేయును

నెరసిన వెంటుకలను నలుపుజేయును

యోచనచేయువారికి మిక్కిలి హితకరము

మాడుపోటును నిర్మూలము జేయును

విద్యాధులకు సర్వదా హితము

చర్మశోగులకు మంచిజేయును

తలచుంటును మాన్యును

అధికనిద్రను తగ్గించును

నిద్రలేమిని బోగొట్టును

దీని గుణములు అనుభవజ్ఞులకు తెలుసును.

వల బుడ్డి 1-కి రూ. 1-0-0.

ప్యాకింగు పోస్టేజీ ప్రత్యేకము.

క్యాటలాగు ఉచితము.

అ యు ర్వే దా క్త ను 0,

41, ఆచారప్పన్ వీధి, జి. టి. మదరాసు.

శనినిలాగము:- "నందీట్" మర్కరాము.

బ్రహ్మశ్రీ, ఆయుర్వేదరత్న, పండిత, ఎన్. వి. శ్రీరామాచార్యులు, Ph. D. Sc.

గాలిచే కాస్తాక్రముగ తయారుచేయబడి ద్రావిడాయుర్వేద పండిత సమ్మేళనమున, వస్తుపదర్శనస్థానమున, క్షామాపాతముగ మొదటితరగతిలో యోగ్యతాపత్రికను పొందిన

సిద్ధ కల్ప మ క ర ధ్వ జ ము

వైద్యప్రపంచమునకు ఆశ్చర్యజనకముగ కనిపెట్టి తయారుచేయబడినది.

సవీరములైనవిగాని, పురాతనములైనవిగాని, సర్వవిధములైన వ్యాధులకు ముఖ్యమైనవిగానిది.

ప్రాచీన ఋష్యులచే చెప్పబడిన అసమానమైన ఈ ఔషధములయొక్క ధర్మాలచే చక్కగ పరిశీలించబడి మెప్పువడినది. ఆనాటిగ్గముచే సౌఖ్యహీను లగు సకల జన సామాన్యమునకు తీవ్రమైన నీలకణి యావేళయొందును.

ఈ ఔషధములన సంపూర్ణముగ నివర్తించు వ్యాధుల వివరము:—నరములకు సత్తువలేకపోవుట, పొడ మొదలగు చర్మవ్యాధులు, ఉత్సాహములేకుండుట, జ్ఞాపకశక్తి తగ్గుట, ఆకలి నుండగిండుట, పాండురోగము వాపు, కీళ్లపట్టు, కీళ్లనొప్పులు, పక్షవాతము, అతిమాత్రము మొదలగు మూత్రవ్యాధులు, మూలవ్యాధి, కాసకాగ్ధము, అన్నపిత్తము లోనగు అజీర్ణవ్యాధులును, ప్రమేహము (అంటువ్యాధులు) కొనుట మొదలగు దుష్ప్రక్రియలగునైన అన్నివిధములైన చర్మవ్యాధులను, స్త్రీలకు కలుగు న్యూనాధిక ఋతుక్రస్థావ ములను, ఋతుకాలమున కలుగు శూలము పోగొట్టును.

ఇంతేకాదు:—సకలవిధవ్యాధులను పోగొట్టి జీవమునకు తేజస్సును, బలమునిచ్చి ఆరోగ్యమును కలుగజేయగలిగిన ఔషధములలో నిది శుభ్ర ని.

బాల్యమున దురభ్యాసముచే లభ్యపడు శుక్లవర్ణము మొదలగు గాఢ పురుషత్వమునకు లోతములను కలుగజేయు వ్యాధులను తుదముట్టి పోగొట్టుమందు ఇది ఒక్కటియే యని నొక్కి చెప్పవలయును. జీవమున చెడునీరును పోగొట్టి, శుద్ధమైన రక్తమును కలుగజేసి శరీరదార్ధ్యమును, ఆయుర్వృద్ధిని ఇచ్చునట్టి ఈ యావధము దివ్యౌషధము ఇది మకరధ్వజయోగమున వేర్వేరు వస్తువులనే గాక నింకను విలువ గల ముత్యములు, స్వర్ణము, లోహములును, అనేకమూలికావీశేషములును చేర్చి చేయబడినది.

ఈ ఔషధమును, కాల దేశ దేహతత్త్వాల భేదములను గమనించక, పథ్యనియమము లేక స్త్రీపురుషు లెవరైనను రసాయనము (Tonic) గ నుపయోగించడగును. మందును పుచ్చుకొను ప్రకారమును, పథ్యము వివరములను మందువెంట ప్రత్యేకముగ పంపబడును.

ఒక మాసములోనే సంపూర్ణగుణమును కలుగజేయు, (60) అరువదిమాత్రలు గల యొకబుడ్డి వెల రు. 10-0-0 లు మాత్రమే. తపాలాఖర్చులు ప్రత్యేకము. [2775]

విలాసము:—ఎన్. వి. శ్రీరామాచార్యులు, మేనేజింగ్ డైరెక్టరు, మదరాసు ఆయుర్వేద ఔషధశాల, లిమిటెడ్, తపాలాపెట్టె నెం 151 రు, తంజినిలాసము కలెక్టు, మద్రాసు.

హనుమాన్ బోరక్సు నబ్బు చర్మవ్యాధులను అత్యాశ్చర్యకరముగా

తుడుర్చును.

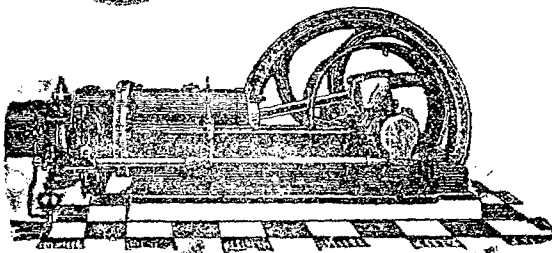
ఎన్. రంగనాథంశెట్టి ఆంధ్రు బ్రదర్స్, మద్రాసు

రాబ్బన్ కూడాయిలు ఇంజనులు

20, 26, 60

గుర్తులు

పవరుగలవి

స్టాక్ లో నిధి

ముగనున్నవి.

దరలు నరనము

మావద్ద మిల్లు సామానులు యావత్తు గూడ దొరకును.

ఇంయజిన్ కామర్సు అండు ఇండ్ర స్టీను కంపెనీ.

తెలిగ్రాములు "Lucky" 40 బ్రాడ్వే, మదరాసు.

పనెలు కంపెనీ వారి ప్రత్యేక పు బోషదములు

ఈ క్రింద చెప్పబడిన ఔషధములు శరీరకాస్త్రమునకును, గోగ చికిత్సకును సంబంధించినవి మా వైద్యులచే రసాయన కాస్త్రములచే కాస్త్రపరిశోధనాసారము యొప్పరపబడినది.

మా ఔషధముల తయారుజేయు కాలలో వలగించు సామగ్రి యంతయుగలదు. ఇది యిండియాలో నెల్ల చాల పెద్ద ప్రస్తుతము కావలసిన వస్తు సామగ్రి యంతయుగలదు. అచట మూలికలు కృత్రికాస్త్రప్రకారము, రసాయన కాస్త్ర ప్రకారము, భూ తద్వముగూడ గూడ పరిశుభ్రములగును. అచట బి. సి. స్టాండ్డు ప్రకారము రసాయనములు మూలికలను తయారుచేయు కావున యీ ఔషధములు పారిశుద్ధ్యతయున్న, నమ్మకమున్న యేమాత్రమును అనుమానింప నక్కరలేదు.

డాక్టరు యాన్సన్ సిరపు

సిరపు ఫెర్రి ఫాస్ఫేటిస్ కాంపాండు క్విన్సెను యెట్స్క్వియా

ఈసిరపు డాక్టరు యాన్సన్ పద్ధతి ననుసరించి విరసఫాస్ఫేటులు, క్వినా, క్విన్సెయా యివన్నియుజేసి దిగ్గముగ తయారు చేయబడినది.

ఈ ఔషధము అతిఉష్ణప్రదేశములోగాని యిండియాలో నుండుటవలన గలుగు దుర్బలత్వమును పోగొట్టుటకును, మానసిక జీవనాభాగని దుర్బలత్వమునుగాని పోగొట్టుటకును శ్రవంచ మంతటను ప్రదికక్కిన దివ్యౌషధము.

వెల పెద్దబుడ్డి రు 2-8-0 మీడియం సైజు బుడ్డి రు 1-4-0. చిన్నబుడ్డి 12 అణాలు.

కెమికల్స్ ఫుడ్

ఇది ఐరన్, లైము, పొటాషు, సోడా ఫాస్ఫేటులసిరపు

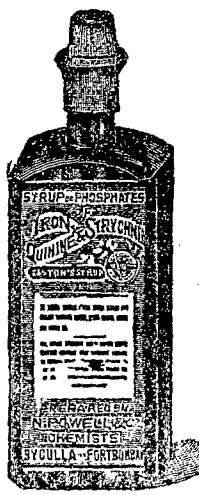
శుభ్రముగనుండును. అడుగున సత్తుయేమియు నుండదు. ఫిలడల్ఫియామెట్టర్డ్ పారిషుగారు చేర్చిన పాల్స్ ప్రకారము తయారుకాబడినది.

ఇది పిల్లలకు ఆశ్చర్యంతోపయోగకరమైనది. ఇది బలమునిచ్చు మంచియౌషధము. రుచిచానుండును. మంచిరక్త కృత్తిగావించి నరములకు పుష్టినిచ్చును.

పెద్దసైజు బుడ్డి రు 1-12-0, మీడియం రు 1-0-0, చిన్నసైజు 10 అణాలు.

పనెలు కంపెనీవారి సరుకులకు మా మందులను వివరించుచు వాయుడు.

N. POWELL & Co. Manufacturing Chemists, Bombay

త్రివృత్ లేవ్యాము

త్రివృత్ లేవ్యాము: చిన్న పిల్లలకు ముఠలివారికి

నాఖరగా విరచనముచేసెను.

త్రివృత్ లేవ్యాము: మూలవ్యాధులకు బోగొట్టును.

త్రివృత్ లేవ్యాము: ప్రతివేళలలోను బుచ్చుకొనిన

నుభవిరచనము అగును.

త్రివృత్ లేవ్యాము విరచనౌషధములలో కెల్ల మంచి

దని చిరకాలాచార్యులవారు కల్పసాగములో

చెప్పి యున్నాను. అజీర్ణభోజనము, వేళ్ల

రిప్పిన భోజనముగల్గి భాగా జీర్ణముగాక

పేగులలో ఉండి, కడుపుపొంగు, అన్నము

ఇవ్వములేకపోవుట, అశక్తి మొదలగు నున్న

ములుగలిగి ఉన్నపుడు త్రివృత్ లేవ్యాము

బుచ్చుకొనిన ఒకటి రెండు విరచనము అగు

(8166) నట్లుజేసి తేలిక గలిగింపును.

10 తులముల వెల రూ 1-0-0

40 ,, వెల రూ 3-0-0

క్యాబలూగు ఉచితముగా పంపబడును.

డాక్టరు ఆచంట లక్ష్మీపతి

బి. ఏ. ఎం. బి. సి

మేనేజింగ్ డైరెక్టరు

ఆంధ్ర ఆయుర్వేద ఫార్మసీ (లిమిటెడ్)

(30) 19, హారిన్ రోడ్డు,

మాంబురోడ్ - మదరాసు.